OLIN
PT
8139
J95
T2
1982

CORNELL
UNIVERSITY
LIBRARY

GIFT OF

Esther V. Hansen

Cornell University Library
PT 8139.J95T2 1892
v. 1
Tæjelownssjow :øjebliksbilleder i jydsk
3 1924 012 721 555

J. JACOBSEN

TÆJELOWNSSJOW

ØJEBLIKSBILLEDER I JYDSK MUNDART

FØRSTE AFTEN — TREDIE OPLAG

AARHUS
JYDSK FORLAGS-FORRETNING
(ALBERT BAYER)
1892

Digitized by Google

AARHUS STIFTSBOGTRYKKERI.

Digitized by Google

FØRSTE AFTEN.

Digitized by Google

Indhold.

1. Da Søren Olesen hindt æ Doktor.
2. Hvordan Morten Tæjlbrænder bløv kuriret for Drikken.
3. Jens Jensen gier et godt Raad for Kramp.
4. Da Søren Olesen røg uklaar mæ æ Præst.
5. Doktor Brummer o Pastor Vind.
6. Laust Posts Faaer o Pastor Vind.
7. Mads Kudsk fortæl om Branddirektør Kramer.
8. Laust Post fortæl om gammel Justitsraad Holten.
9. Peder Sørensen te Landboforenings-Møed.

Digitized by Google

Indledning.

I min Barndom var det meget almindeligt, at Bønderne selv brændte de Sten, som de skulde bruge til deres Bygninger. Dette Arbejde fik man nemlig udført ved Siden af det andet, og kom altsaa derved betydeligt lettere til det nødvendige Bygningsmateriale.

Naar Brændingen hen i Eftersommeren foregik, samledes i Reglen Naboerne og Byens Folk i det Hele ved Ovnen de sidste tre Aftener, det stod paa — naar Ilden var brændt igjennem, for Morskabs Skyld og for at forkorte Tiden for den Mand og Kone, som forestod Brændingen, og som i den Anledning skulde vaage baade Nat og Dag. Foran Ovnen var af Stænger og Græstørv lavet en meget provisorisk Beboelseslejlighed, hvorfra Indfyringen foregik. Der boede Teglbrænderen og hans Kone, og der var det, at vi om Aftenen samledes, Unge og Gamle, Mænd og Kvinder, for at holde Tæjelownssjow, som det kaldtes. Tiden gik for det meste med at synge Viser og fortælle Historier, og den gik fornøjelig og rart.

Digitized by Google

Teglbrænderen og hans Kone trakterede gjerne med en Kop Kaffe og somme Tider med en lille Kaffepunsch, uden at det dog i nogen Maade — i al Fald her paa Egnen — blev til Svireri.

Der var noget vist romantisk ved at sidde nede i denne Jordhytte, hvor Ildluerne flammede og lyste, samtidig med at Viser og Historier satte Fantasien i Bevægelse og drog Tankerne til ukjendte Egne. De daarlige Tider har kaldt denne selvhjælpende Industri — Teglbrænding — til Live igjen, særlig her paa Vesteregnen. Sidste Sommer besøgte jeg en god Ven af mig, der bor lidt længere vester ude. Han var netop i Færd med at brænde Sten, og havde tillige optaget den gamle Skik med Sammenkomster ved Ovnen, de sidste tre Aftener Brændingen foregik.

Det er paa Grundlag af, hvad jeg i den Anledning oplevede hos ham, jeg har skildret det efterfølgende paa »de Jyders Maal«, fordi at Bondens Tankegang og Levesæt kun kan udtrykkes korrekt i dette. — Ved at gjengives i Bogsproget taber det grumme meget, for ikke at sige hele sin Originalitet, Lune og Vid.

Digitized by Google

De waar den nanden Sommer Søren Olesen brænd Stien. Han vild ha si en ny Staald bygt. O de waar ett a Stuerhowethied, faa de trænd han te, da den gammel waar saa ussel, te en kund faald nier o slo æ Kreaturer ihjæl, hvonær de skuld wæer. O de waar jo ett saa morsom. De maa I da kund forstaa. — Saa for o kom let næmer ewer et, waar et han sjel brænd æ Stien. Ja, de vil sej, han hjalp sjel te ve æ strygen; men æ brænden de skuld Moten Tæjelbrænder gjøer — faa de waar han bæjst kjænd mæ. — No, æ Stien kom i æ Own, o Moten o hans Kuen begøndt o brænd. De waar jo grow kiusom faa dem, o sed jenn ve de hær brænden baade Natter o Daww. O derfor gik Søren Olesen o hans Kuen, o en hiel Diel flier fraa wo By — hen o besøgt dem di sist trej Awtner, te Tæjelownssjow, som vi kaaller et, o de waar der Løjer ve. — Sjow waar der egenlig et nowed aw, for de gik ordenlig o anstændig te. Motens Maren, — de waar hans Kuen — hun traktiret wos gjaen mæ

Digitized by Google

Kaffe. O vi anner kjøwt nowe Toskjælling-kager te fem Øre. Dem od vi te æ Kaffe, saa gik den Ti godt; — o de, der gor godt, gor jo aalle gal. — Vi kom i Træk mæ o fortæl Historre, o de waar hiel fornywle. Søren Olesen begyndt sjæl mæ et, o da han holdt op, waar der ander der fæk æ Klæp o gaang.

Søren Olesen waaer ett saa ring te o fortæl. Han haar oplewet møj i hans Daw, derfor ved han nowed. Haad han maat raj si sjel, saa vild han egenlig ha studiret; men saa gik hans jennest o ældst Broer hen o døe. De waar skamle, faa saa maat Søren natulevis ha æ Goer, o saa blew et jo ett te nowed mæ æ studiren, — saaen i de stuer; men han løst liggodt en hiel Diel, o fulle nowed mæ, hwa dæ tedrow si baade hær o dær, o aaldstejer. — No, men de waar ett om ham vi skuld snak. De waar ham der faatoeld.

»I haar wol sawt nok aal sammel hør Snak om den gammel Dokter Brummer. De kan wol wær en syw, ot Oer sin han døe. De waar en sær gammel Kejel, den sam Dokter. Han waar sku ett te o spøg mæ; — no, de waar jo for den Sags Skyld heller ett te o spøg mæ, Folk skuld brug ham; saa de kund jo i Grunden wær de sam. — Men han waar ligfrem ett læt o kom astej mæ. For han waar en gammel gnawen Raj, waa han, nær de kom ewer ham, o de særest waar, de kom næsten aalti ewer ham, nær Folk vild ha ham mæ ud i Sygbesøg.

Digitized by Google

Han waar ejsen en døgte Dokter. Han haad dokteriret i manne Herrens Or, o kjænd derfor baade Folk o djer Swaaghider ud o ind. — Vi kaaldt ham møj aa æ ti: Æ Brummelbasse, men ilywel holdt vi møj a ham. Ett saa lidt mier, end han sjel vidst aw o sej, de gammel Orgelværk. Men no skal a fortæl jer, hvordan de gik mæ, æ føst Gaang a hindt ham. De waar te mi Kuen. Hun waar da blewen saa møj ren skidt, o a kjoer derfor hen ætter den Gammel.

A kom godt nok der hen. Æ dør waar lot; men der hæd nowed Ringtøj uden for. — No, der waar jo ett andt a gjøer, end de a gjoer: A ga mæ te o træk i de hæer Staaltro. — De kan gjaen væer a tow let haardt ve æ skidt. En er jo lidt alteriret, nær dær æ saaen nowed ve et hjem; · - de kinner I jo nok aalsammel. For de waaer ett læng, saa kom han sjel springen æ lille Tyksak, o rovt rigte indædt arrig: »Men hvad Pokker er der dog i Vejen, Mand, hvad vil De?« — Gudaw, hr. Dokter, — aae, a vild da saa grumme gjaen ha Dokteren mæ hjem. — »Hvad skal jeg der efter?« — Aa, mi Kuen er blewen saa møj skidt. »Deres Kone! Hvad Fanden fejler hun?« — Ja, de maa a sej, de ved a ett, o de waar egentlig de, a vild ha Doktoren te o sej mæ. — »Naa, saa det var det, ja det kan nok være, min gode Mand, men hvad klager hun over, hvor har hun ondt?« — Næsten aald stejer. Hun har Huedpien, a saa tøster hun da

Digitized by Google

saa møj gefærlig. — Ja, Di kan no slett ett dan Dem nowwe Begrev om, som den Kuen tøster, De er hiel grule, o saa. — »Jamen Herregud! tørster hun, saa giv hende noget at drikke, naturligvis.« Ja, jow, de gjor vi saamænd osse endda, men de hjaalp ett, o saa tøt a, vi maat heller fo Dokteren hen og sie te hind. Før hun høster osse, o saa haar hun und faa hind Bryst o ud i hind Røk. »Det var da Kraftens! Naa ja, skal jeg med?« Javist, jow, de vild a jo gjaen ha. De er jo de, a haar standen o snakket for æ hiel Ti.

Saa smækket Brummer a Dør i for æ Næjes o mæ, o a waar glaj ved, a haad ett mi Næjs imæld, faa de haad et waan raaer. — Men lig ætter kom han ud, mæ æ Tøj o, o waar færre te o ta mæj. De waar mæekle nok, faa lisaa uend o arrig, som han waar, før a fæk ham mæ, lisaa flink o fidel waar han, da vi kom te kyren. Især, da han føst fæk hans Piv regde tænd. Saa snakket han, o saa bakket han, o waar i saan et perle Humør, saa glaj o godt tefrei, som tow Talerkner i en Pues.

Og vi blew saa møj faale gued Venner, inden vi kom hjem. Saa waar der den Mærkelehied mier ve ham; te nær han kom ind te di syg, saa haad han slet ett trawelt, saa hast et aalder. — Nej, saa haad han aalti gued Ti. Saa kund han godt sed baade en hal o en hiel Klokkestuend o snak mæ dem om dje Sygom o dje Søllehide.

Digitized by Google

O han snakket somtider mæ dem saa læng, te han fæk dem hal kuriret, før han drow aw. — Folk haad Tetro tew ham. Han kund væer som han war, men æ Hjaat sad liggodt o æ ræt Stej — o æ gammel Brumbasse. Men jen Ting forlangt han retnok, o de waar: Ga han Raad ud, saa skuld di følles, — o de o en Prik. Ellers kund han blew hiel ewerstilt gal o skjæld ud, saaen de klasket.

Ja, de skal a gi dei Ret i, soe Moten Tæjelbrænder. Han haad liig faan fyret igjen, o støj o tørret æ Swed aw i hans Undertrøj Ærmer. De skal a gi dei Ret i Søren. Den gammel Doktor, han kund bliw gal, saaen de daat nowed, o de er der vist ingen, der haar prewet beier end a haaer. Som I wol sawt aal sammel nok ved, haar a en Gang i mi Ti draakken døgte Brændevin. A haar faan mi Part, o a tænker snaaer, at hwis a haad et o jen Stej, saa waar der saa møj, te vi kund swøm i et aal sammel — uden o kom hwærander fo næer. — Hwordan a kom i mæ de Drikken, ved a snaar ett sjel. A trower de lo nowed te æ famille. Mi Oldefaar waar Sowenfowed, o waar en nederdrægtig klog o estimiret Mand, o der waar ett Minnisk, der vist andt, end at han osse waar en grule ædrule Mand i alle Maader. Men den Gaang han lo o skuld døe, da soe han te mi Faaer: »Ja, no døer a«, soe han, »o do bliwer wol sawt Sowenfowed ætter mæ, men de vel a sej dej: Bliwer do Sowen-

Digitized by Google

fowed, bliwer do osse liderle. De er a blewen, skjønt der er wol kun fo, der trower et, o saaen vel et osse go dej, hwis do kommer te den Handtiring.« Mi Faar blew, kort o fortæl, baade de føst, o osse de sidst. A blew ett Sowenfowed; men a blew slem te o drik iliwel. De gik saa vidt a soeld æ Klæjer aa æ Krop for o fo Brændwin. De kund jo ett bliw ve o go. Mi Kuen græd ewer et, o baaj mæ saa minnele om a la væer mæ et. O a græd for den Sags Skyld osse sjel ewer et somtier — men de hjaalp jo ett nowed. Endele en Daw gik a op te gammel Dokter Brummer o soe te ham: Kand Di ett hjælp' mæ, Dokter? A ved ett, hwa a skal gjøer. Foer a ett Brændwin, kan a ett lew, — o sel a æ Klæjer, saa frys a ihjel, — o a ved ett. — »Det var sku dog en allekraftens Redelighed den«, so han saa; men saa saat han si rolle nier, o snakket mæ mæ i en hiel Stuend saaen de haad Skik. Ga mæ nowe Apotekersaager i en ussel elendig lille Kruk, o lejet mæ sin forræsten te o saw 10 Fawn Brændsel for ham. De sidst waar nok ett de dummest a ham. For de gek saa møj faale godt, saalæng de støj o mæ æ Brændsel. Han kom ud te mæ hvæer Daw, o snakket mæ mæ om æ Sager. A fæk en Føe, som a waar te Brollop uafladele, o en stuer stærk Kop Kaffe i Tegiwt. A kand mæ Sandhid sej, a hwerken tændt eller smagt o Brændwin i de 14 Daw a waar we ham, skjøndt

Digitized by Google

den føst Ti natulevis waar den wæst. — No, der gik en hal Ors-Ti regde godt, o a tænker snaaer, mæ o Maren waar nowed næer di løkligst Minnesker o æ Juer. — De waar, som vi waa kommen ind i Himmerig. Men saa en Daw traaf a en gammel Kanut. O hwordan de gik, o eet gik, æ Æend blew: han fæk mæ narret te, føst o drik Vien, sin Brændwin o tesidst waar a saa fuld som en Iel. De kan godt væer I tøkkes, de waar ussel gjoer a mæ — o de waar et osse. Men a vil sei jer jen Ting: en kand sawt la wæer mæ hwa en ingen Lyst haar te, men la wæer mæ de en haar Lyst te, de er ett aaltier saa hiel let, de kand I stuel o. Men a haar aalder waan saa uløkle ewer nowe Ting i mi Daw, som a waar ewer de. A bandet, o a græd, o a baj, snaar de jen, o snaar de andt, men lig møj hjalp et. De, der waar gjor, kund ett rettes te ugjoer. A tænt somtier o o skil mæ sjel aw mæ æ Liw, men de haad a helder ett mued te, o saa waar de jennest a kund het o — o drik mier, o de gjor a. A swiret i syw samfuld Nætter o Daw i træk uden o mink, saa a tesist hwerken vidst ud eller ind, — hwa der waar Suel, o hwa der waar Moen. Maren fæk mæ da saa endele o æ ottend Daw om Faamejeren i mi Seng, o saa sowed a i jen Streg, som en Stien te ud o æ Awten. Saa waagnet a ve o høer, te Maren sad o græd o baj o løst høt i Balslews Lærebog. — De gjor saaen en undele Indtryk o mæ, for de

Digitized by Google

hun der sad o løst, haad a i manne Oer, — som lille Dreng, — løst hjem ve mi Forælder, hwer Jul o Nyorsawten, før vi fæk wo Natter. A kom te o tænk o mi stakkels Faar, o Oldefaar, — o o baade de jenn o de andt. O tesidst bestemt a mæ te o go op te gammel Doktor Brummer næste Daw tile. — De gjor a, o kom osse ind te ham, skjondt a haad snaaer vænd om, da a kom te æ Døer. — Han so ett møj mild te mæ, han haad wel sawt nok høer, hwordan de waar fat. A waar skrækle skalu, men æ Doktor soe aalder et Uer, o a maat jo te o begynd. »De er gal Doktor, de er piskegal Dokter, de er skidt igjen, a haar draakken igjen, o no er et wol forbi; a goer te Helvede, de kand ett bliw andt«. De ændt mæ a ga mæ te o græed. — Dokter Brummer keg let o mæ, o saa soe han: »Om De gaar til Himmerig eller Helvede, det kan jeg ikke sige Dem noget om, men en Ting kan jeg sige Dem og det bestemt, De gaar i Hundene, bliver De ved paa den Maade og ender i en Daarekiste under Laas og Lukke. Men lad os prøve en Gang endnu! Og er der herefter nogen, der vil forlede Dem til at drikke, saa gaa fra dem og vis dem hen til mig, og jeg skal mase dem saaledes) at der ikke skal blive andet end Knaphullerne tilbage af dem. Men det vil jeg ogsaa sige Dem, at giver De efter igjen, naar De bliver plaget for det af en eller anden Usselryg, — saa skal De ikke komme her mere, for kommer

Digitized by Google

De her igjen og har givet tabt, saa bliver De smidt ud af Døren paa Næsen, saa den skal pløje en Vandfure i Sandet, saa dyb, at enhver Bonde skal misunde mig den. Forstaar De det!« — A forstøj et, — a gik, — o a kom der aalder mier i de Ærind. — Gud ske Low. A takker ham i hans Graw, den gammel Dokter, forde han fæk et Minnesk ud a mæ. Galhude waar han, men han waar hæjsen en herligen Mand. Han vild aald godt o ingen ild. De er mier end manne vil.

Ja, galhude waar han, soe Jens Jensen, o da vi no netop snakker om ham, saa skal a liggodt fortæl jer en lille morsom Getræffenhied om ham, aw o te. Hvem der kjend ham, — a sejer, hvem der kjænd ham ved osse nok, te hver Wonsda Awten ætter æ Klok 8 spild han Lomber hjem ve si sjel. De war snaaer den jennest Fornywels han ondt si, men den vild han osse ha i Ro, — a sejer, han vild gjaen ha en i Ro. De vidst Folk nok, o der kom derfor sjælden nowen ætter ham ve den Ti, men de kun jo træf. A tjent den Gaang aw o te ve Pe Madsen i Mølgor. O saa jen Oer ve Novembestie akkuraat æ Wonsda ætter, vi haad faan en ny Pig, o hun fæk et Anfold eller Kramp, hva I no vil kaald et, de kand I sjel om. De so grim ud, — a sejer, de so grow grim ud: Iwessomenda grin hun, o imældstund græd hun, o somtier lo hun o snakket om Rawn og Krager, o aal slas Undlehied. De waar

Digitized by Google

grim, — a sejer, de waar hiel grim o sie o. Omsier blew et wos for stuerstilet, o saa soe Pe Madsen te mæ: Do maa helder stræv o kyer hen ætter æ Doktor aw o te, faa de er da en grow Relehid. De waar vi et waan te o sie. Vi kjend ett nowed den Gaang, hverken te Nerver eller Nykker. — No, a tændt i aal den Fereve ett o, de war Wonsda, men fæk spændt for, o kom derhen. Men saa kund a sie, de waar gal, æ hile Hus waar oplyst, o de rænd mæ gelik i Tanker: de er ves Wonsda aw o te!

No, de kund jo ett hjælp o la si kys a de. A ringet forsigte o, a sejer, — a ringet grow forsigte o. O Brommer kom farend ud. Han waar gal, de kund a sie. — A fortoeld, som de waar, æ Pig haad faan Kramp, men de blew et ett bejer aw, — for æ Dokter haad faan trej Nolebeter, — som a sien høer, de waar ett godt, a sejer, de waar ett godt. Han skjældt ud o soe, a kund kjør a Hækkenfeldt te! Han tow ett mæ, for de waar ett nowed o hint Dokter te, for nær han kom derhen, saa støj der jo nok en hal Snes skrigende Kjællinger om æ Pig o ynket hind, o de kund hun netop ett toel. Nej, di skuld øjeblikkelig smides ud med æ Næjs i æ Joer, saa en plowet en Wandfuer te Misunnels for aalle Bønder. Nej, Brummer vild ett mej. Han brummet o holdt et syndigt Hus, o smækket tesist æ Døer i, o gek en te æ Beter. Men de waar ett ret læng, saa kom han ligfuldt ud, aw og te, mæ

Digitized by Google

æ Tøj o, o waar færre te o ta mæj. De waar mærkle nok, a sejer, de waar undele nok, for de waar sku akkuraat, som do soe føer Søren: Da a føst fæk ham o æ Vuen, saa waar der ett nowed i æ Vej, saa waar æ Mand saa møj faale flink. — Da vi kom hjem, o han kom ind te æ Pig, stój der rele nok en hiel Flok Fruentimmer, o klawet si møj, møj waer end hind. — O a ska Low jer for, a sejer, a ska low jer for, Brummer forsømt heller ett nowed, mæ Hensyn te o skjæld dem ud. Nej, de gjoer han bestemt saa grundig, te de skuld nok fold ve dem, — aw o te. Æ Pig fæk jen Ewerhaaling, o saa nowe Drovver, o saa kom hun te si sjel igjen. Før han drow aw, tow han Pe Madsen mæ si ind te æ Pig, og soe te hind, mens han høer o et. Jae no haar a soe te Dje Husbond, at hwis De skuld fo Kramp igjen, saa ska han, aw o te, gi Dem tow gued Lusinger. Hjælper de ett, saa ska han smid en Spand koeld Wand ewer æ Hued o Dem. O kand de ændele ett gjør et, saa ska han ta en Sennepsplaster, saa stuer som en pasle Suptarin o leg for æ Bryst o Dem. De vil natulevis uden aal Twiwel gjør hiel forfærdelig undt, men de foer ett o hjælp. De er en alworlig Sygdom, vi haar mæ o gjøer, saa der ska osse kraftige Midler te o driw æ Kram ud. De hjaalp, a sejer, de hjaalp! — æ Pig fæk ett æ Kramp mier, mens hun waa ve wos.

Jow, de kand nok pas, saaen waaer han, soe

Digitized by Google

Søren Olesen. De han mindst a aalt i Verden kund lie, den gammel Dokter, de waar Skaweri o saa Skindhellehid. Der waar dem der soe Dokter Brummer trow hwerken o Himmerig eller Helvede, men de passet sku ett. De kom blot aw, han lo i stadig Klammeri mæ den hæer Pastor Wind, vi haad engaang, — lisaawal som mæ sjæl kand a trow.

Ja, ham er der wol ett mann a I Ander der kjænd, for han waar her jo et saa læng. Hwa! — noe jow, jae, jow, I haar jo nok hør snak om ham. Men no skal I liggodt høer, hvordan de gik mæ o Dokter Brummer mæ ham, for vi kund ett li ham, de waar vi godt jens om. O han kund natulevis heller ett li wos, de forstor si sjel. Den hæer Pastor Wind de waar da saa møj en Djæwel o æ Prædekstuel. De waar hiel ukrestle, som de Mennisk kund prek. Han waar saa møj urimele helle. I de hile en slemme Dreng o ha mæ o gjøer, naar han haad æ Kjowel o æ Kra ow. Han waar stræng o æ Stuel, saaen de dammet nowed, de kan i trow. Dengaang han søgt æ Kald, holdt han et Mød i æ Kjerk, for vi skuld hør, hvad han daat te. Men nok om de. Han waar saa berøgtet, te der kom saa manne Minnesker, te di hal a dem kund ett wæer i æ Kjerk, o æ Mod blew derfor holdt udenfor, onder oven Himmel.

No, Wind begyndt, o a ska low for, han fæk Brum i æ Sejel. Han fortold wos o swop-

Digitized by Google

syen, te der waar ett flier Kristne imæld wos, som der kun stod o æ Vuen omkring ham. O de waar ett de væst enda, men han waar et engaang sikker o, der waar saa manne.

Han truet wos mæ Helvede o den evige Ild, o vild ligfram kys wos ind i Himmerig.

Omsier takket han tesist Gud, hiel forniwet o køen, forde han ett sjel waar som vi ander.

De kund a ett find mæ i. Da han waar færre, støj a op o soed: Jae, a er jo ett møj bewandret i den hellige Skrift, men a kand da fra mi Skuelti hows, at der jet Stej i vor Bibelhistorre støj nowed om en Farisær o en Tolder. Di baaj begge tow te Vorherre; men di bar dem ett ligdan ad. De kommer mæ for, at den ny Præst, der søger de gued Kald her, haar møj Lighed mæ den Farisæer, der slow si sjel for æ Bryst o soe: »A takker Gud, a er ett som anner Minnesker. »O derfor vil a slut mæ o sej, o sej — o ønsk for wos hæer o æ Ejen, at vi ett maa fo ham te Præst. — De so a, o de glemt Wind mæ aalder aw, som I snaaer skal fo o høer.

Han fæk jo æ Kald, o fæk en hiel Masse Tehængere, især fra ande Sowen, men osse herfraa. De kund Doktor Brummer ett forsto, de ærget ham. Vi kom i den Ti jævnle sammel, mæ o æ Dokter, o saa snakket vi gjaen om, hwordan æ Hellehied tow Ewerhaand hist o hæer.

A kand hows Brummer soe jen Gaang: »Ja, det er knusende ærgeligt, han gaar og spolerer

Digitized by Google

mig alle mine Pasienter, det Nummer. Forleden slog han ligefrem en Kone ihjel for mig. Hun havde en hæftig Lungebetændelse, led tillige af Blodspytning og skulde have ubetinget Ro. Saa kommer Velærværdigheden, — ukaldet naturligvis —, prædiker Omvendelse, donnere løs og fortæller hende, at hun er paa Vejen til Helvede. Konen, der i de 30 Aar jeg har kjendt hende, har levet som en Kone efter min Mening bør leve, har passet sig selv og opdraget en Flok Børn i trange Kaar til brave og dygtige Mennesker, — bliver naturligvis benovet over den Forklaring, bliver ængstelig, urolig, Feberen tager til Blodstyrtningen faar Overhaand. Hun dør, medens Præsten staar og beskriver hende Udsigten til Helvedes Kvaler og den evige Ild, som han naturligvis kjender ligesaalidt til som Konen. Ja, det er for galt, der er da en Maade med al Ting.«

O de kan I nok høer, Dokter Brummer holdt ett saa urimele møj aa Pastor Wind, men no skal I høer, hwordan de gik mæ. — Ve den føst Eksamen, han holdt i æ Skuel, den gued Pastor Wind, gek han omkring te aalle Bøen o snakket ledt mæ dem, o kom da osse te mi lille Pig o spuer om: »Hvis lille Pige er du?« — A er Søren Olesens. — »Naa, naa, saa du er Søren Olesens Datter, nej se! Sig mig, min lille Pige, — elsker Du Jesus?« — Ja—e a gjør. — »Elsker Du ham højest af alt?« — Næ—ej, a holder

Digitized by Google

mjest a mi Faaer o mi Muer. — »Det er stygt af Dig. Du er et Fortabelsens Barn og kommer ikke i Guds Rige.«

Da Else kom hjem aa æ Skuel, faatold hun mæ, hwa æ Præst haad so te hind, o da hun waar færre mæ et, spuer hun mæ om: Waar et sand han soe, Faaer? A kand jo da snaaer ett gjør ve, te a holder mjest a dej o mi Muer. — Nei, de waar ett sand, lille Else, de kand do stuel o. — Do ved nok, di Faaer sejer ett noued te dej, som ett passer. Æ Præst haar tejen Fejl aa æ Husnummer de Gaang. — De kan jo skie for den bæst.

Men I kan nok forsto, haed a ett waan lie ve æ Præst føer, saa blew a et no, o de for Alwor.

Mi Kuen hun waar hiel uløkle ewer et.

Æ Daw ætter skuld a i æ By, o saa om Maarenen, da a trot i æ Klæje, sejer mi Kuen te mæ: Else klawer ewer hun haar undt i hind Hals, — a æ baang for, hun bliwer syg. No, I maa hows o, dæn hæer Historre mæ a Præst, sad mæ i æ Pand, o a waar kort for æ Hued, o a swaaer derfor ett saa møj mildt: Hvorfor skuld hun bliw syg? — Do trower osse altid de væst, der er ingen Maad mæ aal di unøtte Kyllingsorre, Do kan gjøer Dej. — Jae, de kommer mæ for, bliwer hun syg, lewer hun ett. — De Swar blew a ett bejer i Humør aw. A swaaer lidt snært i mi Hastehid, uden o tænk ve: »Nu, kom-

Digitized by Google

mer de dej no osse for, ja, der er jo ett nowed ve de o gjøer, kand hun ett lew, saa foer hun jo o dø!« — o saa gek a. — A vel sej jer jen Ting aal sammel, tænk o hwa I gjør, o tænk osse o hwa I sejer —, sjel om I bliwer haste, som a blew den Daw. En kand saa let kom te o fortryd et saa haardt, — sjel om en i Grunden ett mjendt nowed undt mæ et. I ved, hvordan det gek mæ Else —, et Par Daw ætter waar hun dø. — Der waar et o gyer.

De waar nowed stræng nowed, mi Kuen waar nær ve o go fra Sands o Samling ewer et, især da Else —, da hun begyndt o bliv rigte syg —, lo forvillet o snakket om, hwa der den Daw waar pasiret i æ Skuel. — Hun kund ett glem, æ Præst haad sod te hind, te hun kom ett i Guds Rige, faa de hun holdt mjest aa hind Faaer o hind Muer.

No, de er ett værd o riw op i gammel Soer. Hun fæk Ro. Hun haar et godt, o er fri for møj Søllehid.

Da a kom op te æ Præst, o skuld ha ham te o kaast Jord o, soe a straks te ham, te han skuld ett gyer si nowed Ulejlighed mæ o gyer Taal ved æ Grav. Der te swaaer han: »Naa, nej, I holder ikke meget af at høre Sandhedens Røst herude i denne Vildfarelsens Ørken!«

Tøkkes Di ett, Hr. Pastor? — Jae, de kommer nowed an o, hwordan æ Sandhid bliver sod woos. En Sandhed kan jo sejes saa taavele, te

Digitized by Google

en aalder bliwer møj bejer end en Lewen. — »Der er kun én urokkelig Sandhed! — Noe, nej de kand nok væer, moskisi de waar den, Di forleden soe te mi lille Pig i æ Skuel. — »Ja, ogsaa det var en Sandhed! — »Ja, ja, no er hun jo dø og hen, — saa Di skal ett kom te o waald hind Fortræd mier. — Men hwis en sinnensti Di kaalder de Sandhed, som Di soe te hind, Hr. Pastor, saa trower a snaer, Di er lisaa vild o et, som Pilatus waar.

»Hvad siger De, vil De fornærme mig, vil De fornærme mig?« — Nej, a vil ett, de goer a ett ud o, a vil kun sej Dem mi Mening, — o saa vil a go hjemad. Men hvisomensti Di trower, Hr. Pastor, te vi Bønder er ukristle Krop, faade vi bær wor Kristendom lidt indele, o ett pranger mæ et o prædker om et baade i Tie og Utie, — saa tar Di fejel. Hwa vi i wor still Sind trower o tænker, de kinner han bæst, der sier bejer, end Di gjør. No maa Di ha Forwal! — o saa gik a.

Som a haar soed, saa waar den Sorre isæer hoer ve mi Kuen, hun vaar næer ve o go ren fraa æ Snøws. — A vist ingen ander o ty te, end gammel Dokter Brummer, o han støj mæ osse troele bi. A fæk o fornem i den Ti, te han waar et Minnesk, der waar vær o ha mæ o gyer. — Hvem han fæk Guedhid for, slow han ett æ Haaend aw, fordi æ Vind vænd si.

Saa trof et en Daw, som han waar nier o sie te wos. Han støj netop lig o holdt en lille

Digitized by Google

Predken for mi Kuen ewer den Tækst: »De er aalde saa gal, de kund endda ha waaen vaer.« — Saa kommer a te o sie nier i æ Goer. O a tør forsikker jer for, a haad nær stejlet a Forundring, ve o sie te Pastor Wind kom gawend op i æ Goer og stilet lig ætter æ Døer.

A fæk saaen Uro i æ Krop, o blew saa alteriret — ve o sie æ Asen igjen, haad a næer so, — Gud forlaad mæ et! te a tænt o o jaw ham ud, de føst han saat æ Fued inden æ Døer. O de haad a osse gjoer uden Betænkning, de er sikker, — for han haad trien mæ o jen aa mi aalder ømest Stejer, — hvis Doktor Brummer ett haad saaed: »Aa lad ham blot kom ind, vi to kan jo snakke lidt sammen. Jeg skal nok sige ham Besked. — No, han kom ind, o a ska low for, han fæk Beskien. Hwordan æ Snak fold uerret, kand a ett hows, for a støj o waar saa arrig te a rest ewer æ hile Krop, saa æ Tænder klawret i æ Mund o mæ. Men, Gud Faader fri wos, hwor di skjor sammel, — sikken Taw di tow, — ok kjære Gilen! — de waar grow o hoer o. Pastor Wind begyndte flier Gaang a sej: »Der staar i Skriften!« — Men han kund aaller fo et Uer mier indføer, inden Brummer begyndte o kiel løes igjen. O da Wind stadig kom maj: »Der staar i Skriften!« saa soe Brummer: »Ja! der staar i Skriften: Dømmer ikke, at ogsaa I skulde dømmes, det staar der; men der staar ikke noget om, at De skal optræde som ensidig, næs-

Digitized by Google

vis Dommedagsprædikant. Det bringer kun Skaberi og Skinhellighed. — Jeg er bleven graa i Tjenesten, Hr. Pastor Wind, i Kampen imod Sygdom og Nød hos mine Medmennesker. Men i denne Kamp lærte jeg at respektere det menneskelige. Det menneskelige! — det, som De træder paa som noget ukristeligt. Men De kan gjærne bande paa, havde jeg nær sagt: et slet Menneske er aldrig en god Kristen. Det menneskelige er Grundlaget — forstaar De det! — Nu har De hørt min Mening, og nu kan De godt gaa — for min Skyld.«

Mærkle nok, han gek osse. Om de waar faade, de fold ve ham, de ved a ett, men gik gjoer han. — A tøt da no osse, han haad faan, hwa han kund ha godt av te Poesk, o hvem ved, moskisig længer.

— Ja, da fæk den sam Pastor Wind — Søren swek mæ, haad a nær soed, - osse kort Beskien vee mi Faaer, soe Lawest Post. — Han kom nemmeligen jen Daw kjørrend nok saa fin ind i æ Goer, i hans Kalæs, uden vi vidst de mindste aa et o sej. Mi Faar, han støj o hogget Tyestager, hen ve æ Hoghus i Ly for æ Nurenvind. — Æ Præst støj aa æ Kalæs o gek lig hen te mi Faar o soe: »God Dag, naa kjender De den nye Præst?« — Jow a gjør enda. Walkommen! — haaad a nær soed, — soe mi Faaer. Vær saa gued, o la wos go inden for, de trækker liggodt lidt hæer. — »Tak, mange Tak! naa,

hvorledes synes De saa ellers om den nye Præst?« Aa Tak, ett saaen vier godt, — haad a nær soed. — Sed nier, Hr. Pastor, vær saa gued! — saa tænker a, vi foer en lille Kop Kaffe. »Tak, tak, naa De synes ikke rigtig om mig?« — Nej, ett saaen vier, — de er da hejsen en grimme Kuld, de er kommen i mej. — »Ja, — ja—a, det er meget sandt, men sig mig, min gode Mand, hvad har De da imod mig?« — Aae, — ett saaen vier nowed, haad a nær soed; — vær saa gued, ta ve en Kringel, men di er nok hejsen blewen lidt tøer for wos den hær Gaang. — »Tak, ja, men noget maa der jo være i Vejen, siden at De ikke synes om mig«. Begrivlevis, ja — jow, — de er dær jo. — Jamen, hvad er det da«. Ja, hwa er et, hwa er et, son kand der jo wær saa manne Ting, der ett er, som en kund ønsk et, haad a nær soed. — »Ja, det er meget sandt, jo men —«. — Aae, a kand jo lissegodt sej Dem et rent ud, Hr. Pastor. A despetire aalde om Troessaager, for de kommer der kun ett nowed ud aw, men a kand ett li Dem, no ved Di et, — haad a nær soed! — »Ja, men kjære Mand, der staar i Skriften!« — Ligmøj! a vil, Søren swek mæ, raad mæ sjel i de Støk. A frygter Gud, — føller æ Landvej — o passer mi Stuedhandel — maa et ett vær en Kop Kaffe mier? »Nej Tak, men« — — de kand wol ett nøt o by Pastoren en lille Puns, haad a nær soed? — »Nej, nej! — paa ingen

Digitized by Google

Maade!« — Ja, saa har a ett mier o by Dem. — »De vil altsaa ikke tale med mig om de Ting, som hører til Guds Rige?« — Nej, aae nej — de kand snaaer væer de sam. — »Ja, saa maa jeg vel helst kjøre igjen«. — »Jae saamænd, de kund der jo vær nowed i. Tak for de Di so ind! — haad a næer soed. — Faawal, faawal, Hr. Pastor, ja no skal a osse te o ilaw mæ æ Tyestager igjen.

Saaen gik de, de er baade vis o sand. — Di Faaer han haaer hejsen ett vaan saa møj tombe, soe di te Lawest, da han waar færre mæ hans Fortælen — o griend grule aa de, han haan fortoeld. Han waar jo lig ve o kund stek æ Doktor i o sej æ Præst ren Relehid. De waar da ett te o ta Fejel aw.

Nej, tombe waar mi Faaer just ett, soe Lawest. Hvem der kjøbt ham faa de, ga djer Pæeng grow ring ud, haad a næer soed; mæn forræsten tow han ett æ Præst o den Maaed, for o gjør Løjer mæ ham, eller »di Helle« i de hile, de plejer vi Bønder jo ett o gi wos aw mæ. O mi Faaer gjor et heller ett. Han waar, naar a hejsen sjel skal sej et en møj dywsinde Mand, o tow den Slas Ting alworle. A kand tydle hows æ føst Gaang, a som hiel lille Dreng skuld mæ ham ud o kyer. Da kom a te o hoer han soe, lig i de vi kjor te: »No i Guds Navn da!« Di Uer — o den Maaed han so et o, faald saa undele ve mæ, te di haar standen for mæ hiel

Digitized by Google

sin; — o vil bliw we o sto for mæ saa læng a lewer, — o hwem ved, moski længer, haad a næer soed.

Nej, men mi Faaer waar a den Mining — o de er a osse; Sandhid maa der først o fremmest wær i wor Kristlehid. De før ett te nowed, o gjør si bejer end en er o kand swaaer te. De kand jo ly køen nok o ha Woherre o Jesus i æ Mund ved enhwer Lejlighed; men de er jo da te sywend o sidst ett de, de kommer an o.

Der er jo ingen Ting i Verden, der haar waan saaen brugt, o kand saaen bruges — o bliwer saaen brugt, te Skalkskjul for aald Slas Nederdrægtighid, som Hellehied, haad a nær soed — o derfor skal en jo ett saaen ligfram sæt ætter o snak om den Slas Ting, baade i Ti og Uti. Enhwer a wos føl wol sawt nok si Skrøvlehid o Ufuldkommenhid, o hwor lidt vi i de hile kand swaaer te i de Styk.

— Jae jow, de er sand nok, soe di aal sammel, o fold lisom lidt i Tanker we hwa Lawest han soed.

— — Hwis I ett er kiw aw o høer de hæer Fortælen, soe Mads Kusk, — saa kund a moskisi hejsen osse gjaen slo en lille Trod i mæj. — I kaalder mæ jo møj aa æ Ti Mads Kusk, men de er pinde ellers knap nok juridisk rigtig. — Mi lowformle tildøwt Nawn er Mads Pedersen, vil a da sej jer — Søn a gammel Peder Madsen i Towtlund. — Men liggodt, æ Kusknawn den

Digitized by Google

haar a jo, den kinder Folk mæ bedst under, o den beholder a wol osse saalæng a lewer, saa de kand vær de sam, for a er kommen rele nok te en. A haar fornemlig tjent som Kusk i 14 Aar, ved gammel Branderektør, Prokurator Kramer. — De fæk a natulevis mi gued Løn for, juridisk rigtig, jow de forstoer si, o de waar jo godt, saa læng de waaer. Men a fæk pinde æ Kusknawn i Tegiwt, som en Slas Pensjon, o de lader te, den haalder ud mæ mæ. De waar en staseligen Mand i Branderektør Kramer, baade kjøn, stuer o walnæret. O saa waar han foruden ve saa gued, som æ Daw waar laang, sjæl nær di waar allelændst. Men, der waar jen sær Ting ve ham, o de waar: Han snakket mæ si sjel, tænt højt, som di kaalder et. Saa haad han da osse saan en urimle Løst te o go i hans Skjowtærmer, o de waar jo knap nok juridisk rigtig for en Mand i hans Stilling o mæ hans Dulehid. Men der waar ett o gjøer ve, enten hans Kuen, — Fruen vild a sej, — skjændt o ham eller skrillet for ham, — ligmøj hjaalp et, de blew jet o de sam. Branderektøren sad i hans Skjowtærmer o æ Kontor. O gek han ud i æ Haw, saa gek han aa i æ Skjowtærmer mæ begge Tommelfinger i æ Armhaaller aa æ Vest, mæ et Par stuer flakbondet Tustrædere o, der waar som gjor te o tramp Møs ihjel mæ.

Han holdt grow møj a Blomster, o saa gek han o snakket te dem, o snakket højt mæ si

Digitized by Google

sjel. O de maa somtier ha waan hiel morsom, de han gek o snakket mæ si sjel om, for de kund godt træf si, han lig mæ jet støj til, o ga si te o grien, saa de klukket i ham. Saa de haar ett aaltier waan tør Sager han ga si ilaw mæ, de maa I ett trow.

A kjænd ett nowed te hans Undlehid, dæn Gaang a søgt æ Plads. A vidst ett andt, end de hile waar saa møj juridisk rigtig, men a fæk snaar a mærk, hwordan æ Sager støj. A kom jo ind te ham o hans Kontor. Han sad i æ Skjowtærmer o skrew, te æ Swed hawlet nier a ham. A soe jo, hwa a vild, hwa a waar kommen der ætter. — Han keg nowed forvildet op o mæ, o da han waar kiw a de, saa ga han si te o skriw igjen o diktiret si sjel, hiel juridisk rigtig: »Ilden maa derfor betragtes som paasat af onde Mennesker, i en formentlig ond Hensigt«.

Saa keg han op igjen og soe: »Sæt Dem, sæt dem, sæt Dem ned! Jeg er lige straks færdig«. No, a saat mæ natulevis nier o æ Stuel, der støj. O Branderektøren ga si te o los i nowe Papirer. A trower ett han tænt mier o mæ, o de gjoer han heller ett, for der gek wol saa møj som en gued Kwatier, saa rejst han sej op, tænd hans Piw o gek op o nier o æ Gul o soe: »Det er en twiwlsom Sag, Jørgen Hansen, en saare twiwlsom Sag. Jeg vil ikke have med den at gjøre. Nej jeg vil saamænd ikke, jeg vil aldeles ikke«. A ly lidt o de hær Snak. De kund a

Digitized by Google

jo ett sej nowed te; men saa lig o jen Gaang sætter han æ Piw, stikker æ Tommelfinger i æ Ærmhaaller, snakket lidt, o so grow wis o mæ o soe: »Men der er jo lisaa manne Know i æ Low, som der er Træer i æ Skow, saa De kand jo godt gaa til en anden Prokurator. — Jeg vil kun ikke have med Sagen at gjøre, Jørgen Hansen«. A blew liggodt lidt skidt tepas, ve o høer o de hæer Snakkeri, a waar lig ve o kom i Tanker om, æ Mand waar et juridisk rigtig — i den owerst Etasie. — Di taer vist Fejel a æ Mand, Her Branderektør, soe a. — »Sae jeg noget, sae jeg noget! Ja, undskyld, jeg tænkte paa Jørgen Hansens Sag. Naa, naa, naa, det var Dem, der vilde være min Kusk, ikke sandt, nu husker jeg det. Det bliver vi nok ens om«. No, de blew wi osse, der waar ett nowed i æ Vej. Da han haad sie mi Skudsmaalsbog, waar han ville te o gi den Løn, a forlangt. O han ga mæ saa gal en Spesig i Gudspæeng.

Vi kom osse udmærket godt ud aat, mæ o Branderektøren, da vi føst regde læer hwerander o kind, men sæer waaer et lig godt mæ de hæer Tænken højt. — Saaen støj vi jen Daw ud i æ Haw, o waar ve o sæt en Træ. Branderektøren hjaalp sjel te ve et. Han holdt saa uhyre møj aa o sands ve saaen nowed. Men saa lig som vi stoer aalder bejst o makker ve de hæer, saa rover han pinde hiel højt: »God Dag, Mads!« — »Tak, Hr. Branderektør, tak«, soe a. Saa tow

Digitized by Google

han te o grin, o sejer saa: »Aa, din tossede Knægt, det var jo ikke Dig. Det var Mads Møller i Moselund, jeg tænkte paa!« — No jo saa mænd, soe a — de kund jo vær møj juridisk rigtig. Hans Kuen, — Fruen vild a sej, de waan saan en lille pyger Fruentimmer. Hun waar snaaer rej for aald Ting, o især waar hun baang for o kyer. De kund a no ett li hind for, — for æ Tøm sad sku godt i æ Hinder o mæ, saa der waar ett nowed o wær baang for. — Saa gek hun osse altier o waar baang for Branderektøren skuld bliw forkølet o syg. — De waar no heller ingen Nøt te, for han waar hwerken forkølet eller syg nowe Sind. — Han waar sund o stærk som en Hest. Nær vi skuld ud o kyer, saa pakket Fruen ham aaltier saa forsigte ind i en hiel Masse Undelehid, Tøj o Tæpper o Kjowel, o saa tesist en alverdens stuer Sinilje, o en hwid ulden Munkle en tow trej Gaang om æ Hals. A haad hiel undt aa et for æ Mand, for han waar ett ud om de hæer indpakken. Han soe aaltider: »Det behøves ikke, det behøves virkelig ikke, aae lad være, lad endelig være, I kvæler mig med alt det Tøj«. Men de kund han saamænd forresten lisaa godt ha spaar si, for de ænd aalti mæ, han maat ha æ hiel Uniform o, inden vi fæk Low o kyer. Men lisaa sikker waar et osse, te før vi kom te Vejæend, saa waar æ Kjowel o æ Senilje og de hile knappet op o slowen te si, — saa de

Digitized by Google

flagret som Vinger omkring Branderiktøren, der sad midt i æ Aagstuel, mæ baar Bryst o æ Kraw o æ Skjowt nær, o snakket o snakket mæ si sjel, nok saa walforniwet o godt tepas.

Jen Gaang waar vi i Waaer, o skuld hindt en ny Fuldmægtig. De waar henimod Awten, da vi kjor ud aa æ By. Dejlig lyst, o saa møj en staaes Vejer waar et. — Branderiktøren o æ Fuldmægtig sad om i den bagest Aagstuel o snakket nok saa forniwle, o ga imældstuend hweranner et Skub, nær vi kjor ewer en Knold. For æ Vej war nowed ujawen. Vi kjor aaltier i Kas Vuen, men der waar Fire i æ Aagstuel, saa di sad hæjsen godt nok. Di snakket, o di grin, o de hile gik, for mæ o tyk, saa møj juridisk rigtig.

Omsier maa æ Snak jo ha gawen op for dem, for di blew hiel rolle, o a waar li ve o kom i Tanker om, te di moskisi waar sowet in ve et. — Men saa lig o jen Gaang saa begynder Branderiktøren pinde o tænk høt, o han soe: »Ja, ja, nu faar man saadan en Fyr i Huset. Gud véd, om han duer til noget, om han duer til noget. Han ser mig noget lapset ud, det gjør han, men hvad Herregud! — man har jo ogsaa selv givet Greven engang, ha, ha, ha! ja saamænd har man saa. Bare han er tro, bare han er tro, ærlig og samvittighedsfuld, saa gaar det nok. — Blot nu Christiane kan lide ham«. —

Digitized by Google

Christiane, det waar Fruen, hun vild osse gjaen ha et Uer i mæj.

A waar grow kiw aa de her Snakkeri, for den arme Raj, æ Fuldmægtig, sad o høer o et, o so saa uløkle ud, te de waar en Ynk o sie o. Han fortoeld mæ sjel sin, te han tændt o, o spring aa æ Vuen, o løw fraa de hile, lisegodt føst som sidst. Men saa vidt kom et ett, for a samlet mi Kondevitter sammel, tow Mued te mæ o soed: Hør, Hr. Branderiktør, no tænker Di lig lowle høt igjen. — »Hvad, hvad siger Du, Mads, tænker jeg, siger Du jeg tænker, maa jeg ikke tænke, Mads?« — Jow, Gud bewaar wos, jow, Hr. Branderiktør! men di soed før nowed i ander Tanker om æ Fuldmægtig, der waar lig knap nok juridisk rigtig. »Naa, naa, naa, er det nu galt igjen. Jae, jeg har denne Vane, denne slemme Vane. Men vi skal nok komme ud af det, unge Mand, vær de kun ganske rolig. Det betyder ingen Verdens Ting«. No, de gek osse udmærket, æ Fuldmægtig haad da saamøj et grule Grew o o omgoes baade Branderiktøren o Fruen. Han forstøj o go dem ætter æ Hued, o han kund ta dem, akkuraat der, hvor di skuld tejes. A kund fortænl jer Historre i snesevis om de her tænken højt, men de vil a ett, for saa for et aalder Æend. Men, som a soe for, Fruen waar da saa møj sæer urimle baang aa si, de waar snaaer ett te o sto for. — Naar hun waar mæj ud o kyer, saa sad hun aaltier mæ æ

Digitized by Google

Liw i æ kej Haand, hwer Gaang vi kjor forbi en Vuen, saa rovt hun: »Uh! vi vælter, vi vælter«. — Men vi vældt sku da ett, di 14 Aar a kjor for dem. De gik saa møj juridisk rigtig. A kund pinde ett godt li de Skrigen, o de kund Branderiktøren heller ett, men vi maat jo find wos i et, faa hun kund ett la væer mæ et, de waar som gjor ve hind. A kand hows jen Gaang, da blew Branderiktøren liggodt vre ewer et. De er den jennest Gaang a ved, de passirt, men de waar heller ett mier end ligfram juridisk rigtig. Vi skuld kjør ewer en Brow nier ve æ gammel Møl. De waar en gal Historre, Fruen klawet si o skreg: »Uh, vi vælter, vi vælter ved Gud ned i Vandet!« — Branderiktøren waar i godt Humør, han sad rolle o grin, o soe: »Jae vist vælter vi, det forstaar sig, det gjør vi jo altid, men, hvad gjør det saa, Christiane. Vi støder os sandelig ikke, vi faar bare et koldt Bad. Det skal jo være sundt, saa det er jo ikke noget at skrige over«. »Fy, Kramer! Jeg vil af, jeg vil af, det ved Gud jeg vil. Jeg vil aldeles ikke druknes i Vandet!« »Naa, naa, hvad vil Du saa druknes i, naar det ikke skal være i Vand, — men vil Du af, saa gaa af, og lad det forbandede Skrigen være. For Folkene nede i Møllen kunde jo gjærne tro, vi var ved at kvæle Dig. Naa, vil Du saa af?« — »Ja, men Du skal ogsaa af Vognen, Kramer«. — »Jeg! — af Vognen, nej aldeles ikke, min Kjære! naar jeg kjører, saa

Digitized by Google

gaar jeg ikke. — Vil Du saa af?« — »Nej, naar Du ikke vil af, saa vil jeg heller ikke, men det er aldeles uforskammet af Dig, Kramer!« — »Kjør Mads! og lad din Vrælen være, Christiane, nu skal det have en Ende!« Branderiktøren waar vre, de kund a pinde høer. — A kjoer, — Fruen skreg, o Kramer ga si te o snak højt mæ si sjel a blot Arriskab, hiel juridisk rigtig: »Det er ogsaa grusomt, det er ogsaa grusomt, med disse Fruentømmer, stadig Vrøvl, stadig Vrøvl, har man med dem. Ja, Christiane er da ogsaa helt urimelig, men saadan er de vel heller ikke alle, for det er for galt, det er for galt. — Saa skal man pakkes ind som et Svøbelsebarn, og saa skal man vælte, enten man kan eller ej, det er for galt. Jeg vil ikke taale det mere. Det lyder næsten, som vi laa og væltede hver Dag, men vi har jo aldrig væltet. Det er for galt, det er sandelig for galt!«

Fruen soe aalder et Muk i de føst Kwatiers Tid. For nær han waar vre, saa waar hun klog nok te o ti stil, — saa møj juridisk rigtig! Men da hun kund mærk æ Vre waar ewer, o vi haad kjor forbi et Par Vuen, uden hun haad gien saa møj som et Gryndt, saa soe hun: »Du maa ikke være vred, Kramer, for jeg kan virkelig ikke gjøre ved, at jeg er saa ængstelig, men jeg skal se at blive mere dristig! — »Hvad! jeg er aldeles ikke vred, men jeg er kjed, jeg er kjed af dette Vrøvleri, for jeg og Mads vil naturligvis

Digitized by Google

lige saa nødig vælte, som Du vil«. Saa waar et godt mæ dem igjen, o der waar et mier o mærk te.

Der blev forresten fortold, — men a véd snaar ett om a vil fortæll et igjen, for a véd pinde ett rigte om de passer, — te den Gang Branderiktøren fri te Fruen, waar ett liggodt de hæer tænken højt, der hjaalp ham ewer æ Knued.

Di haad gawen o keggen o hweranner læng, o waar saa forlift i hweranner som en Rot i en grøn Wost; men han waar saa sjeniret a si, saa han kund ett fo ed soed. Han tænt tit o et, o der waar osse tit Lejlighed te et, men derve blew et; o de kund jo et gjør et. Saa jen Daw gik di ud o spasiret i æ Haw. Æ Snak waar gawen i sto, — for han gek o spekuliret o, hwordan han skuld kom ewer de hær Frien. O hun gek natulewis o tænt o, de waar sæer, han gjor ett Alwor aa et. Men saa lig o jen Gaang begynder han pinde o tænk højt, hiel juridisk rigtig: »Jeg faar det aldrig sagt, nej jeg faar det aldrig sagt, og gaar en anden hen og snupper hende fra mig, saa er jeg forloren, aldeles forloren, for jeg kan ikke leve uden Christiane, det véd Gud, jeg ikke kan«. — »Hvad er det Du siger, Kramer?« soe Christiane. »Siger, siger, sa'e jeg noget, sa'e jeg noget? Det hørte jeg virkelig ikke, — det vil sige, det véd jeg virkelig ikke, Christiane. — Men, Christiane, jeg kan virkelig ikke leve uden Dig, det ved

Digitized by Google

Gud, jeg ikke kan!« De ska do heller ett, soe Christiane saa, for a vil ingen ander ha end dig. Saaen gik de te, hiel juridisk rigtig. — De fortæl Folk idetmindst. A véd pinde ett saa lig, om de passer, men hiel urimle er et ett.

De waar hejsen en proper Historre, soe Lawest Post, men no skal a, Søren swek mæ, haad a nær soed, levier jer en lille Ditto mæ Mæssingskruer, for no er a kommen i den Hjøn. — Bi lidt, soe Moten Tæjelbrænner, la wos fo fyret føst, saa haar vi mier Ro. Han rew op i æ Renner, saa æ Gnister flew om æ Øre o wos, smed nowe Kaarre Tørv ind, saat æ Jæenplaader for igjen. — No, naar a no foer en frisk Skro, saa maa Do gjaen begynd, Lawest Post, »haad a nær soed«. Do skel ett gjør Nar, Moten, do véd ett hwa do kand sjel bliw te, soe Lawest, o saa begyndt han:

A véd ett, om der er nowe a jer, der kjænd den gammel Justitsraad Holten? — No ett de? — Han waaer, — sand for Herren, — som han sjel soe, saamøj en dejle gammel Mand. Aae Gud Faade fri wos, haad a nær soed, hvor han behandlet Folk human o lemfeldte. — Han waar aalle bof o bewle. O han brugt ett, o skjæld Anner ud, forde han waar gal o si sjel, — eller forde han haad formøj o bestil. Nej, de gjor Justitsraaden ett, han taaeld flink og flyden te aal Minnesker. For som han soed: »Høflighed koster ingen Pæeng«. O saa waar han teligmej en

Digitized by Google

Jurist der waar Polidlehid ve. Han soe ett de jen i Daw o de andt i Maaen, som saa manne bruger. Nej, nær Justitsraaden hod soed nowed, saa waar der ett o pilk ætter, saa støj et fast som Guds rene Uer, haad a næer soed. Nær Justitsraad Holten holdt Forhør, saa støj han ett o arbejdet sig gal ewer hans ejen Dumhied. Nej han tow ett mæ Ro. O a skal low jer for, de skuld ett waaer læng, inden han haaed faan saa møj ud aa dem, te han vest, hvor æ Ret lo, o de dømt han ætter. Hans gued sund Fornuft soe ham knap, hvem der haad Ret, o hvem der haad Uret. — O han tow ingen Hensyn te Prokurator Knev eller Vinkelskriwer Raad, nej, de gjoer han ett — aaller ud aa æ Stej. Si Præst o si Prokurator maa en ett liw for, — for de duer ett! — O de daat heller ett o liw for Justitsraaden, for de skuld han snaaer kom ætter, o haad han føst jen Gaang tejen jen i en ewerlejen Lewen, saa trow han jen aaller mier, haad a nær soed. Men flink o gued waar han, en sjælden estimeret Mand i alle Maader. — A soe føer, te de kund ett hjælp o pilk ve, hwa han haad soed, akkuraat lisedan waar et mæ hans Dom.

A ved godt det blew soed, han waar ingen bund-rafineret Jurist. De kinner a ett, de skal a la væer usoed; men a véd mæ sikker Bestemthied, te i de 40 Oer, han waar Dommer, fæk han aaller en Dom ewer- eller underkjænd,

Digitized by Google

hwerken i Vibaarre eller Kjøwenhawn. De æ mier end di fliest kand sej o ros dem aw, haad a næer soed.

Justitsraad Holten haad kun jen Fejel, kwis de i de hile kand kaaldes en Fejel, han waar for gued, soed Folk. Ja, gued waar han, de æ vis; men han maa jo ha mjendt te, han kommer vier mæ a gued end mæ æ und, o de gjør en, Søren swek mæ, osse. Saaen fortælles der, at nær di kom te Justitsraaden mæ Haandværksbosse, der haad gjor si skylde i Tiggeri, saa gjor han sjælden andt ve dem, end ga dem en Mark a hans ejen Paang, o formanet dem te Stadehid o Arbejdsomhed, o læt dem saa gø ud a hans Distrikt.

Jen Gaang kom der en Mand halsend mæ nowe Drenge, som han haad fanget i Justitsraadens Haw ifær mæ o stæl Ævel.

Æ Mand skjældt ud, æ Drenge brøeld, o Justitsraaden vist snaaer ett regte, hvad han skuld ta si te. Men da han haad faan dem te o ti still aal sammel, saa soe han te æ Drenger: — »Hvorledes turde I dog vove at gaa ind i Mandens Have for at stjæle hans Æbler?« Saa swaaer den jen aa æ Drenge, Søren swek mæ, grædend: »Jow, for vi trow, de waar Justitsraadens Haw, vi waar kommen ind i, men vi skal older gjør et mier«.

»Jamen«, — so a Mand, der kom mæ dem, det var netop ogsaa Justitsraadens Have, jeg greb

Digitized by Google

dem ved. Det er jo skammelig fræk, stjæle fra selve Justitsraaden, det — —«. »Hvad siger De, Mand, hvad siger De, var det i min Have, Drengene tog Æbler; men hvad kommer det saa Dem ved? — Det er jo, sandt for Herren, dog mine Æbler. Og det rager hverken Dem eller andre, hvad Drengene gjør ved mine Æbler. — Gaa, gaa, Drenger; men gjør det aldrig mere, det maa I love mig«. — Æ Drenger slap mæ æ Skræk for den Gaang. Men en anden Gaang waar der en Handwærksbos, der spild Justitsraaden en slem Puds. — Han haad waan ind o faan nowe Formaninger o saa en Mark, men de maa han jo ett ha kund hjaalpen si mæ. For da han gik ud, tow han Justitsraadens Kjæp mæ si, der støj i æ Forstow.

Lidt ætter, da Justitsraaden vild ud o go si en Tuer, saa manglet han hans Kjæp, og kund da i Verden et begriv, hwor den waar blewen aw. No, han maat jo tej en anden, men saa træffer et si hwerken waer eller bejer, end te han netop løver o gutten Bos, der gek o junkeriret o smækket si mæ hans Kjæp. De fæk Justitsraaden tefælde o sie, o saa gek han hen te ham o soed nok saa godmodig: »Sig mig engang, min Ven, hvorledes er De kommen til den Stok?« — »Den har jeg fundet«. — »Naa, nej se, har De det. — Ja, det kan jo være, det kan jo være, saa maa jeg jo ha' tabt den; thi det er, sandt for Herren, min Stok, lille Ven, og jeg maa have

Digitized by Google

den igjen, men her har Du tre Mark i Findeløn, er Du saa tilfreds?« Jow, de waar han. Justitsraaden fæk hans Kjæp, o æ Bos fæk en trej Mark, saa waar di begge hjaalpen.

Men der waar osse en anden Gaang, da kom Justitsraaden retnok i en slem Forlejenhid mæ hans Godmodighid. Di kom te ham mæ en Mand, der waar mistænt for o hoed brænd en Fattigoer aw. O da saa Justitsraaden soed te ham: »Det har De vel dog ikke gjort, min gode Mand? saa swaaer æ Mand hiel roele, te stuer Forbawsels for Justitsraaden: »Jow, de haar a gjoer«. »Har De gjort det, men hvorfor har De dog gjort det?« »For o kom i æ Tugthus«. — »For at komme i Tugthuset, nej, nu har jeg, sandt for Herren, aldrig hørt saa galt, men hvorfor vil De dog der?« — »Jow, for der foer a et bejer, end a kand fo et nower anner Stejer her o æ Juer«. - - »Det kan dog ikke være muligt«. Jow, de er vis, for nær en skal arbed som en Hest fraa Maan tile te Awten silde, o saa endda imældstuend swolt saa hallens som en Hund, o sin forræsten go i Røg og Smøg imæld en Flok skrigende Bøen o en værkle Kuen, — saa er der ett møj howre ve o vær lewend. Saa ka en snaar ett fo et ringere end en haar et, ihwor en kommer. De æ bejer i æ Tugthus. De trower a«. »Ok Herregud, ok Herregud!« klagede Justitsraaden. »Det er ikke til at forstaa; men tror De dog ikke, De vil savne Friheden i Tugthuset,

Digitized by Google

for den har De jo dog herude, selv om De har det aldrig saa daarlig«. »Frihid, ja, hwa er Frihid, Hr. Justitsraad. — Nær en føst haar et saa ussel, som a haar et, saa haar en ingen Frihid, saa er en bunden«. — »Havde De det da saa meget daarlig?« »Aae, a haar et wol hwerken waer eller bejer end saamanne i mi Stilling, en Slas Slaveliv før vi aald! Men vi kand jo ett aald toel o bæer ligmøj. — Ett for de, der er nowen Uløk i o skuld arbed. Nej, de er moski snaare en Løk. Men de er grow stræng o skuld arbed Daw ud o Daw ind, naar en saa endda ett kand fo Udsigt te andt, end te o ænd o æ Fattegoer tesist, udsledt o afhjasket, fratejen aal si Rettihider som rele Minnisk. — A haar kun haad et godt jen Gaang i mi Liw, o de waar den Gaang a waar Kusk o Søløst ved Kammeherre Rawn. Men da skjønnet a wol fo lidt o et desvæer. A fæk en stuer Løn, en gued Kost, o a haad ett mier o bestil, end a ku læt ewerkom. — Saa waar et a blew kjænd mæ Stine, mi Kuen, hun waar Kjøkkenpig der. Vi kjærestes lidt. Hun kom i gued Omstændighider, o hun soe, a waar Skyld i et; hwa a moski osse waar. O saa giwt a mæ mæ hind, de waar jo ett mier end rimle. Haar en daanset, ska en jo osse betaal Spilmandspæeng«.

Men de kand gjaen væer, de haad waan bejer for wos begge tow, om vi haad læt de giwten væer. — Vi fæk manne Bøen, lidt o for-

Digitized by Google

tien, og Stine waar ett waan te o hold Hus mæ lidt. O Søløst waar der jo nok o tej te. — Saa gek et som de gek, vi kom te o lew i Arremued, Ufrej o Søllehied. O no stor a hæer som en stur Sønder baade for Gud o Minnesker. De bæst waar, en aalle haad waan føj; men de raj en jo ett sjel for. — Nej, en gjor ett — desvæer«. — »Sig mig, hvorfor stak De Ild netop paa Fattiggaarden!« »Jow, for de er den Stilan a kand ringest li a aalt i æ hile Sowen. Der bliwer vi tesist indspærret mæ aal wor Søllehid. O wor stakkels, stakkels kjære Bøen mæ wos. — For Di kand vær vis o, Hr. Justitsraad, sjel om vi er aalde saa fatte o elendig, saa holder vi møj aa wor Bøen, ja, de véd Gud vi gjør. — Æ Tingsvidner di haar fortold, te Justitsraaden fæk Vand i æ Ywen ve o hør o den Forklaaring; o han ska ha soed, han haad aalder før tænt, te der kund væer Minnesker te, der haad et blot hal saa sølle. — Han waar en gud o rettænkend Mand, gammel Justitsraad Holten. De véd Gud han waar.

Da Lawest Post waar færre, blew der snakket nowed om, vi maat nok heller kaald et gued for i Awten, o sie o kom hjem, saa kund vi endda begynd igjen i maan Awten; men saa lig i de samm gek æ Døer op, o der kom jen ind o soed: »Guawten aalsammel!« De waar saamænd Peder Sørensen. — »Noe, her er et nok, en skal find æ Folk. Jae, jow, ja a vild hejsen

Digitized by Google

osse ha waan hær ewer i Awten, jow de er da vis? — Men saa kom mi Søstersøn, o vild mæ Djæwels Gewalt ha mæ te — Landboforenings Møed. Han kom jo ifjewer hjem fra Kjøvenhawen mæ Klæmmer o æ Nejs o waar blewen — Landbrugskandidat, — jow, de er da vis. — A véd snaar ett engaang, hwa de er, a trower ett, æ Examen gier Adgaang te andt end te o spekelier i anner Folks Dumhid, men de er jo osse nowed. Eller osse skal et wol sej saa møj som: Di kand baade lidt aa Dit o Dat; — men ingen Ting regte, — o derfor bliwer di aalder andt end — Kandidater; jow de er da vis. No, a bryd mæ hejsen aalder møj om o kom mæj te den Stuerhid. For der kommer kun ett nowed ud a dje Despetiren. — Di er kun lidt mier vild o, hwa di skal gjør, naar di goer, som nær di kommer, de er de hile. — Æ Bønder stoer dem bæst ve o la djer Spekuliren væer —, o bestil nowed, de haar a soe saa tit, o de er osse mi Mining. — Eller osse ska di la wæer o bestil nowed, o saa spekulier o Dit o Dat, saaen di kand lew aa et, lisom æ Kandidater. Jen aa æ Diel maa et væer, enten tæsk eller aa æ Laaed. — No, men a kund ett bliw fri, mi Søstersøn vil absolut ha mæ mæj te de hæer Møed. Han vild gjaen ta mæ i Betragtning, — de haar no si ejen Orsag. For, ja—a kand jo gjaen fortæl et, men I maa sku ett go o snak om et te ander Folk. — Han goer o lurer lidt

Digitized by Google

ætter mi Plejedætter. — Men de kommer jo ett den hæer Historre ve.

No, vi kom jo derhen, jow de er da vis, o der waar sku ett saa foe. — Mi Søstersøn støj mæ en støk Kried i æ Haaend ve en lille Buer, hen ve æ vester Vek, hwor der hæend en stuer swot Tawel. O han faatoeld wos flot o flyden, hwor walhollen vi kund bliw, nær vi blot kjøwt Kager o Kli o ga wo Kre. — De waar ett Juelkager eller Smaakager han mjendt, nej, men de waar Rapskager, Palmekager, Hørfrøkager, Jordnøkager o Bomuldskager. — Jo flier vi furet op, jo riger vi blew, jow de er da vis. — O nær vi ett kund find æ Fordiel anner Stejer, saa lo en o æ — Mødding —, forwandlet te — Kwæelstof, som han soed, jow de er da vis, De gjældt blot om o fo døgte Mog, for æ Mødding waar æ Bønders Guldgrube. — O de kund ett hjælp vi soed, vi haaed ett Raad te o driw et o den Maaed; nej, de hænd twærdt imued saaen sammel, te wi haad ett Raad te o la et væer, jow de er vis. Jow, I kand trow, han kund sej moj i en lille Kuen, de gek som de waar smuer i Bomulle o Blanksvært. O saa støj han mæ den hæer Støk Krid, o iwesomenda som han snakket, skrew han op o gutten Tawel. Nær vi f. Ex. no brugt 100 Pund Kager, der kost — saamøj. Di indholdt — saamøj a Kwælstof, o — saamøj a aald di ander Stoffer. — O nær vi saa fæk em i æ Kre — o ud o æ Mød-

Digitized by Google

ding, saa haad vi en ren Fortjennest — a saamøj, Jow de waar da saamøj grow, hwa de kund gie — ætter hans Snak. O da han saa waar færre, saa waar hans gued Søndasklejer o han sjel, — forsikrer a Jer for, saa ewerkridet, te en kund snaaer ett kind ham igjen. De waar lig ve han lignet en — Spøgels. Saa blew der jo despetiret op a Vegger o nier a Døer, om de mi Søstersøn haaj soed. De waar ett for de, der kom nowed ued aa et, nej de gjoer der saamænd ett, men der waar flier, der fæk Lejlighid te o høer dem sjel snak, o de er der jo manne, der holder møj aw. No, ænnele tesist skuld vi te o ha wos nowed o spies. — De waar nowed, de waar di mæ o aal sammel. De vist di da hwad daat te. Vi fæk wos osse en Par smo Ballere Puns bestilt, o de gek saa møj regedirle. Mi Søstersøn sad ve æ hiwer Si o æ Formand i æ Sofa, o vi ander sad o Stuel o Bænk rundt om æ Buer. O æ Formand gjoer da saa møj en dejle Taal ewer mi Søstersøn, takket ham, for de han ofret si for Landbrugets Interesser o brugt hans manne Kundskaver te Gawn, Gle o Fordiel for æ Bønder. — Jow, de er da vis, de waar køn. — Men saa gjoer mi Søstersøn te Gjengjæld en hiel pante Taael ewer æ Formand o takket ham, — o soed sin forræsten, — hwa han moskisi gjaen kund ha nowed Ret i, — at Worherre haad ett gien ham stuer Ewner; men dem han haad, brugt han da saa møj — gewaltig.

Digitized by Google

Saa taaeld æ Formand igjen for den kjære Næstformand, o den kjære Næstformand gjoer en møj gued Taael ewer æ Sekretær. — O æ Sekretær takket o taaeld for aal vi anner. — Vi taaeld, o vi draak, o vi draak, o vi taaeld, o de hile gik for mæ o tøk saa møj hensigtsmæssig. — De vil sej, a taaeld sku ett, nej! a sad hiel rolle o ly te o passet mæ sjel o mi Spisen o mi Drikken.

Men de vist si sku snaaer, te de kund a ett fo Low te i Længden. — For de waaer ett læng, saa begyndt di o snak om, te en Mand som mæ, der haad manne Pæeng ud o Rent, o waar i Besiddels a Forstaand o — Intelligents, som di soed, a skuld istej for o — ja, hal swolt mi Kre, de soed di wol ett, men di mjent et sku, de er sikker. A skuld brug mi Pæeng te Kli og Kager, smid em i æ Mødding, istej for i æ Spaarkas. De vil løn si møj bejer o gi møj mier end di lompen 4 pCt.

No, a soed ett møj te et, a sad aal rolle o smaagrin o soed: Ja, jow, de er da vis; men enhwer maa jo gjøer, som en sjel vil o trower der er regte. Natulevis soed di, men om a ett trow de waar regte, a waar wol da ett mier tombe, end a nok kund indsie o forstoe, der waar Fordiel ve et. Kort o fortæel, di blew mier o mier kathalse o krasbøste. O di blew ve saa læng, baade med de jen o de andt, te di omsier fæk mæ naske. De kand wæer a maa sej et Par Uer, soed a saa, o rejst mæ op. — »Jae,

Digitized by Google

jow!« rovt di aal sammel. »Peder Sørensen har Ordet. Han skal te o hold hans Jomfrutaael.« — »De véd a no ett, hwa di mjendt mæ, de hæer Jomfrusnak: — men nowe Krakileri o Spydighed waar et natulevis. Men a lod mæ ett forbløf, a harket æ Sliem godt aa æ Hals, spøt engaang, tow en gued Slurk Pons o begyndt:

Der er et gammel Uer, der sejer: De ny er ett aaltier godt, o de er der nowed i. — Vi haaer no i nowe Oer hør møj o gyer møj ætter, hwa di hæer Landbrugskandidater haar fyldt vos mæj. O de kund gjaen væer godt nok, — a sejer, de kund gjaen væer godt nok; — men a trower no liggodt de waar — skidt.

For jo længer æ Bønder haar spekuliret o furet ewer en law Sku, jo armer er di blewen, jow de er vis. — Di fliest aa dem, der haar fulle di hæer Kandidater i Dit o Dat o Tyk o Tynd, di er enten gawen fra djer Goer, eller osse er di tæt ve et. — Æ Bønder stoer dem best ve o la djer spekuliren væer, o saa bestil nowed, jow de er vis. — O a trower hiel sikker, de er aal de Kwælstof, der haar kwaald æ Bønder!

»Vrøwl!« vaar der jen, der soed. — Ja, jow, de kand nok væer, soed a, o blew lidt mier jewer, ve de di brækket mæ aw. — Der kan jo ha waan andt, dær haar hjaalpen te; men liggodt. Æ der nowe, der er Skyld i de er gawen saa gal, som de er, — saa er de

Digitized by Google

denne Røwebande a Landbrugskandidater, — der haar ewerswømmet vor lille Land — o røwet vi danske Bønder wor Besindehid o Omtanke! —

»Fy!« waar der nowe der rovt. Fy! ja de sejer a sku aa. A sejer: Fud for Skam! tow Gaang saagal. — De waar ett kjøen a dem, — de skal a gi Jer Ret i. — »Nie mæ ham!« rovt di. — Er et mæ I mejen? — nej, bi lidt; nær a for soed hwa a vil, saa skal a nok ti stil, o læ I ander kom te. — Vi Bønder, vi haar aaltier sie mæ forskrækle Respekt op te dem, der waar fien, o haad studiret, o som kund sto mæ Klemmer o æ Næjs, o fortæel wos en hiel Masse, som vi et forstøj. — O da saa wor ejen Sønner, — Bøndersønner, kom i den Stand o Stilling, — hwem kan saa fortænk wos i, at vi so op te dem som te nowe smoe Profeter.

Hwor kund vi trew eller kom i Tanker om, te di vild fortæel wos nowed, — fortæel djer ejen Forælder eller Slæjt o Venner nowed, som di vidst, som di buer vied, di manglet Forudsætninger o Betingelser te o fo nowed ud aw te Gaven o Fordiel, men som derimud o derfor maat bliw te æ Bønders, te djer ejen Stands Ruin. — De kand gjaen wæer, di vidst ett sjel, hwa di gjoer, manner a di hæer Kandidater; men de waar djer Fejel, o djer Skyld er lig stuer for de. — Der haar I mi Mining! A haar

Digitized by Google

soed, hwa a mjendt, o a mjendt nower nær osse hwa a soed, — jow, de er da vis.

Mi Søstersøn waar saa hwid i æ Hued som en kalket Vek, — o der blew et growsom Spetakel. Æ Formand slow o æ Tarin for o fo Ro, te en gek — i Støkker, saa aald de dejle Pons spiltes ud ewer æ Buer. — Saa blew der Rollehid. — Di vild ha, a skuld ta mi Uer tebag o gjør en Undskyldning; — men de vild a ett, for, som a soed: er et sand, a haar soed, saa maa I jo kund toel o hør et, — o er et Lewen, saa er et jo væst fo mæ sjel. Men vil I ha, a skal mæld mæ ud aa æ Forening, saa kand a godt gjør de straks, jow de er da vis. — — De behøwes ett, rowt æ Formand, Di er eksplodiret øjeblikkelig! — No no, jow, — ja saamænd, men smo Slaw, o ett formanne aa em! soed a, o saa betaaeld a hwa a haad faaen, aa saa gek a; jow de er vis. — O di anner, di ga dem te o rov Hurra for mæ saa højt o saa læng, te a kund høer et hiel ud o æ Vej. — O de waar jo kjøen gjord a dem. Jow, de er da vis, saaen gik de.

— De er snaaer de grommest, vi haar høer ino, soed Søren Olesen. Ja, de er ett godt o gaaw imud æ Owensmund; men do waar osse for hoer ved dem, Peder. — — Ja, gu waar a hoer, gu waar a hoer, de véd a godt sjel, men di haad no faan mæ naske, saa vænd a jo æ lojen Si te; o en er jo osse nøj te o sej et, saaen

Digitized by Google

di kand forsto et, for ellers for et aalder Æend mæ djer Dumhid. — — Sand nok, Peder, sand nok, men do skuld ligfuld ha tawn et lidt mier lemple. Den Tid skal nok kom, te æ Bønder bliwer klog o, de kand ett hjælp o fuer si Kre fied, o si sjel arm.

Jae, jow saamænd, jow, de æ vis, de trower a osse, men véd I, hwa a trower mier: De er nok ve den Ti, vi ska te o hjem. — A haaer i hwer Fald forbejen mæ, men de er ett æ føst Gaang — No maa I ha Gunat o Tak for i Jawten aald sammel!

Digitized by Google

J. JACOBSEN

TÆJELOWNSSJOW

ØJEBLIKSBILLEDER I JYDSK MUNDART

ANDEN AFTEN — TREDIE OPLAG

AARHUS
JYDSK FORLAGS-FORRETNING
(ALBERT BAYER)
1892

Digitized by Google

AARHUS STIFTSBOGTRYKKERI.

Digitized by Google

ANDEN AFTEN.

Digitized by Google

Indhold.

1. Peder Sørensen fortæl om Mads Nielsens Affære.
2. Jens Jensen gier æ Banker o æ Spaarkasser en Ewerhaaling.
3. Else Lawestes gier æ Mand en Riwaw.
4. Søren Olesens Kuen fortæl en kjon Historre.
5. Hvorfor Johan Clauesen gik Glip a hans Guldbrollep.
6. Kræn Kromand o æ Politik.
7. Ole Madsens Mundheld.
8. Niels Brøndgraver fortæl hans Skjæbne.
9. Hwordan de gik Jens Jensen mæ æ Tellefon.

Digitized by Google

Æ anden Awten vi skuld te Tæjelowns-sjow, waar et da saamøj et hunde Vejer. — Ja, de waar saa fuelawte, te de waar ett en Gaang et Vejer o jaw en Hund ud i.

De tut i æ Døer, o broeld i æ Skostien, te de waar grow o høer o. — O rejnet gjor et i Støvvies, te de skueld i skwolpslaw hen ad æ Hjuelspor.

Da a kom hen i æ Tæjelown, waar der ett kommen ander end Søren Olesen o hans Kuen, o saa Peder Sørensen. Sørens Kuen o Motens Maren sad o fæk dem en lille Kop Kaffe. — Moten Tæjelbrænner, Søren Olesen o Peder Sørensen støj hen we æ Render, o staak æ Hued sammel, o smaasnaket, o keg o, hwordan æ Ild, næer der kom en Vindstød, slikket ud ve æ Jaenplader, lisom røgluend Taanger a Smaadjæwel. — A soed: Gu Awten! da a kom ind, men de waar der ingen, der swaar o. — Di kund wol sawt ett høer for æ Blæjst — o saa for djer ejen Mund. — Men a kund derimod høer, da a kom hen te di ander Kaaelfolk, te

Digitized by Google

Peder Sørensen soed: »Ja, grow sølle aa kiwsom er et, det er sikker«. — »Hwa er de, der er saa kiwsom, Søren?« soed a. — »No, haar do ett hør ett?« — »Nej, de trower a ett, a haar snaaer hwerken hør Lewen eller Sand, undt eller godt i Daw. En kan jo ligtram ett høer for Blesen o Tuden, — men hwa er der ve et?« — »Aa, de æ mi Naabo, Mads Nielsen, de æ da saa møj skidt mæ ham«. »Hwa fejl han, er han syg?« — »Nej, de er sku waer som saa, han kan ett bliw ve æ Kram længer. Æ Øwrehied waar der i Daw o skrew for en Veksel o 500 Kroner, de er nowed forbandet nowed, jow de er da vis. O de væst er, han er jo Sogneraadsmedlem, — Kassirer, o saa haar han i Betryk o Kniveri gawen hen o brugt a Sownets Pæeng. De er nowed raw gal nowed, han kan ett sjel fo Low te o sæel æ Kram, saa han kan slet ett betaael, — de kan bliw ring nok endda. — For skal et i æ Ævrehids Hænder, saa taer di jo djer Part forlænds ud, o saa goer de hile i Ender og Knuder, — o han bliwer pot i Kasjotten tesidst. — De er nowed raw gal nowed, — de er da vis«. — »Ja, men hwordan kund et da osse kom saa vidt mæ ham?« — »Jae, hwordan kund et kom, hwordan kund et kom, hwordan kommer saaen nowed? — næer en gier flier Pæeng ud, som en foer ind, saa bliwer æ Facit jo skidt omsier. — O saa kinder vi jo nok aald sammel, — en hænger i saa læng en kan, o møj længer end

Digitized by Google

en maat. — Næer en føst kommer te skrien nier ad, saa er et ett saa let o kom i Stilling igjen, saan en kan rederir si. — I kinder jo nok Mads, han vil saamænd lisse nøde snyed nowe Minnesker, som nowe a vi ander vil. Han er jo en regte gued o raaer Mand, men I ved jo osse nok di fliest a Jer, te han kund væer en møj bejer Mand end han er, næer han haad en mier pasle Kuen. Mæt er ham ewer æ Haand, jow de er da vis. Han kan ett regte hammel op mæ hind. Hun vil bæer æ Bows, o hun haar ett andt end Hæjter o hæng em i. — Hun haar natulevis hind guer Sier, jow de er da vis; men de væst er, hun haar da saamøj nowe grow fien Fornemmelser. Sturt o flot skal et væer, o knapawet er et, o de er ett saa næem. — Hwor hun haar faan di hær Nykker fraa, de skal a ett kund sej, for de veed a ett, — de maa wo Høns vied, men manne a vi Bønder haar jo let gammel Hang te o la wos slæv o æ Nejs i æ Haael o hwa der er fien, jow de er da vis, — de haar vi. — Di haar jo kun jen Søn, Madses, o ham haar di natulevis forkjælinget fra lille aw; saaen gaar et jo gjaen, hwor der er kun jen. No, o sin forresten haaer di aaltier sie et gefærle stuer Lys i ham. Han waar jo møj bejer o møj kloger end ander Folks Bøen. —

A trower no snaarer, han waar en lille Kuen dommer, o grow møj downer, end di fliest, men

Digitized by Google

de kund Madses jo ett sie. — Den hæer Søn, han haar jo flewen fraa de jen o te de andt, lisom Ullentorre o Træer, o aaltier er han blewen kiw aw, hwa han fik mæ o gyer, næer han regte skuld te o leg Krop eller Hued te. — Saa omsier kom han o Højskuel, o hwordan de gik o ett gik, der fæk di hundret ud, opdawet o udspekuliret, te han kund da bliw saa møj gewaltig gued te Maaler, — Konstmaaler natulevis, — jow de er da vis, ett de hæer almindle Smøreri. — O han maaeld, o han tejnet, saa de hile støj i jen Toeg. Han tejnet osse baade hans Faaer o hans Muer, men de tot a no egentlig ett, der waar de grow møj ve. Næer en vest et, saa kund en jo nok sie de skuld væer dem, men han haaed da lawet hans Faaer saa møj en grimme stuer Nejs; — o for mæ o tøk, saa waar hans Muer blewen ligfram ett saa lidt skjælle; — jow, de er vis. No, saa kom han te Kjøvenhawn o Konstakeddemiet, som Mæt sejer, — o der haar han no lejen ewer i 6 Oer, o er ett kommen vier. Han sejer, de er Krakileri a æ Professorer, di vil dril ham. — De kan godt væer, de vil a gjaen trow, for de haar a osse sjel vild, for han er saa grim howen o junkeragtig aa si. — Men a tot jo liggot ett, de kund føer te nowed for ham, o leg derewer o gi Pæeng ud for o la si dril a dæm. Næer han waar hjem i æ Ferie, saa kom han en enkelt Gaang ewer te mæ, o saa drillet a ham som

Digitized by Google

sagt gjaen lidt, o saa blew han fornærmet o gek hjemad. —

Saaen klawet han si jen Gaang ewer, te han »kjedet sig saa meget derhjemme«. — De er pinde hejsen slem, soed a, men kan do ett fo æ Ti te o go, saa kund do jo egenlig f. Eks. gi dej te o maael di Faaes gammel Vuen, for di trænger saamænd te et. De swaaer han ett o, men gik gilik hjemad. En anden Gaang waar a i Law mæ ham om, te da de aaltier gek gal derewer, saa tøt a, han maat heller gi si fraa et og gi si te nowed, han kund tien nowed ve. For a vist jo nok de knew for hans Faar o skaf æ Pæeng tevej, som han lo o lod si dril for i Kjøvenhawn. —

Men de soed han, han kund ett, for han haad saaen »en Kjærlihied til Læredet o Farwen«. — A mjendt de gek wal nok ewer, men hvis han endle ett kund styer hans Kjærlihid te æ Lært o æ Farre, saa kund han jo egenlig gi si te o væer Wæwer, o nær han saa waar kiw aw o wæw Lærdt, saa kund han jo te en Forandring farre i hans Mues »slem Gryed«. — Men de blew han sku gal ewer, o sien den Ti haar han aalle waan om ve mæ. — De er egenlig ett te o grin aw, for de haar kost hans Faaer ewer 5000 Kroner de Drilleri, jow, de er da vis. De er ligfram æ Dreng, der haar rungineret ham«.

»Hwa sejer Mads o Mæt no te et, hwordan taer di et?« — »Jae, hva sejer di, hva sejer di,

Digitized by Google

der er jo ett møj o sej. De jennest di ino stritter for, er te enhwer kan fo sindt, saa tøges di endda di vild væer glaj. O de kan en jo ett sej andt end godt om, der er manne i den Stilling, der ett resonire saa rele. — O a tøges no egenlig, vi ander skuld hjælp Mads's lidt ve, o fo de miest ud aa et, der kan bliw. — Æ Handelsfolk, di kan aaltier bewel omkring o fo hwerander hjaalpen teræt, enten o den jen Maaed eller o den anden. O hwifor kan vi Bønder ett lisaa godt gyer de sam. De maa vi sie o leg wos ætter. — Æ Tier er godt nok te et, — jow de er da vis. De er nowed raw gal nowed. Den jen knækker æ Hals ewer den anden. Skrier Mads aa æ Skødsel, saa skrier der flier mej; saa goer hans Swawer, o saa goer moskisi flier, jow, de er da vis«.

»Ja, de goer gal, aw o te«, so Jens Jensen, ham o nowe flier waar kommen ind, o haad høer de miest a de Søren soed. — »A sejer, de goer gal aw o te, de hile er jo som kovlet sammel i Veksler, Væsen o Anstalter. — Di hæer Spaarkasser o Banker o aald de Undlehied, di haar gjoer en stuer Uløk for wos aald sammel. For hwa ka de hjelp vi kan laan Pæeng, næer vi ett kan betaal em tebaag igjen — aw o te. Der er ingen Tillid mier imæld Mand o Mand. En kan jo wal knap nok engaang go hen o loen en hal Hunde Kroner ve si Naabe, sjel om han haar æ Skatolskof lejen smadder fuld. Dem

Digitized by Google

der haar nowe falle Skjellinger, sætter em jo i æ Kasser, de føst di foer en samlet Sum. — O næer dem, der mangler nower, aw o te ska ha Finger o em, saa ska di osse der te, saa kan di jo mjestendiels foes, imod gued Lowenskab, stuer Renter o Profisjon, o fon dit o fon dat, — a sejer, fon dit o fon dat. — Men de bliwer jo saaen her ætter, te ingen Minnesker mier vil sej gued for si ejen Broer engaang. For en bliwer jo pusset aw o te, tejen ve æ Nies for tit, — de er nowed skamle nowed. O a ka ett forsto, hwordan de skal ændd omsier. Æ Stater haar Gjæld, — æ Komuner er arrem, — o di flest Folk ejer ett. Di sier sæer ud aw o te, næer en tænker fram i Tiden, — a sejer, de sier sæer ud. O saa haar manne a di hæer Kasser o Banker da saan en Satans Mued o, o bæer dem taavle ad. Næer æ Tier æ gued, saa æ di færre ve o prop æ Peng i jen, saa kan en snaaer fo em o si baare Ansigt, selv om en ett er saa køen, — men næer æ Tier er skidt, som de træffer jo aw o te, — saa far di mæ aald djer Prokuratorer ewer Folk, som Rawn ewer et Aassel. — De er jo ett lig ætter nowed, der er jo ett sund Minnesk Forstaaend skaft i et. —

Di maat jo møj heller sie æ Tier lidt an, o lemp dem lidt ætter Folk aw o te. For de er jo da grow sjællen te di mæ aal der Opstranasighed foer andt ud aa et end Omkostninger o Søllehid. Den a tøges, der snaaer æ bæst o kom

Digitized by Google

astej mej, er gammel Prokurator Bolvig. — Der er manne, der sejer om ham, te han er en stuer Kjæltring, men de er en stuer Lewen. De er Folk da osse saa møj iband te o sej om aalle Prokuratore. For de er jo sjælden, der kommer nowed godt ud a dem, te Folk foer o si, men der sedder ligfuldt en hiel Del godt i nower a dem, nær en baare kan fo et pilket ud, aw o te. O de gjør der osse i gammel Bolvig. Æ Mand er rele nok, a sejer, æ Mand er rele nok. Prøw blot o kom te ham mæ en skiden Sag. — Da ska a low Jer for, han vil sæt et Par grow Øjen op, o laan Jer et Par slem Brikker. O de er ett hiel umulig, I leger nier ve hans ude Døer, aw o te, inden I sjel véd aa o sej. De jennest, der kan sejes om ham, er jo de, te han er da saa møj nederdrægtig galhude i Slusvis. — Nær han er i de Humør, er et jo lig ve han vil baade bid o slo, a sejer, han vil baade bid o slo. Men nær en blot lader som en aalde mærke te et, saa er et ewer mæ de sam. Hans Sind er som en løs Hverrel o en Doer. Han er aaltier bæst i Humør, lig nær han haar spist te Meje, aw o te — lisom visse ander, a sejer lisom visse ander. — De lurer en ham jo snaaer aw, aa saa maa en jo sørre for o kom ve den Ti, nær en vil fri te hans Pen eller hans Pæeng. For kom te ham, nær han er swolten — de er sku et raadle, saa er han saa kissel o wærkle, te en kan ett sej ham et hal Ur te

Digitized by Google

pas; o saa kan en som sagt resikier o kom ud o æ Hued istej for o æ Bien. Han er jo aa den gammel Skuel, Prokurator Bolwig, haar waaen Offisier o hwer sindt. —

Saaen waar a forresten op ve ham forleden Daw, o vild laaen 200 Kroner, aw o te — for en kort Ti.

De waar natulevis ætter hans Spisti, de passet a jo, men hwordan Pokker de kund væer, om han ett haad faan nok o spis, eller han moskisig han faan faa møj, te de lo o trøt ham aw o te, de véd a ett, men knarrese waar han, o han vild ett ud mæ æ Søltøj; han soed: »Jeg har ingen Penge, min kjære Jens Jensen, aldeles ingen Penge, saa jeg kan ikke hjælpe Dem, det kan der aldeles ikke være Tale om«. — Men a lod mæ ett spids aw mæ de, a lirket ve o so omsier: »Jow, saagu kan Di, Hr. Prokurator, men Di vil ett, — a sejer Di vil ett, aw o te. I kan hejsen trow, han sendt mæ et Par grim Øjenkast ætter den Dosis, men den wirket liggodt, for han swaaer snært, eller skreg, hwa en no vil kaald et: »Vil jeg ikke, vil jeg ikke! Det er Løgn, Jens Jensen! — her har de Pengene«, — o saa begyndt han o tæl em op. — Men lig i de sam kommer der tow ander Mænd ind, o di so retnok grow kjaagfalden ud. Di krummet dem, o gjoer dem grov smo. — Di waar nær ve o bliw hen i djer ejen Stewelskawt.

Digitized by Google

»Hvad vil De!« — Aa, sod den jen, a vild tillaad mæ o spøer om — om — »Hvad om, hvad er der i Vejen?« — Ja, de er de, — a haar en lille Veksel. — »Det er der flere end Dem, der har«. — Ja, jow saamænd, de vil a gjaen trow, men den hæer lille Veksel, som a haaer, den haar mi Swawer skrewen o te de hæer, men no kund han netop ett kom herud, o saa vild a tillaad mæ o spøer, om mi Broer her ett kund gyr et ud for mi Swawer. — »Hvor stor er Vekslen?« »50 Kroner, Hr. Prokurator. — »Naa, ejer De noget?« so han te æ Mands Broer. — »Jae, jow, nowed ejer a jo da, a haar en lille Stej. — »Til et Par Høns formodentlig!« — De forstor si, a haar osse et Par Høns, hwis Prokuratoren sætter særle Pris o de, men a haar da no osse 3 Køer o en Hæst. — »Naa, har Di det, og saa har Di vel Gjæld til opover Ørene?«

Nej, de er ett saa gal, æ Ører haar a holdt fri ino. — Gjæld er no egenlig en Slaw, a aalder haaer gjoer de grow møj ud aw, o derfor haar a ett samlet mæ mier end a kand betaael, hwornæer de skal væer. »Naa, ja, ja, det er godt for Dem, skriv De saa bare under«. De waar da saa møj godt, soed den anden. Manne, manne Tak ska Di hae, Hr. Prokurator«.

»Ingen Aarsag! — af Tak døde Smedens Kat«. — Jae, jow, de er møj rimle, de kund en jo ett lew aw i Længden, men der er jen Ting mier ve et. — »Naa da!« — Der manglet jo en

Digitized by Google

Kausjonist mier. De waar wol da ett o nowe Maader mulig, te a kund fo Prokuratoren te o skriw under som tridde Mand. — »Mig?« — Ja, ja Dem, hvis Di waar te o formo te et, saa gjoer Di mæ retnok en skrækle stuer Tjenest. — »Naa, ja, naar Di giver mig ½ Prosent, 25 Øre, saa er jeg til Tjeneste«. Ja, Gud bewaar wos, de skal a da saa gjaen gyer, de er jo ett mier end rimle, te enhwer foer nowed for sindt. Men hwordan kan de no go, næer en no forfaalder igjen, vil Di saa skriw under igjen?« Ja, naturligvis, naar De atter giver mig ½ Prosent; — saa er De vel færdig?« —

Ja, de er vis, de waar vi aal sammel. Nej, gammel Prokurator Bolvig er ett saa slem, som han tar o Vej te.

No skal a misæl sej Jer jen Ting, I gued Mænd, som I haar godt aw o hoer, soed Else Lawestes rask. Hun waar lig blewen færre mæden fjaer Kop Kaffe, o støj ino o gumlet o en Støk brun Sukker, te de skummet i æ Mundkriger o hind.

No skal a misæl sej Jer jen Ting, I gued Mænd: I klawer ewer æ Tier er skidt, o æ Kasser er skidt, o æ Banker er skidt, o sjel vor lowle Øwrehid er Jer ett gued nok. — De passer misæl ett, baade æ Tier o aald di anner Indretninger er gued nok, men de er I ander, der duer ett, de er Jer, der er skidt aa æ Slaw, ja misæl er et saa, I klawer ewer, de hile er som kovlet

Digitized by Google

sammel i Veksler, Væsen o Anstalter. De kan gjaen væer, de kan gjaen væer, men hvis er æ Skyld? — Hvem haar I aa tak for et ander end Jer sjel? nej, de er mi sæl Jer sjel o ingen ander, der haar skrewen o dem Veksler, I skriger ewer no.

Vi Kunner, vi skal aaltier sed hjem o pas æ Bøen o æ hile Sikkensak, ja misæl skal vi saa. O i de Stej leger I Mænd o fliwer omkring fraa den jen Møed o te den anden, o gjør Taaler, drikker Skoler for Landbrug o Frihid o Gud véd ikke hwa! O saa goer I i Kaution for Bekjendtere o pantsætter de hile te op ewer Skostien, uden vi véd et Uer aa et o sej, ja misæl gjør I saa. — De skal nok hid si, — vi foer ett nowed o ved, for de I vil skoen wos for æ Ubehageligheder; men de er hejsen en sølle skonen den, o skal lew i Uvidenhid om, hwordan æ Sager stoer, lig te den Daw æ Øwrehid kommer kjørrend o leger Beslaw o de hile, — ja misæl er et saa. — O a er saa grangivle ewerbevist om, te I i Selskabsløst gjaen gik hen o pantsat baade Kuen o Bøen, hwis I baare kund, ja misæl gjoer I saa. — Nej, der skuld lawes en profesorisk Lov, der skuld waaer evig, som skuld go ud o, te æ Mænd ett haad Low te o go i Kausjon eller gjøer Gjæld, uden djer Kunes Mind, ja misæl skuld der saa. I goer o klumper Jer sammel i Foreninger o Skidt o Mog, te de er grow o tænk o, ja misæl er et saa. — Aall

Digitized by Google

sammel vil I hjælp ander o gyer nowed for de hile, men hjælp si sjel, de er der snaar ingen der kan mier, nej misæl er der ej; — men næer enhwer hjælper si sjel, saa hjælper Wohær' wos aall — ja misæl gyer han saa! —

Saaen som æ Mænd da grien a den Riwaw, di der fæk, o Else Lawestes ga si straks ilaw mæ den femt Kop Kaffe — owen o den Tuer, hun haad tejen mæ æ Mænd djer swaag Sier.

Do véd hejsen lig, hvor æ Hund leger begrawet, Else, soed Søren Olsen. — De er kun de skamle aa et, te do ett er blewen eller kan bliw Rigsdagsmand, for saa kund do jo da ha gjoer nowed for, te vi kund fo den profesorisk Lov, som do soed o snakket om, skuld waaer evig, — ja misæl kund Do saa.

Men er der no ett jen, der te en Forandring kan fortæel wos nowed a en anden Kaliber, for de kund aalder væer aa æ Vej.

A kan gjaen fortæel Jer en lille Historre, soed Søren Olesens Kuen, a tøges sjel en er køen, men derfor er et jo ett sikker, te en folder ve Jer; bliwer en for traang, — saa kan I trøst Jer ve, te en er aalde laang. Mæ o Søren haar baade i Fjewer o i Oer waaen te en stuer selskabelig Sammenkomst, – som di kaalder et, lidt længer vester ud. -- Der blev holdt Foredrag — o der blew daanset, o de gek saa hiel howres.

I Oer, — ætter æ Foredrag derud, — kom

Digitized by Google

Søren te o sed o spel Sevindsel, o a kom te o sed o snak mæ en Mand der ud fraa, som a kjæend godt fra mi ung Daw. — Bag ve, hwor vi soed, waar æ Dansesal, o derfraa kund vi tydle høer æ Musik, o de ly hiel udmærket. — Lig ewer for wos i æ »lille Stow«, som di kaaldt en, sad der tow ung Piger o snakket fortrolle sammel. —

Den hæer Mand o mæ sad de mjest aa æ Awten o sam Plads o snakket om gammel Sager o gammel Kjendinger, o di tow ung Piger sad osse æ hile Ti hiel rolle o djer Plads — uden o ta Diel i æ Daaens eller nowed som helst. — De fold mæ grow forundle, især da den jen a dem, en hiel ung o sjælden køen Pige, forrige Oer, da vi, som a soed, waar te den sam Gild o sam Plads, waar jen a di glaadest o jen a dem, der daanset snaaer uafladle. — A spuer derfor æ Mand, a sad o snakket mæ, om: Hwordan kan de væer, te hun derind sidder saa undle rolle æ hiel Awten. Sidst Oer waar hun da saa møj livlig o munter. — »Hvem mejen Do?« soed han. Hind mæ de swot Hoer. — »No, no, stakkels Ellen, ok ja, er et ett kiwsom, hun haar faan Tæring.« — Hwa haar hun? — »Ja, de er vis, ok, sidst Oer waar hun retnok, som do soed, saa glaj o munter som derte, men no kan hun ett toel o væer mæ, Stakkel, de maa væer stræng for saan en ung Pig.« — Ja, de haar Do Ret i, hwordan, kom de pludselig? — »Aa, de véd a

Digitized by Google

snaaer et, der waar ingen, der vidst vier aa et o sej føer sidst Foroer. No haar hun waaen i Kjøvenhawn i Sommer ve en Professor, men han soed, der waar ett o gyer. Hun kund lew et Oers Ti eller tow i de højest.« — Sej mæ, waar hun ett forlowet? — »Jow vist vaar hun. Han tjendt ve mæ sidst Oer, de waar en udmærket solid Kaael. Di skuld ha haad Brollop no te Foroer, men de bliwer der jo ett nowed aw.« — Er hind Kjærest her i Awten? — »Nej, ok nej, han er ett her o æ Ejen længer, o di er da no hæller ett Kjærester mier.« — Saa, aa nej sie da, hworfor ett de? — »Nej, de er et saaen en hiel almindelig Pig i Ellen. Hun tænker møj dyver, end nowe trower. — — Da hun haad waan op ve æ Professor, a snakket om, o haad fawen hind Dødsdom o høer, saa gik hun lig hen te jen a di bæst Fotografer i Kjøvenhawn o lod si fotografier. — O de "ed sendt hun hind Kjærest mæ samt et Brew, hvori hun fortoeld ham, hwa æ Dokter haad soed te hind, o saa sin forresten skrew hun, te hind Ønske waar, te de maat væer forbi imæld dem. — Hun vild ett ewerføer hind Sygdom o ham, o ino minder væer mæ te o sæt Bøen ind i Verden, der skuld ta hind Sygdom i Arre. — — Saaen støj der, o saaen blew et. Hun waar ett te o rok fraa hind Bestemmels, — o der waar jo nowed i et; men de pind hind liggodt grow, for hun holdt uhyre møj aa æ Kjærest, — for Ellen er

Digitized by Google

ett a dem, der glemmer let, men hwa hun sjel ansier for ret o regte, de gjør hun, enten saa Folk sejer huden eller saaen.«

Nej, sie da! — — De er snaaer sæer nok hun kund ha Lyst te o go her hen i Awten.

»Ja, hun haar saamænd heller ingen Lyst haad te ett. — De hænger nok saaen sammel, te hun haar gjor et for hind Forælders Skyld. For næer hun ett vild hen, — saa vild di heller ett, — o saa gik hun mæ; — for Ellen er a den Slaw, der kan gjøer hwa de skal væer for anders Skyld. — Si sjel tænker hun kuns grow lidt o; men de maa lig godt væer stræng for en ung o vakker Pig. — De er en grimme Sygdom, den Tæring«.

Ja, den tejer jo hwer sjet a wos, sejes der. — »Gjør en, de waar da grow, men kan der da ett gjøres nowed for o forhinder de? — Jow, de kund der wol endelig nok, men der er ett manne a wos, der haar Styrke te o gjøer hal saa møj for et, — som stakkels Ellen haar gjor. De maa en respektiere, — de er ves!«

Lig i de sam holdt æ Musik bag ve wos op o spel — o ind i æ Dansesal blev sungen a dem, der daanset o æ Musik i Fællesskab, en lille Vers, der waar lejen ind i æ Dans. O de ly saa sæer sjømude o sorrefuld ud te wos:

»men al den Sorg, vi bære paa,
den maa, den maa — ingen forstaa —«

De fold da saa undle ve mæ, a kom uvilkaarle

Digitized by Google

te o sie ind i den lille Stow, hwor Ellen o den anden Pig sad. — Om de waar de, di haad snakket om, eller de waar de lille Vers, der haad indvirket o stakkels Ellen, de véd a ett, men hun lo mæ hind Hued o den anden Piges Skolder mæ æ Haaend for æ Øjne o hulket.

Saa sang di igjen derind bag ve wos:

»men al den Sorg, vi bære paa,
den maa, den maa — ingen forstaa«.

No forstøj a: De waar den Byrde, hun waar segnet under i et Øjebliks Swaaghid. — Stakkels Ellen! —

Da Søren Olesens Kuen waar færre mæ hind Fortælen, støj æ Wand hind sjel i æ Øjen. — Vi ander waar osse lidt kissel ve et, for hun saang de lille Vers saa sorgfuld, te vi haad undt ve o hold wos. Vi sundet wos lidt owen o et, — o ætter nowed Snakken fram o tebaag o te begge Sier, saa fek vi æ fremmed Mand, der sad o høer o wos, saa trolle te begge Ører støj stiw o ham, te o ryk ud mæ en Historre. Han vild ett wal, men der hjalp ingen kjaer Muer, — o da han mærket de, saa ga han si straks te o bewl o mæ et. — Han kund jo osse lisaa godt spring i et, som kryv i et.

Vi saat wos, o han soed:

Ja, Gud Faade fri wos, de er jo, Dælen tej mæ, en hiel Skandale! saaen endt Husmand Søren Nielsen en omstændtle Beretning om nowed,

Digitized by Google

der waar passiret i æ Sowen, som han no, grow optejen, soed o fortoeld en anden. — Aprobirer Di ett osse de, soed han te mæ, der sad i en Hjøen o æ Kroestow o tænt o aalt o ingen Ting. — A sejer, aprobier Di ett osse de? soed han igjen mæ en grow Værdighid, — o saa spøt han mæ fuld Kraft trej Al ewer æ Gul. — — »Ja, hwa er et, de drejer si om? soed a. — No, er Di ett mier mej, jow Di kinder jo da nok mi Naabesmand Johan Clauesen, ham, der goer omkring o klyttere lidt? — »Nej, ett te a véd aa o sej«. — Ikke de, jow saagu gjør Di saa, de kan aalde fejel. Han er en lildawte Mand mæ swot Skek, lidt hwisse o bathude. — »No, ja a trower liggot ett a kinder ham«. — »De waar da hejsen mærkle, æ Mand er forresten kompetangsig nok saaen i hans Væsen o Værken. — »Naa ja, de kan nok væer, men hwa waar der saa i Vej med Johan Clauesen?« — Jae, sier Di, vi haar no waaen Naabere i 23 Oer, o er aaltier kommen grow godt ud aa et, saaen baade o den jen Maaed o aa den anden, o saa kund Johan o hans Kuen lig netop hold Guldbrollop i den her Monet. — De grundet a en lille Kuen o, o saa en skjøn Daw trækker a i mi Søndasklejer o goer op te æ Præst o sejer: · - saaen o saaen — natylevis, di kjandt hold Guldbrollep, o a mjendt jo snaaer, om vi ett skuld sammel lidt Skjellinger te dem, o saa anbered dem en lille Kuen Festelighid sammen mæ Sownets Mænd

Digitized by Google

o Kwind? — soed a. For en skal jo véd, hwa en sejer, nær en kommer saaen Stejer. A vest nok, de daat ett o sej Fruentimmer, for de kan æ Præst et li, han sejer, de er tysk. — No, han waar osse saa møj gefløjsig, ham sjel, — o Fruen kom ind, hun waar osse saa møj nedladendes. Hun bøj mæ et Glas gammel fransk Vien, o saat en Spøtbak hen te mæ, o hwer sindt, o de gik saa møj herlig. No, a drak æ Vien, æ Præst skrew nowed op, o Fruen spuer om, hwodan de waar mæ mi Kuen. A soed Tak for gued Etterspørsel. Hun mangkirer ett saaen vier nowed, hun er opstranasig nok, nær æ Vejer hejsen er godt. — I ruske Vejrle kan et nok træf, te hun plaws a Jægt i den hiwe Loer; men næer en kan go op te et, saa maa en jo ett klaw, nej en maa ett. — No, omsier blew æ Præst færre mæ hans Opskrewt, a skuld jo saa go omkring mæ en List, te hwem a trow, der haad Lyst te o kom mæ te den hæer Guldbrollep. Æ Mining waar jo, te vi vild ha dem te Aaltes om Formejren, o om Ætemejren skuld vi saa samles ve æ Kromand til en lille Fællesmaalte. Saa skuld æ Præst jo gyer en lille Taal ewer dem, o han soed te mæ, te a kund jo osse sej et Par Uer om dem, te Tak for godt Naaboskab. — Ja, de duer a nok hejsen ett te, soed a, men a skal gyer hwa a kan. — »Ja, ja, nu ser vi, soed æ Præst, men det er jo ikke værd, Johan og hans Kone faar noget at vide, vi vil

Digitized by Google

overraske dem«. — De forstoer si, soed a, de skal væer fuldstændig gedulgt o i de skjulte, jow, de er rimle. — No, a kom hjem o fortoeld mi Kuen, hwordan de waar gawen. — No véd Do et, sejer a, men no maa Do, Dælen tej mæ, aalde gi et Gjaf te nower Minnesker om et, — saa foer Do mæ mæ o bestil. — For a kinder jo nok æ Kwind saa møj, te a véd, di kan ett tie, hwis di ett lowformlig foer stræng Instrukser. — Hun lowet natylevis o hold ren Mund, men rigte tæt waar hun ligfuldt ett. — Hun gjor et a hind bæst, de forstor si. Hun soed blot te Johannes Kuen, te hun tøt, hun skuld ty si et Huedtøj inden den 20., for der kund jo gjaen ski nowed. — Men saa waar Johannes Kuen saa refeniret, te hun lod sammel o trot fraa saa læng hun haad æ Fasit. — No, de waar ett de væst, men a tøj sku trej Daw ve o go omkring mæ den hæer List, o a fæk samlet ewer 300 Kroner, for de vist si tydle nok, te Johannes lig fuldt waar gefærlig godt li.

»Ja, men de waar jo godt, de waar jo akkuraat, som de skuld væer«. — Ja, tøw lidt, de kan ett nøt o vis tombe Folk hal gjoer Arbed. — No skal Di hør. A gek jo osse op te æ Præst mæ gu Pæeng. O han blew saa forundret, te han ligfram stejlet. Han taael o Fruen, o hun korset si ewer aald di Pæeng — o waar da saa møj bevægle o interessant. — »Ja, nu kan vi i Eftermiddag gaa om og indbyde dem. Jeg kan

Digitized by Google

gaa ind og tage Dem med«, soed æ Præst, — »saa har vi det i Orden«. — Ja natølevis! sejer a, — o saa gik a. — O da a kom hjem, saa sat a mæ o spekulir o, om a kund fo nowed flet sammel te o sej om Johannes, nær æ Gild skuld væer. — Men de er no iliwel ett saa let, nær en ett er waan te de Brafilieren, saa de waar lig ve o driw mæ æ Swed ud. Æ Kuen kund heller ett la mæ ha Ro te et. Hun spuer om, hwa a sad o ærget mæ ewer. — A soed: hold Kjæft! a ærgre mæ sku ett. »Æ Do da syg, for a tøges, æ kold Swed vælter ud aa Dej«. A trower Do er tompe, gu Kwind, la mæ ha Frej, o sørre Do blot for o fo æ Unden færre. — »Ja, blott Do ett sjel er i mæ o fo en Skru løs«, swaaer hun hverrgal, »for sin Do er kommen saa møj i mæ æ Præst, kan en snaaer ett sej Dej et Uer te Maaed! — De kan væer Do spekelirer o o bliw Kapelaan«.

Saa waar a jo ud aa æ Alterasjon — o fæk ingen Taael gjoer den Gaang, men sin fæk a lig godt nowed hæflet sammel, der waar hiel godt sammenældt, nær a hejsen sjel skal sej et.

Om Ætemejeren kommer æ Præst rele nok, o vi stejler jo saa aw om te Johannes. Vi traaf dem osse hjem begge tow. Vi soed: Gu Daw! o di soed osse Gu Daw, o saa fortoeld æ Præst jo, hwa vor Ærind waar.

Johan summet lidt o et, saa soed han: »Ja, a sejer saa møj manne Tak for æ Boj, — men a

Digitized by Google

trower ett, a kan ta imud en«. — »Hworfor det«, soed æ Præst forundret, — o a begyndt osse o spids Ører. — »Ja, a er nøj te o sej et, som de er. Æ Gild for wos skuld jo begynd mæ, te vi skuld tejes te Aaltes; men de ka a ett go mæ te, — a haar ett waan te Aaltes i flier Oer, — o a kan heller ett go mæ te et — ino da. — O derfor foer de hile væer, men a sejer retten manne Tak, forde I haar tænt saa køen o wos«.

A forsikre dem for, te a blew, som a kund ha fawen en Spand koeld Wand ewer æ Hued. — O de slow nier i mæ som en Lysen. Do er en Tosk, Søren Nielsen, de kund Do ha tænt i Forvejen, for Johan ga mæ hans Aalteswæst for ewer trej Oer sin, da min waar blewen simpelawte, men i bag ætter spiller Sladder. — Æ Præst blew saa ewerkyer, te han tavt alle Kondevitter, o saank sammel som en Faaedklued. Men a kom snaaer te mæ sjel igjen, o saa blew a gal, no haad a hæer gawen o haad saa møj Ulejlighed for et, o saa skuld de hile te sywend o sidst go i Wasken. — A spøt hen o æ Kakelown te en snurret som nowe Lokemetiv, o saa sejer a: Hwa er Do for en Kaael, Johan, er Do en Hedning eller en Misjonær? Goer Do ett te Aaltes tow Gaang i æ Oer, lisom aald vi ander gued Kristne. Do maa jo evig skam Dæ. — Hwa er de for Kunster. Gud Faade fri wos, de er jo, Dælen tej mæ, en hiel Skandale. — »Stille, stille«, soed æ Præst, »lad os ikke tage det paa

Digitized by Google

den Maade. Betænk Dem paa det, Johan Clausen, jeg kommer ind til Dem igjen senere«, — o saa gik han.

Men da æ Præst waar gawen, saa kan Di hejsen trow a taald Johan te Hjaat. — Hwa er de no for nowed, Johan? No haar vi waaen Naabere i 23 Oer, o der haar ett waaen saa møj som en hal Uer imæld wos. — O no haar a i trej Dawe gawen o agentiret for Dej — o haar samlet ewer 300 Kroner. Hwa er de saa lig ætter o stil Dej saaen an? Go Do te Aaltes, mi Broer, o la saa mæ o æ Præst sørre for Resten. — Sejer Do ett osse de, Lene? — soed a te hans Kuen. — Do haar da aaltier waaen en møj regedirle Fruentimmer. — »De skal Johan sjel vid, a haar mi fri Raadighed i de Støk, o de skal han osse ha«.

Natylevis, ja, men hwa sejer Do no, Johan, ætter hwa Do no véd om Pæengsager o de hile? — »A haar soed, hwa a vil sej i den Sag, de kan ett nøt, vi snakker mier om den Ting«. — Saa er Do osse en stegel Hund, Johan! soed a o saa slow a nier i æ Buer, te æ gluend Ild støj for æ Øjne o mæ, o saa gik a. — »Naa, men hwa blew et saa te?« — Hwa de blew te, de blew ett te nowed, æ Præst kom slet ett vier mæ ham, som a gjoer. Han vild sku ett te Aaltes. — »Hworfor vild han ett de?« — Ja, de haar a aalde faan æ Grev regte under. Johan er jo en Kaael for si sjel, kan a nok forsto.

Digitized by Google

Han bryer si ett om Skik o Brug i de Støk. — Han goer ætter hans ejen Hued, — o de waar grow lumpen gjoer, især ewer for en anden. Æ Gild blew der ett aw, natylevis, — men de, der ærgrer mæ mjest er, te baade æ Præst o aall di ander, der ga Skjellenger te et, haar bestemt, te han ligfuldt skal ha di 300 Kroner. De er nederdrægtig, vil a nok sej. — Han skuld aalde ha haad en rø Øer, haad et standen te mæ. — For, Gud Faade fri wos, de waar jo da, Dælen tej mæ, en hiel Skandale, han lawet, den gued Johan. — Approbirer Di ett osse de? —

Den gier nowed o tænk o, den Historre, soed Søren Olesen, de approbire a. — A takker for mi Part, o de er der nok flier, der gjør. — — Ja, saamænd, soed Kræn Kromand, der waar i Besøg ve Peder Sørensen o osse wa kommen mej. — Fortæl Historre om ander, de kan en jo aaltir. O de er mærkle nok, næer tow Fruentimmer stor o snakker sammel, saa kan en væer sikker o, te di aaltier snakker om ander o anders Fejler. O næer tow Mænd stor o snakker jen sammel, saa stor di møj a æ Ti o ros dem sjel. Leg Mærk te et, for de passer. — Men som sagt, sejer a saa, snak om ander, kan en jo sawt, men no skal a liggodt fortæl Jer en Historre om mæ sjel, som I moskisi trower er Lewen, men de er et ett, o de er heller ett te mi ejen Roes.

A høer i Daw i æ By, te Mads Kusk i Goer

Digitized by Google

Awten skal ha fortoeld saa møj en pudsig Historre om Branderiktør Kramer, der snakket hiwt mæ si sjel. A haar en Gaang haad den sam Skawang, o de blew a vænnet aw mæ o saan en aparte Maaed.

De er jo ett heldig for nowe Minnesker, de hæer tænken hiwt, for en kommer jo tit te o sej nowed, som ett godt kan toel o høres. Men ren riw gal er et da, sejer a saa, for en Kromand, der ætter gammel Praksis skuld kund gjøer aald Folket te Maaed.

Snak Folk ætter Hued
o sej ingen imued!«

soed mi salig Faaer te mæ den Gaang a fæk æ Kroer; o den Regl fulle a sønle o trow i manne Oer, men de gik gal tesist, o de waar de tænken hiwt Skyld i, o saa de hæer tompe Poletik. — Endskjøndt — a véd ett, a trower ett, de duer i Længden liggodt, o snak Folk ætter æ Hued, de bliwer opdawet omsier. Derfor skal en ett aaltier sej, hwa en mejn, de behøwes ett, o de er heller ett aaltier regte, men en skuld derimud aaltier mien, hwa en sejer. Men den Gaang — de vil a rele testo — da mjent a sjælden, hwa a soed, men ligfuldt slaap et ud for mæ, hwa a mjent, som tier ve de hæer tænken hiwt. No skal I høer, no i bag ætter haar a sjel faan o véd, hwordan de hile gik te.

Saaen haaed æ Sowenraad djer Møder ve

mæ, o de gek saa møj godt læng, men saa gek di hen, — uden Grund egenlig da, — o saat mæ op i Skat. — De kund a ett li, de er der jo forresten et saa grow manne, der kan. — A waar værkle ewer den hæer Tillæg, o de slap ud for mæ en Awten æ Sowenraad waar samlet ve mæ. Di sad mæ en grow Værdighed o snakket om Byens Bæest. O a waar netop lig ind ve dem mæ en lille Gjenstand; men saa kommer a te o tænk hiwt, o di sejer saa, a soed saa: Jae, der seder di no, di hæer Stuerhanser og agirer Forsyn for æ hile Sown o belemrer wos mæ Gjæld, den jen Oer waer end den anden. Di er ligfram preveligiret Røwrer, di Sowenraadsmedlemmer, ja gu er di saa! sejer a saa. —

Di haar jo nok ly nowed o de hæer tænken hiwt, de haar di wal, de véd a ett, men a véd mæ Bestemthied, di kom ett mier te mæ, — o de kund a i laang Ti ætter ett begriv, for a tot sjel, a haad behandlet dem ordenlig, saaen hwa Mad o Drik o slige Sager anbelanget, da ligfram. —

Jen Gaang kom der en Handelsrejsende, en Probenrøjter, som vi kaaldt dem i gammel Daw, o ham waar a lowle hoer ve, ætter hwa di sejer, men de waar saamænd hans ejen Skyld.

No, han vild ha en Bøf o en Flask Røvin, men de hæer Vien, de kund han o ingen Maader fo godt nok, de waar hwærken hawle eller lawle, han gjoer en Vræwel o holdt en Hus, te de

Digitized by Google

waar grow, o han waar lig ved o gjør mæ hiel hal tombe. — Vegte o vrøwle er di jo, manne a di hæer Rejsende, men der er jo Forskjel o, der er jo da osse skikle o fornofte Minnesker imæld dem, natulevis. Men den hæer waar no en ung kathalse Spjatbien, der lig haad lær o ta æ Taw, men ellers kund hans Forstand baade o Vien o anner Sager leg o en grow lille Stej.

No, han gjoer altsaa Vrøwel i stuer Maader o vild ha anderledes godt Røvien. — Ja, ja, sejer a saa. Di kan aa fo en Flask, der er Suk i, men de er en dyer Djæwel, den koster 5 Kr., o a haar ett flier end den sam, saa Di maa ett sæt Djer Mund op ætter mier, men Di kan fo en, Di kan fo en, Gud bewaares!

Æ Spjætbien vild natulevis ha en, der waar ett Taal om andt. Han spuer ett om æ Pris, blot de daat nowed. No, a hindt jo saa æ dyer Djæwel, de waar en gammel skiden Flask, der støj mæ nowe Røviensslat i fraa flier Lejlighider. Skidden o forældet so en ud, der waar ett en Gaang Etiket o en; men a tænt han skal prøwes aw. O a saat gutten Flask lig for æ Nejes o ham, o soed grow sufesandt: Vær saa gued, kaalder Di ett de Vien, der er waer o drik, saa haar Di ingen Forstaaend o et, mæ Forlow o sej! — sejer saa.

No, æ Spjatbien draak o tøt osse de waar regte godt Kram. — Han tuer ett wow o sej

Digitized by Google

andt for hans Forstaands Skyld. — O vi blew saa allieret te de waar grow; men no haar a høer i bag ætter, te mens han gek o pakket hans Sager sammel, tænt a hiwt, o di sejer a soed saa: Han er en flinke Mand, nær en føst véd, hwordan han skal tejes, men en dumme Djæwel, ligfram en Dosmer. De waar jo ett Vien, der waar waer o drik! — Fy for Fanden! Slat o slige Sager, sikke nowed Skidt! Nej, da waar de føst a bøj ham da nowed hiel andt. De er grow, hwa Folk kan hit o, ok Gud bewaar wos!

De waar de, men de haad jo ett sturt o betyde mæ di smaa Molører. Vaer blew ett, ren knus gal, da de blew saa gefærlig gewaltig mæ de hær Politik.

A snakket dem ætter æ Hued, baade Højre- o Venstremænd, saa godt a haad læer, o a tøt a haad lært et godt, men de vild di ett hjælp dem mæ, di waar ren desperaat. Di wild mæ Djæwels Gewalt ha o ved, hwa a waar; men de kund a ett sej dem, for a vist et ett sjel. — A waar ingen Ting andt end Kromand, o saa waar a syk hwær Valdaw.

Kom der Venstremænd te Kros, saa soed a: Ja, de er osse møj for gal mæ di hær Profesorier, de kan aalde go, a maat ett ta sjel, de er der ingen, der maa, o Estrup maa heller ett! sejer a saa. — O kom der Højremænd, saa snakket a anderledes, saa daat et heller ett mæ

Digitized by Google

de møj Frihid, de kund ingen Minnesker toel, uden aa bliw taawle aa et; saaen soed a saa.

Di holdt djer Møder ve mæ i æ føst, baade Højere o Venstrefolk, men de fæk snaaer Æend mæ begge Partier. For jen Awten waar der Gild i æ Højreforening. Der waar lig blewen draakken o taaeld hiel ewer pas for Gud, Kongen o Fædrelandet, saa a blew nowed lie ve et, o kom te o tænk lig lowle høt, o da sejer a saa: Gøjl, Gøjl de hile, di mjen sku ett de mindst mæ et, næer de ett passer i djer Kram længer, saa bryder di dem saamænd slett ett om Gud, Kongen o Fædrelandet mier end aald vi ander, sejer a aa. De blew den sist Gild, æ Højrefolk hold ve mæ. — Men no blew et da saa møj ewerhaands sturt mæ mæ o æ Venstremænd lig o en Stus. For næer æ Højrefolk et kund brug mæ, saa maat a jo væer grow passend te æ Venstremænd. Di holdt Gild, o di bøj mæ ind o et Glas mæ, o taaeld for mæ som omvendt Højremand, der no holdt si braw te Venstre, o der waar Gle i Goer. Di drak mi Skoel, o hwæer sindt, o rovt Hurra for mæ o saang: Han skal leve, han skal leve, han skal leve højt, Hurra«. — Jae, jow, lew højt de skul a, men tænk højt, de skuld a ett, — men de gjor a, — o a sejer saa: A kinner dem nok manne a di hæer Frihidsfolk. Di vil offer aalt hwa di ejer o haaer, o møj mier for æ Frihid, de vil di aall sammel; — men der er ingen, der gjor et. Di

Digitized by Google

snakker dejle saa læng, di foer ve den gued Ænde, o foer nowed o sej; men saa er et osse ewer mæ de sam, saa er manne a dem lisaa stuer Aristokrater som aall di anner! ja saaen omtrent soe a saa, o sien den Ti bry æ Venstremænd si ett mier om, enten a lewet eller døe.'— A waar næer ve o bliw hiel kullersk, for der kom ingen te mæ, hwerken Højre- eller Venstrefolk. — De waar, som der waar Pest i æ Hus. Ett en Sjæl lod si sie.

Men ændele jen Daw saa kommer der 6 a di hæer lysblo Gendarmere. — O di waar ligfram Skyld i, te a blew te et rigte Minnesk o kom te mæ sjel igjen, — saa di kan osse gjøer nowed Nøt, — næer di baare ett sjel ve aa et o sej, de er sikker.

A kund o ingen Maader li di hæer Gendarmere, te a haad den Mining, te di for en stuer Diel waar Skyld i, te æ Politik haad faan saa møj Ewerhaand som de haad, o waar blewen saa faale undawte. — No, men di kom, som sagt, di hæer Indretninger, o vild ha Frikadeller o Smørsows. O de fæk di osse, men a waar gal o dem, o de slaap ud for mæ aaller bedst, som a støj o holdt Rejning o, hvormanne Snapser di brugt te o følle di hæer Frekadeller hen mej. — O saa sejer a saa: Sikke Madkasser, sikke Driwerter. — Di er ett mier skikket te Politi end a er. — Di kinner jo hwerken Low eller Ret. — Di skal fo Low te o betaael, de

Digitized by Google

er sikker di skal. — O de fæk di osse, de blew dyer Frekadeller o Smørsows; — men a fæk da osse o formærk, te hiel ukynde i Low o Ret waar di ett, for nowe Daw ætter blew a stæwnet for de a skuld ha fornærmet æ Gendarmere. A soed de passer ett. A haar ett soed andt, end ja o nej te dem, o de er der jo da ingen, der kan gyer mæ nowed for.

Men alle 6 Gendarmere paastøj, a haad skjældt dem ud for Madkasser o Driwerter, o den jen soed saa gal, te o haad soed Driwerter tow Gaang. Jae, sejer a saa, a kand et sej nowed te et, men a véd nok, te a somsind er slem te o tænk lig lowle høt, de maa a jo saa vist ha gjoer; men Tanker er jo da egentlig i Grunden toldfri, sejer a saa.

Men de vild di ett indrøm, nær a soed hwa a tænt, saa maat a osse betaal, hwa a skyldt, o de waar lig akkuraat 50 Kroner for den Forsiels.

Men de er ligfram di bæst Pæeng, a nowe Sind haar gien ud, for sin den Ti haar a ett tænt hiwt, o a haar heller ett lejen syk o æ Valdaw. For a waar kommen saa vidt, te a kund indsi, de maat ha en Æend mæ de Pjalteri, hwordan saa sin en blew. O saa gik a hen o stemt o den, som a tøt waar best skekket te o væer wor Mand. — De waar retnok en Højremand, de maa a testo, for a haar aalder kund li te Venstre kjæwles saa møj indwendig, o wasker

Digitized by Google

djer skiden Linnen saaen aall Minnesker kan si et. — Men de er der forresten ingen o wor Ejen, der haar nowed imued mæ for, no respektirer di mæ møj mier end di nowe Sind haar gjoer, baade te Højre o Venstre. — A agitere ett, de vil a ett, de haar a ingen Forstaaend te, de er a ett nok ind i æ Sager te. — A gjør sjel hwa a vil, o tøgges der er rigte, o de lar a osse andre gyer. — O di maa sej hwa di vil fra begge Sider, a sejer, de er ubetinget de jennest rigte, de er der Fornuft i.

Jow, jow, jow, en kan aaller lætter fortaael si, som mæ si Mund, soe Ole Madsen. De kan, de kan bliw te nowed undle nowed imæld Stuend, saaen haar a jen Gaang haad et Mundheld som saa manne a vi Bønder. A waar da blewen saa møj iband te o sej »igjen« lig hwerant lidt o te aalt mulig. O de blew som Sind te nowed sære nowed, jow, jow, jow. A trower nok a kom i mæ et som Dreng, da a passet Kreaturer hjem ve mi Faaer. For vi haad en rødbroge Ku, a koldt »Jomfru Jeniw«, o de waar da saa møj en skajel Raj, saa møj et Asen te o strejf omkring o gjøer Ulykker. O a maat jo rov tit ætter en. »Er Do no o spel igjen!« »Er Do no der igjen!« »Hvor skal Do no hen igjen!« O den Maaed trower a nok, a er kommen i mæ o sej — igjen. De kan a tak »Jomfru Jeniw« for. A soed, kort sagt, igjen te aalt muligt baade i Ti o Uti.

Digitized by Google

Den fost Gaang a kom i Fedleri mæ et, o kom te o tænk o, te a soed vist de hæer igjen lig lowle tit, waar en Gaang o Vejen Mærkend. A vild kyw en gammel stramtænde Krik, te o træk Lier om Somren ve æ Tæjelown. No, a traaf osse en Mand mæ saan en gammel Bæst, der waar tefals, o spuer natulevis om: »Naa, hwa koster æ gammel Øg — igjen. — »De er ingen Øg, de er en Hest. Aae, hwa a foer ewer 100 Kroner — de drikker vi op. Jae, den skuld Do lig ha, de er saa møj en grow ville Dyer. Den vil saa gjaen, saa møj grow gjaen, de er vis en vil. — »No, ja de kan nok væer, men hwa skal en saa kost — igjen?« — »Igjen, sejer Do, lille Mand, a haar jo ett fowen nowed for en føer, saa a skal ha en hiel Seddel for en, de er saa møj en ville Dyer, den vil saa gjaen — —« Vil Do sæt en i 50? — »Skal vi ett sej 70?« Ve Do ha 50 igjen? — Igjen, de æ da grow, hwor Do gier igjen, lille Mand, men de skal ett skil vos ad. — Gier Do mæ 35 Kroner straks o 35 igjen, saa er vi ett nowed imæld om de!« — Nej, Sniksnak, hwa er de for nowed Sludder, hwa Do skal ha, foer Do i jen Termin. — Ve Do saa ha di 50? — »Nej, a trower Do er taawle, de er jo ingen Pæeng for saaen en Hest, men Do skal lig godt fo en for 60, da de er Dej.« Ja, de er godt, men de vil a ett gi; 50 Kroner, hejsen kan Do sjel behold Di Hest. — Her er mi Haaend. —

Digitized by Google

»Aae, hwa, skidt — Løk mæ ett! de er hejsen møj for lidt, for de er saa møj en ville Dyr, saa møj en ville Dyr.« — No ja, de er godt, den er ett saa let for ville, saa maa a jo heller fo en mæ hjem. — — »Ja saamænd! no en skal mæ Dej hjem.« Ja natulevis. »Ja, de er jo en hiel rimle, men saa kommer Do retnok te o kyr en, for go kan en ett.« — Hwa sejer Do, kan en ett go, o Do soe endda, de waar saa møj en ville Dyr. — »Ja, de er et osse, den vil saa gjaen, saa møj grow gjaen endda, men en kan ett, en kan kun ett, de er æ Fejler aa et.« — Saa haar Do jo snøt mæ igjen, din gammel Raj. — — »Igjen, nej de er sku æ føst Gaang, men de kand jo skie ve Lejlighid — igjen. Farwal o Tak.«

Saa gek æ gammel Filuer. Men æ Krik waar liggodt ett saa ring, som han lod te, da en haad faan nowed i æ Liv, saa gek en si Tuer, uden o dingel. — Men a bed liggodt Mærk i den hæer gammel Fyer, der vild gjør Nar ad mæ baade o den jen o den anden Maaed, o a waar lidt mier sparsomle ætter Daws mæ de hæer igjen, men a lod ett hiel væer o sej et før længer hen.

Som I véd, saa dø mi Kuen, o da a saa kom op te æ Præst o skuld ha snakket mæ ham om æ Jordfæstels, saa soed a: Ja, de er kun i et sørgle Ærind a kommer, Hr. Pastor, mi Kuen hun er død, igjen. — »Igjen, nej hør, véd de

Digitized by Google

hvad, min gode Mand, nu driver De det for vidt med dette igjen —, det skulde De virkelig vænne Dem af med. — Havde De Læge til Deres Kone, Ole Madsen?« — Nej, nej, vi kom ett saa vidt, hun dø a si sjel, men no skuld a jo ha snakket lidt mæ Dem om, hvornæer a kan fo hind begrawet, igjen. —

»Nej, véd De hvad, Ole Madsen. De skal virkelig vænne Dem af med dette igjen Snak, det lyder jo da alt for tosset, det maa De jo da selv kunne forstaa.« — Ja, de er der nowed i, Hr. Pastor, no skal et osse høer op, de skal a væer dem gued for. — O a haar holdt mi Uer som en Mand te Daws Dato. O no haar a fortoel I ander et te Skræk o Adwarsel for Ligesindede, som der skriwes som Sind.

Da Ole Madsen waar færre, soed Jens Jensen te Niels Brøndgrawer: Kan Do ett fortæel wos en Historre aw o te, Niels, Do haar jo oplewet nowed i di Daw. Do haar da i aal Fald waan længer nier i æ Joer, end nower a vi ander ønsker o kom.

Ja, De haar Do Ret i, soed Niels Brøndgrawer, han banket æ Aask a hans Piv o hans Træsko-stewel, o stoppet o tænd igjen. — Ja, hwis I vil væer aall mudsens rolle, saa skal a fortæl Jer nowed, der er vaer o leg Øre te, men Rollehid vil a ha, saalæng a snakker. Næer a er færre, saa kan, hwem der vil, fo Low o gi Hals for mæ, a skal nok hold Mund.

Digitized by Google

A haar aall mi Daw haad et stjærne godt Helbred, et knagende godt Humør, o en hiel gewaltig Løk i Kjærlighids Dekedariser. A haar kund arbedet for tow, o a haar kund spist, te æ Ivn støj stil i æ Hued o mæ, uden o fo Trykken hwerken den jen Stej eller den anden. — O æ Piger, di haar aaltier godt kund li mæ. A haar kund faan flier Kjærester, end der kan sto o en Skip Land. Hwa kan en saa forlang mier i denne elendige Verden, hwa? Mi Faaer han waar Arbejdsmand, o ham maa der hiel sikker ha waan en grow Masse Løjer i, — for der kom aalder nower ud a ham. Han gek aaltier o waar mule o arrig o so saa gal ud, som han haed ædt jen o skuld te en anden. Hwa han waar gal ewer, de véd a ett, de kan væer, han vist et knap nok sjel.

Mi Muer, hun dø æ Daw ætter a blew føj, saa waar de forbi. De er de jennest a véd om hind. — De er ett møj, men de er rele. Mi Faaer, de waar mi Faar. — De soed han sjel, o ander Folk osse, saa de passet wol nok. — Men de waar jo forresten ett nowed sturt o tak ham for, — for de kund en anden osse ha waaen. Han waar aaltier uend o arrig ve mæ, o derfor holdt a tevis lisaa møj a aall anner Minnesker, som a ham. — De kund ett væer andt. —

Æ Daw føer a blew 7 Oer dø han, o trej Daw før han dø, bonket han mæ i en hal

Digitized by Google

Hammelrew en hiel Kwatier. — Hworfor, ja de kan a ett hows, for de kund kom ewer lidt, men a véd, a waar kommen te grinnen, o saa kund a ett hold op mæ et. — Jo mier han slow, jo galler a griend. De kund a ett gjør ve. A kund ett ha holdt op, om saa jen haad bøjen mæ fier Skjelling i re Pæeng, de waar mæ plat umulig, o de er et ino, hwis de Grinnen kommer rigte ewer mæ. Trej Daw ætter do mi Faar, som sagt, o a vil væer et evig Asen, hwis a ett tøt, de waar et ren Lin o kom aw mæ ham. — De kan godt væer, han bonket mæ aa hans bæst, o i en grow gued Hensigt; men de forstøj a mæ jo ett o. — A kund ett mærk, te de gjoer godt nowe Stejer. Saa kom a o æ Fattegoer, o hwa a der so o høer, kund der godt skriwes en hiel Tragedie om, men a skal blot sej saa møj: hwis a nowe Sind skuld kom i æ Sowenraad! — De gjør a natulevis ett. For a haar ett høer ino, te sjel di ivrigst Frihedsmænd, der ellers snakker saa møj om, hwa der skal gjøres for di smo, haar waan saa frisinnet, te di haar kund brugt en Arbejdsmand te Sowenraadsmedlem.

O de skuld da hejsen væer Kraftens, skuld der ett væer jen Arbejdsmand i en hiel Sown, der kund væer lisaa godt skekket te den Plads, som nower a di stuer Goermænd, der sidder i æ Sowenraad o nikker, o sejer Ja og Amen te hwa æ Formand bestemmer. No, men a kom

Digitized by Google

hiel fraa mi Tekst, a vild sej, hwis a kom i æ Sowneraad, saa skuld a nok gjør mint te o sæt en Pind for, te fatte Bøen skal væer, go o opdrejes i saaen en Kaserne, imæld fordraakken o lidle Kaael o Kwind.

A vil væer et evig Asen, hwis de ett er en Skam o Skandale for baade Land o Rige. — De er ett aall, der kommer saa hielskindet fraa et, som a gjoer, de kan I stuel o. — De a no haar soed, kan I gjaen leg en lille Leg ve, o tænk lidt o, »aw o te«, som Jens Jensen sejer. — Da a waar 14 Oer, kom a te o tien ve æ Præst. — Om Somren skuld a pas hans Kre, o om Vinteren skuld han pas o plej mi Kristendom. De waar en sæer gammel Mand i den Præst. Han haad næer gjoer mæ ren rundtosset. Om Sommeren gek et saa møj godt. A passet æ Kre, o æ Præst passet si sjel, saa de kund jo sawt go; men om Vinteren te den hæer Ewerhøring waar et grow stræng. Han kund het o o spøer wos om di særeste Ting, som ingen Minnesker ku het Re o. Saaen spuer han mæ jen Daw om: »Hvor boer Herren?« Han, han buer i Skoldborre By! swaaer a rask, for der vest a, der bued en Mand, di koldt Herren. »Nej, Sniksnak, Dreng, han boer i Himlene.« Pyt — no, ja saa er han fløt! soed a, o saa fæk a en Lusing for den Forklaaring. De waar læng sin a haad faan en Lusing, saa de kom mæ saa undle for, a blew

Digitized by Google

i Grunden utepas aa et. — — Hen i æ Vinter stak et Ild i æ Præstgoer en Nat, som vi lo o sowet aaller bedst, saa di fliest a wos maat ud i baare Skjowt.

Den Gaang a kom ud, waar der Ild i æ hile Goer, o æ Præst støj hen ve æ Hundhus, i æ baaer Unnerbows, mæ Fruen unner æ Arm o klawet si da saa møj ynkle ewer, te æ Kjerkebøger brænd ind for ham. Der waar ingen, der tur wow o go ind ætter dem. Men a haar no aalder waan baang for en dø Høen, nær a haad en Kjep i æ Haand, saa a spraang øjeblikkelig ind ætter gutten Bøger. — A vidst godt, hwor di loed, men lig da a waar kommen wal ind, saa skrier æ Tag, o a vil væer et evig Asen, hwis a kund kom ud o nowe mulige Maader. Di rowt o skreg uden for, saa de waar grim o høer o, te a brænd ind, o kom aalder lewend ud mier. De waar sand nok, men de gjoer a slet ett, for a snup æ Bøger, o saa krewlet a ind i æ Bagerown, o smækket æ Laaeg godt i ætter mæ. For de haad a høer æ Kaael haad snakket om waar godt, nær en kom i di Omstændighider. — O de waar et osse. A loed hiel godt derind o luret. Ryg gjor et retnok, o de waar møj; men de waar a saa waan te, saa de gjoer ett mæ saa møj. — A slow forresten op i æ Kjerkebøger o keg lidt ætter, om a ett ku ha troffen o o faan o sie, hwornæer mi Faaer o Muer waar føj, for de vidst a saamænd ett;

Digitized by Google

men de waar for mork, a kund ett sie nowed aa et, — o de waar da osse saa møj nowe ussel Kraagtær, di haad skrewn, manne a di hæer Præst.

No, da a kund mærk, de waar nowed næer forbi mæ æ Brænden, saa krewlet a jo ud aa æ Own, o trasket aw ud mæ æ Kjerkebøger. O da a kom for Dagens Lys, passiret dær mæ nowed, som aalde haar gaaen mæ ewer, hwerken før eller sin. Folk ga si te o rov Hurra for mæ, te a haar aalde kjend Maagen. A tavt begge Bøger a baaer Forundring, aa haad næer gien mæ te o græed ewer den Stuerhid, for de waar a ett waan te. — Æ Præst blew saa glaj, te de waar hielt ewerstielt. Han græd saa gal, gjoer han ett? — O de kund a slett forsto den Gaang. A tøt ett, der war nowed o græd ewer, for der waar hwerken o mæ eller æ Bøger saa møj som en swejen Stej. Folk spuer o spuer, hwor a haad waaen, hwordan a haad et, o waar saa nysgjerre, te a tøt no de waar en Skam; o a swaar dem ett møj o et. — Men de maa a sej te æ Præst hans Roes, sin den Ti waar han en skamle gued Mand ve mæ. Ingen i Verden har begegnet mæ bejer end han haaer. Han ga mæ Konfirmationsklejer hiel fraa udest o te indest, o baade Stewel o Kasket, te ingen aa di stuer Gormandssønner haad et konner. — A waar grow glaj ve et, ja, hwor waar a glaj ve et. O a vil væer et evig Asen,

Digitized by Google

om a ett stoj o tænt o mi køen Klejer æ hile Ti, te de stoj o i æ Kjerk, mæ de hæer Konfirmeren.

A swaaer glajle ja te aalt hwa æ gammel Præst spuer mæ om. De gjoer vi jo aal sammel, de vidst vi jo iforud vi skuld, saa de fulle a si sjel. O han forlangt wol heller et nowed a wos, der waar forkiert.

Da vi gek ud aa æ Kjerk, passiret der nowed, som a tit haar tænt o sin, for de gjoer saa en sær uhygle Indtryk o mæ. Der waar nemlig jen aa di ander Drenger, der soed te mæ: »Da waar et, Faneme, hejsen godt vi kom ewer den Tur, næer vi no blot haad æ Altergaang godt ewerstanden, saa waar vi snaaer ewér de væst, saa waar vi omtrent hiel Kaael, o kan gjoer, hwa vi vil.

De waar no hans Mining om den Ting, o den waar der moskisig flier aw. Men a haar tit tænt o sin, der er nowed forkirt ve de Konfirmeren. — Ve den Ti o o den Maaed de goer for si o, næer Folk kan go te et mæ saaen Tanker, som han haaed, o kort sagt di fliest haar i den Aalde. O a tøgges snaaer de maat væer ve den Ti, vi skuld te o væn wos aw mæ o spil Komedie, baade mæ wos sjel — o saa Woherre.

No, de waar de, men no kan a ett hold ud o fortæel mier i Awten, for de kan en osse bliw træt aw, kan a mærk. — De er snaaer

Digitized by Google

lisaa stræng, som aa graw Kilder. Men a kan jo gjaen fortæel Jer nowed imaan Awten, — hwis a lewer saa læng, — fraa den Ti a waar Ungkaael, for da kan I hejsen trow, der waar Kaael te; der waar nowed ve o gyer. — Gunat aal sammel, a skal hjemad, for inden i Maan Awten skuld a gjaen væer 30 Alen under æ Joer, hvis aalt goer, som de skuld. — A vild gjaen væer færre mæ Moten Madsens Kield.

— — — — — — — — — — — — — — — — — —

A véd ett, a sejer, a véd ett, so Jens Jensen, om a ett no lig te Slutning, inden vi goer enhwer te sint, skuld fortæeld Jer en lille Grinagtighed, der pasiret si for mæ i Fjewer, aw o te. A véd ett, a tøgges en goer lisom lidt letter hen ewer æ Jord, owen o saaen en lille Gemyttelighid. — De æ Brøndgrawer soed, er waer o tænk for wos aal sammel. De a vil fortæel, forlanger a ett, der skal tænkes o, de maa I moer Jer ewer, aw o te, hwem der kan, – a sejer, hwem der kan.

Vi haad jo fawen de hæer Tellefonkomers lejen an her ud o æ Vesterejen. Saa træffer et si jen Daw i Høstens Ti, te a kom te o eweraaend mæ, o blew da saa møj skidt tepas. A haad saaen en Rewt o Sled ewer æ hile Krop, te de waar grow, — a sejer de waar grow. A kund hwerken spis eller drik. De waar te Nø, a kund ta en Skro, — o saa kan I nok ved, de waar skidt. A prewet baade Glaubersalt,

Digitized by Google

Kronessens, Brama Liwseliksir, China Bitter o mier, aw o te, men de hjaalp ett, de blew vaer o vaer. Mi Kuen kogt endda hiel ekstra en lille Skjefuld Koel te mæ, for de plejer a ellers aaltier o kund ha, aw o te, sjel om a ett er regte istand, men de vild et skri. Saa sejer mi Kuen te mæ: Do maa heller sie o kom hen te æ Doktor, for de kand jo ett bliw ve o go. Men de tøt a ett regte kund betaal si. Æ Hest haad trawelt, o vi haad ett godt Ti te Tøe. — Men saa kommer hun i Tanker om, mi Kuen, for hun er lidt udspekeliret, te a kund jo egenlig go hen te den hæer Tellefon o forklaar æ Dokter, hwordan a haad et, o saa kund han moskisig endda gi mæ en lille næem Hjemraad, aw o te.

Ja, de mjendt a jo, de kund a da osse gjaen o a gik saa hen te æ Kromand, der støj for de hæer Kommers.

No, a kom derhen, o a forlangt mæ, te o begynd mæ, en gued Wagtmejster a en Romtodi, aw o te. — O saa spuer a, om han kund skaf mæ i Taael mæ æ Doktor. — Jow, de kund han da saa møj næem, o de gjoer han, o saa rænd han ud o vild gi æ Kal en lille Børren Grønfuer. — No, a waar jo ett saaen vier kjæend mæ de hæer Tellefonkommers, men a mjendt, de gik wol nok. O a tøt, a kund tænk, te en skuld da vist rov skekle høt, for der waar jo ett saa kort hen te æ Doktor. — O a rowt saa, nowed næer saa høt a kund: Æ de

Digitized by Google

æ Dokter, æ de æ Dokter? (»Hvad behager?«) swaar et. — A sejer, er de æ Dokter, kan Di moskisig ett hør et? (Er der nogen?«) — Om der er nowe, ja Gu er der nowe! A sejer, er de æ Doktor? (»Ja, ja, ja, hvem har jeg Fornøjelsen at tale med?«) — De er mæ! — (»Hvem?«) — Jens Jensen! — (»Naa, God Dag, Jens Jensen«.) — Gu Daw, Hr. Dokter! — »Hør, De raaber vist for højt, Jens Jensen«.) — Trower Di? Ja de kinder a ett, de kan gjaen wæer, a rover nowed nær saa høt a kan. — (»Hvadbehager?«) — A sejer, a rover nowed nær saa høt a kan! — (»Jamen det maa De ikke, saa kan jeg ikke forstaa Dem«.) — No, nej, de kan nok væer, men a vild nok snak lidt mæ Dem. — (»Ja, vær saa god«.) — Tak, a er nowed skidt tepas aw o te, kan Di ett gi mæ et Raad for de? — (»Ja, hvad fejler De?«) — Ja, de waar et sku! haad a vidst, hwa a fejel, saa kom a ett te Dem. — (»Hvadbehager?«) — A sejer, haad a sjel vist hwa a fejel, saa kom a ett te Dem! — (»Naa, hvorledes har De det da?«) — Som a sejer, skidt. — (»Hvor gjør det ondt?«) — Hwa? — (»Hvor gjør det ondt?«) — I æ hile Krop! — (»Har De Feber?«) — Hwa haar a? — (»Har — De — Feber?«) — Feber, de véd a sku ett. — (»Hvadbehager?«) — A sejer, de véd a ett! — (»Tørster De?«) — Hwa? — (»Tørster De?«) — Ja, som Sind. — (»Er det meget?«) — De træffer. — (»Hvad siger De?«) — A sejer, de

Digitized by Google

træffer! — (Er De tør i Munden?«) — Hva! — (»Er De tør i Munden«?) — Hvad er a? — (Tør i Munden?«) — Ja, lig o æ Stej er a da. — (»Har De —«) mier hør a ett, for saa tøt a, de waar lisom der snakket flier o jen Gaang. Hwa, hwabehager? soed a. — (»Har De Grisetæer?«) — Hwa haar a? — (»Grisetær og Rygrad«.) — Ja, Røgraj haar a wol da ino, men Grisetær haar a et ander aw end dem, der sidder o æ Gris. — (»Hvadbehager, hvem har jeg den Ære at tale med?«) — De haaer a soed jen Gaang! — (»Er det ikke Svineslagteriet?«) — »Nej, Gu er det ej, nej, de er Jens Jensen! — (»Om Forladelse«.) — Ingen Forsiels, men a mjendt de waar æ Doktor a snakket mæ. — (»Nej, det er Viktualhandelen i Varde«.) — Saa — aa. Nej, det waar da Kraftens! — (»Hvadbehager«.) — A sejer, de waar da som Pokker. — (»Ja, Farvel, undskyld!«) — Ja, ingen Orsag — Faawal. — Saa sad a der, men a kund hwerken fo fat i Dokter eller Dyrlæger mier, o de kund æ Kromand heller ett, da han kom ind, for di snakket fraa aalle Kanter, te de summet for æ Øre o wos, som vi haaed æ Hued ind i en Bistaad.

Aa skidt, sejer a te æ Kromand, la wos ett sed o ly længer ætter de. — Gi wos heller en lille Romgrok mier aw o te, saa kan et væer, te æ Utepashid kan forta si. O de waar mærkle nok, a sejer de waar undle nok, for da a haad

Digitized by Google

faan æ Gjenstand, saa blew a bejer tepas, o saa soed a Forwal te æ Kromand, o gek hjemad, o a mærket ett mier, hwerken te Rewt eller Sled i æ gammel Knaager.

O no sejer a Gunat, for no foer a Ærind hjemad. De er ve den Ti, æ Bønder skal aa æ By. Farwal o Tak — a sejer Forwal o Tak — aw o te.

Digitized by Google

J. JACOBSEN

TÆJELOWNSSJOW

ØJEBLIKSBILLEDER I JYDSK MUNDART

TREDIE OG SIDSTE AFTEN — ANDET OPLAG

AARHUS
JYDSK FORLAGS-FORRETNING
(ALBERT BAYER)
1892

Digitized by Google

AARHUS STIFTSBOGTRYKKERI.

Digitized by Google

TREDIE AFTEN.

Digitized by Google

Indhold.

1. Ledt Smaasnak inden Folk blew samlet.
2. Peder Sørensen fortol om hans Handelsafærer mæ »Billig Buch«.
3. Lawest Post resonere ewer hwa der lawes te Fordiel for di Fatte.
4. Niels Brøndgrawer fortol om hans Ungkaalsti.
5. Niels Nielsens Dreng fortol saamøj nowe sære Historre.
6. Hvordan Hanne Mouensens Søn blev »indvendig Amerikaner«.
7. Hvordan Pastor Kæmp brænd ind mæ en Taael for Kongen.
8. Hvordan P. Rask fæk en Gjæsteretsstævning hiel oforskyldt.

Digitized by Google

Æ tride Awten, vi kom te Tæjelownssjow, waar der saa manne Minnesker, te de waar grule. De waar snaar ett mulig aa het Re o, hvikkes Bien dæ waar hvikkes, saamanne waar der. De Tæjelownssjow, de waar nowed di kund liw. De fuer i dem, som Guds Uer i en Student.

»Sinde, sinde,« soed Søren Olesen, »de kan ett nøtt aa bewel saaen o for aa kom ind, der skal vær Orden i aald Ting. Sørre for o fo di Kaffekummer aa æ Vej, Maren, ellers goer di i Støkker.«

»Nej, misæl gjør di ej,« soed Maren hiel nel, di goer ett i Støkker. for de æ di; de æ ewer den Ti.«

Jens Jensen saat sej »aw o te« nier i en fire fem Støkker, o Ole Madsen rej di anner nier mæ hans Kjowelflig, saa waar de te en Sie mæ de; der æ gjoer rén Buer.«

»No, ja, ja,« soed Søren Olesen, »hvor dæ handes, der spilles; de kand jo ett waar old Daw,« — »Nej, de æ da vis«, soed Peder Sørensen, »de kan ett waar aall Daw. De soed gam-

Digitized by Google

mel Nis Vuenmand i Kolding osse. Æ Kaael kom te ham o soed: »Den ny Vuen, vi fek i Guer, æ gawen i Støkker, Husbond.« — »No, er en de,« swaaer Nis, »ja de kan jo ett waaer aall Daw.« — Jow, de æ da vis, de soed han. De waar no hans Maaed o ta et o; men de waar no ett saa morsom. Men kjend I ett gammel Nils, dæ waar Gaardskaael ve Kjømand Knaag, jow de gjør I wal? De waar jo Niels, der aaltier — aa Waanwaar natulevis — ga æ Haltønd en Spark, næer æ Bønder fæk djer Kuen moeld. De waar han kommen saa grow i mæj, te di soed endosse om ham, te nær han ett kund fo Lov te o spark æ Haltønd, saa sparket han æ Bønder sjæl; men de véd a ett, om passer. Di soed osse om Niels, te en kund høer o ham, hwormøj han fæk i Drikkepæeng. Faa nær han kun fæk 4 Skjelling, saa soed han ett andt end Tak, men fæk han 8 Skjelling, saa soed han Tak, Tak, faawal; o waar han saa heldig aa fo en Mark, saa soed han manne Tak, manne Tak, hils hjemm.

Men den saem Niels han vild gjaen ta si en høj Snaps, o de kund hans Kuen, Karen, ett godt lie, de æ der jo ett saa grow manne Kunne dæ kan. O saa jen Gaang Niels kom dinglend hjem mæ en skikkele gued Stjærn, saa blew Karen vre o ga ligfram Niels »Dada«, saaen de battet nowed.

Niels vist nok, te Karen waar niw ewer æ

Digitized by Google

Skjællinger, o saa kom han lig i Tanker om, te de moskisi kund bejer lidt ve æ Sager, nær hun fæk o ved, te den hær Klister ett haaed kost nowed, o han ga si dærfor te o rov: »Av, av, aa læ væer, læ sawt wær, kjæreste Karen, de kost ett nowed, de kost ett nowed.« Men de blew Karen ett milder aw. Hun blew ve o hammer løs o ham, o soed blot: »No, de kost ett nowed, lille Niels, nej, de kan gjaen væer, men de hær koste misæl heller ett nowed, de foer Do osse gratis.« Jow de æ da vis, saaen gik'et te, de æ vis.

Men sej mæ engaang, kinder I Billig-Buck, æ Kludkræmer. Ja, ud i æ By kolle di ham natulevis Manufakturhandler Buck Hansen, jow de æ da vis. For der ska di jo aaltier ta'et et Par Toner højere end o æ Land. Men de æ ligfjedt, a kolle ham no Billig-Buck, o de Navn æ han best kjænd under di fliest Stejer. For spør en ud i æ By om Manufakturhandler Hansen, saa kan en bliw vist ind saa manne Stejer, for dær æ jo ett saa fo, dær hied Hansen; men spør en derimued om Billig-Buck, saa kommer en ett te o go fejl, saa skal en nok kom lig i æ Kløer o ham, jow de æ da vis.

Men den Billig-Buck, de æ en grow Kaael, jow de æ vis, retten en udspekuliret Kanalje, de æ han. Han haaer no i de 20 Oer, a haaer kjænd ham, soeld Klejewaaer i Massevis til o langt under Indkjøbspris. O de æ han blewen

Digitized by Google

te en smadder-rig Mand ve. De æ snaaer lidt ubegrivele, men sikker er'et, de æ da vis. Der ska en hiel Kaael te o gjør ham et ætter. Han æ no i de hiele en Pusmager, de æ Buck-Hansen. Han skriwer osse lidt i æ Aviser som Sind, saaen hiel under æ Haand. Saa kolle han si »Flere Fædre« o »Mange Borgere« o saaen nowed, jow de æ vis. Gud faasto, hwor han kand het o et, de æ snaaer ett te o begriw.

De æ, som sagt, snaaer en Snes Oer sin a gjoer den føest Handel mæ ham. Han haar pudset mi Los saa tidt, o a haar for den Sags Skyld osse gnejen lidt o hans, somsind. Jow, de æ da vis.

Den føst Handel, vi smækket, waar om en Sommerewerkjowel. De waar kommen ewer Folk, te de skuld væer saa raaer o saa grow fien o go o dask i saaen en laang Slendrian. Forhen haad vi jo døgte kund mandariret wos uden saaen en Indretning, men no waar de kommen paa Mued, o saa maat en jo følle mej. Mi Kuen paastøj bestemt, a skuld si ud lisom ander Minnesker. O æ Æend blew natulevis, te a fæk hwerken Nat- eller Dawro, før vi kom te Stajs ætter den hæer Ewerkjowel.

No, vi gik ind te »Billig-Buck«, faa han haad avertieret, te der kund di foes faa Spotpris. En hiel ulden kost kuns 15 Daaler, o en halv ulden saa nowed næer ingen Ting, jow de æ vis. Aalt waar o fo til og langt under

Digitized by Google

Indkjøbspris. No, vi kom ind, o a soed: »Godaw, mæ faa low o spøer, er æ Mand hjem?« — »Nej, ikke lige i Øjeblikket«, soed æ Diskspringer, »men han kommer straks. Jeg kan vel ikke gjøre det ud?« — »Nej, de kan Di snaaer ett, vi vil helst ha fat o den Gammel sjel; men a skal en lille Laaf ud i æ By, saa kan a kom ind, næer a er færre mæ de, saa moskisi »Billig« — Hm! — Buck-Hansen kund væer kommen hjem.« — »Nej, De maa endelig ikke gaa, vent bare et Øjeblik, Hansen er her strax; for kommer De føst et andet Sted, saa kommer De nok ikke her mere.« — »Trowe Di ett? aa hwifor de, hwifor de? da æ der jo ingen Stejer i æ hiele By, en kand gyr et saa godt som hæer, ætter hwa Di sjel skriwer i æ Blaaed.« — »Nej, ganske vist, men alligevel.« — — — »Aa, de haar sku ingen Nø, a ska nok kom igjen. De kand jo behold mi Kuen i Pant saalæng.« Saa gik a, o da a lidt ætter kom igjen, saa waar han sjel o æ Plads, de waar »Billig-Buck«. O han haad aallere stokken begge Øjen ud o mi Kuen, mæ en Støk rødtawlet Bomuldstøj. Jow de æ vis. —

A haad knap nok faaen æ Nejs inden æ Døer, føer han kom springen som nowe Hjort o soed: »Goddag, goddag, Sørensen, naa, naa, har vi Dem nu? Det var jo pænt af Dem, at De saa ind til mig engang. Ja ja, ja ja. Vær saa god, vil De ikke ha en Cigar? Er De ikke

Digitized by Google

tørstig? Vil De ikke ha' et lille Glas Vin? Vær saa god, Madam Sørensen, vær saa god, Sørensen, lad os lige gaa ind og hilse paa min Kone.«

No, vi kom ind, o vi hilset, jow de æ da vis. »Billig-Buck« han waar ett saa hiel billig; han slow ud mæ æ Arm o soed: »Det er min Kone. Det er Hr. Sørensen og Madam Sørensen. Du har nok hørt dem omtale?« — Jow, natulevis, de haaed hun, møj endosse.

No, vi fæk Vin o vi fæk Smaakager, o de gik saa møj dejle. Jow, de æ da vis.

De waar en stærk o værrend Fruentimmer, Buck-Hansens Kuen. Hun so ett ud te, hun waar saa hiel billig o hold. Hun brugt æ Mund uafladele, saa en anden kund aalder fo et Uer indføer. Ja, di soed retnok osse, te »Billig-Buck« haad ett grow møj han skuld ha soed, nær hun waar ve, o de kan a godt forsto, fo de behøwtes helder ett; hun kund nok jen gyr et ud. Di soed saa gal, te hun imæld Stuend wapset ham en Lusing, nær han ett vild mak ret, uden o sej saa møj som: »Mæ Teladels«; men hvem véd saa lig, om de passer? Derimued véd a mæ Bestemthied, te hind Piger blew traktiret mæ en lille Lusing ætter Haaend, nær hun blew naske; o dæfor haad hun osse skrækle undt ve o ha en Pig længer end en Monet. I de 30 Oer, hun waar giwt, ska hun ha' haaed ett

Digitized by Google

minner end 363 Piger. Jow de æ vis. De bliwer saa wal jen i æ Monet.

No, da vi waar færre mæ di hæer Smaakager, Spansk Svin tøt a di koldt dem, saa gik vi jo ind i æ Butik igjen o skuld te o handel om den hæer Ewerkjowel.

Ja, Di haaer jo nowe til 15 Daaler, soed a, dem haaed a jo tænt a vild ha jen aw. De kand en je ewerkom, o æ Kjowel æ jo gued nok, ætter hwa Di skriwer.

»Ja, vist saa, Sørensen, men nu skal jeg sige Dem noget. Jeg har talt med Deres Kone om det, og hun syntes ligesom jeg, at De skal spendere en lille Smule mere, og faa et bedre og solidere Stof. De billige Frakker passer ikke for en Mand som Dem, Sørensen.«

»Aah, hwifor ett, Billig — hm, Buck-Hansen, hwifor ett, æ — —« »Nej, Sørensen, nej, De skal ta'e en bedre. Her har jeg et Stof, Sørensen. Det har jeg netop ogsaa selv en Overfrakke af.« Det er en udmærket Bonitet. Tag det, det skal De ikke komme til at fortryde. Det vil jeg garantere Dem, Sørensen.« — »No, no, vil Di de, ja saagu. Hwa koster saa en Ewerkjowel a de Tøj?«

»Ja, det er jo lidt dyrere, Sørensen.« — »Jow, de kan a snaaer tænk. Jow, de æ vis.«

»Den vil komme paa saadan noget som ca. 30 Daler; men det er ogsaa Sager, Sørensen. Det er Sager! det er noget, der er Hold i.«

Digitized by Google

»Jow, de kan nok væer; men de æ osse en stuer Pris, jow, de æ vis.«

»Ganske vist, lille De, men hvad har det nu at sige for en Mand som Dem. De har jo Raad til det, lille De. Og De kjøber jo ikke en Overfrakke hver Dag.«

»Nej, nej, de gjør a sku ett, de æ sandt nok, de gjør a ett; men 30 Daaler, de æ ligfuldt manne Pæeng i di hæer Daw, jow de æ vis. Især nærensti en haaer sat si Nejs op ætter o skuld slip mæ de hal. A haaer helder ett saa manne Pæeng o undvæer te de Kjowelkram i den hæer Ti.«

»Det snakker vi aldrig om, lille Sørensen, De har en god Kredit. Bare man havde noget dygtig tilgode hos Dem, hvad, hvad, hvad, ikke sandt?«

No, de ændt natulevis mæ, a maat ha en Kjowel te 30 Daaler. For baade mi Kuen o Buck-Hansen waar kommen ind o, de skuld saaen væer, o saa kund a jo ett, jenn Mand, sto faa saaen en Pres.

O da a saa skuld te o sie æ Rejning regti ætter, saa waar en sku kommen op o ewer halfjerdsindstyve Rigsdaaler, jow de æ da vis. De æ faale mæ di kjære Fruentimmer; di kan snaaer brug aalt hwa di kand si, nær di komme til Stajs. Di æ retnok slemm o ha, men di er wol endda waer o undvæer. Jow, de æ da vis. Æ Daw ætter kund a godt indsi, te vi

Digitized by Google

haad kjøwt de miest, aa de vi haad faaen, faa dyer; men dæer waar ett ve de o gyer. Vi haad jo fawn 'et te hans Indkjøwspris o endda nowed under, o saa kund en jo ett go æ Mand nærer. —

Hwodan de gik o ett gik, vi kund ett bliw fri for o handel ve »Billig-Buck«, skjønt hwa dæer daat nowed, waar faa dyer, o de, der waar billig, daat ett. Men a tænt: vi maa si o fo Revangsje; jow de æ vis. O de løkkest mæ osse. A fæk ham i æ Hesthandel, o dæer haad a ve den gued Æend. Jow, de æ da vis. A brugt sku ett o snyed ham, nej, de gjoer a slet et. De waar rele, de han fæk, men de waar aaltier ve æ Pris.

De hæer Hæsthandel, de waar han ett regte kwit o, »Billig-Buck«. De blew ham ingenlunde billig. De kost ham i Grunden manne Skjællinger, faa han vild immer handel; o han trow sjel, han waar saa møj drewen i'et. Men de sæt ett, faa di snød ham, te æ Wand løv aa ham. Næer han fæk et Par gued, riele, adstade Hæst a mæ, saa kund han ett hyt sej, andt han skuld i æ Handel. Næer han saa haaj haad dem en Monets Ti elle tow, saa byt han, o byt igjen o byt atter igjen. Nowe urele, taavle Kram fæk han aaltier, o han ga stadig Pæeng ibyt. Jow, de æ da vis.

Næer di saa omsier blew ham faa morsom, o somtier waar lieg tæt ve o skil ham ve æ

Digitized by Google

Liw, saa kom han te mæ mæ'em o fæk et Par rele faa dem.

A ka hows jen Gaang, da gjoer han et da saa møj ewerstilt tombe; da handlet han hiel ud aa et. Han byt omkring saalæng, te han tesist hwerken haad Hæst eller Pæeng, jow, de æ vis. Den Gaang fæk han saa møj et Par stjernegued blankbruen 4 o 5 Oers Hopper a mæ. — Di waar ett billig. Han ga, saavidt a hows rigte, 200 Daaler faa dem.

Men han byt omkring mæ dem saalæng, te han tesidst fæk en gammel udlewet Kuller, der baade vild bi o slaa; o saa haad en endda den Skawank ve æ Sid aw, te næer en støj for æ Vuen, saa fold en i Sewen o drat om ve'et.

Saa jen Daw han vild kyer en Løsttuer i Skowen mæ Fruen o hiele Familien — di waar netop lig ve o sto o æ Vuen, — saa begyndt æ Krik aa sønk mæ æ Hued, o, eij, swej, drej, saa foeld æ Bæst lieg plat om æ Si.

Fruen ga et Skrig, te de kund høres ewer æ hele By, jow de æ vis.

Hun vild hwerken kyer for Guld eller Sol. Buch-Hansen soed endda, de bety ingen Verdens Ting, de waar blot saaen et Tilfælde, den haad fawen, men haad Fruen ett waan gal føer, saa blew hun ett no. Hun fæk osse et Tilfælde, o smækket Buch Hansen en Lusing o oven Gaaed, saa der blew ligfram Skandale, jow de æ da vis.

Æ Krik ga han en Slawter for blot o hindt

Digitized by Google

en, o saa waar han hiel ud aa æ Handel den Gaang.

Saa kom han atter te mæ o klawet hans Nø, o saa blew han godt aa rele kjørrend igjen, saalæng de waaer, jow de er vis.

Jow mæ o »Billig-Buck« vi haar jo endda haad nowe Løjer sammel, sjel om di waar lidt tøer somsind. A fæk Klejer o æ Krop o han fæk Hæst for æ Vuen, de gik saa møj hensigtsmæssig, jow de æ da vis.

— »Høer, Maren,« soed Søren Olesen, »ta heller di hæer Toskjællings Kager te 5 Øre aa æ Vej, for ellers gaar di i æ Lof osse. De kan ett bliw te nowe mæ Traktiren i Awten.

Æ der nowe, der vil ha en stejt Ævel eller stejt Katøffel, de kan di fo, men dæermæ er et osse kommen.

No, sæt Jer no nier, Folkens, saa læng der er Plas —

Høer, Niels Brøndgraver, de waar Dej, der skuld faatæl vos nowed fra di Ungkaalsti.

»Er Do hæer, Niels?«

»Nej, Niels er ett kommen ino,« waar der jen, dæ soed, »han er ve o smør hans Træskostøwel.«

»No, ja, ja, de skal osse te, men er der saa ett en nanden, der kan leg for med en lille Historre eller nowed andt Smaatteri, te Niels komme?«

»Jow, ved I hwa,« soed Lavst Post, o faald

Digitized by Google

lieg o Swopsyn ind mæ en Beskriwels uden nowe Minnesker haad Anels om et.

»De fliest a vos er, Søren swek mæ, haad a næer soed, nowe stor Æsler!«

»Do begynder elles køen, Lavst; kan Do fuldføer de, Do dæer — haad næer soed, saa kan et bliw pasle, inden æ Æend foer.« —

»Ja, da er et osse sand,« swaaer Lavest, »en behøwer ett o tej te ander end te sej sjel. — Saaen gik a en Daw sist Vinter o spanket o Bramming Station. — En hunde Kuld waar et, o knøg gjor et, men a haad lig faan mæ en lille Kaffepuns, o sin forresten haad a godt Klejer o æ Krop, saa a waar godt hyt o gik o waar en faale Kaael i mi ejen Tanker, a tøt sjel — natulewis —, a waar en hiel Makador.

Men de gek forresten knap ewer, — a blew got awkølet. — For da a kom ud o æ Peron, saa støj der en Arbejdsmand, eller hwa de waar for en Mand, i en hiel tynd lærdes Kjowel o frøs aa keg o en Kas, der støj med 5 smo Hundhwalp i, der lo o frøs ino mier end han gjoer.

Di frys nok, de sølle Tøj, soed a.

Ja, de kand en sie, di gjør, di Stakler, de æ da Synd o la dem saaen sto, de knyger jo nier te dem. O saa trot han, Søren swek mæ, hans jennest Kjowel aa o lod ewer æ Hundhwalp.

De foeld ligodt ve mæ, haad a nær soed, a gik der, stuer Kaael i mi ejen Tanker, mæ trej Kjowel o, — men haad hwerken Tanker eller

Digitized by Google

Kjowel te o dæk æ Hvalp mæ. De haad han derimued, den fatte Mand, uden laang Betænkning.

Han gjor mæ o manne te Skam. A blew liegfram lisom nowed lie ve mæ sjel. A gek ind i æ Ventesal o sat mæ hiel ærgelig nier, o der fek a fat i en Avis, hvor a fek Øj o, der jen Stej støj nowed om Komedi, der skuld awholdes te Fordiel for di Fatte; saa kom a yderligere te o tænk o: vi æ da i Grunden nowe stuer Æsler di fliest a wos. De æ lompen, te vi ett kand gi en Krones Pæeng te di Fatte, undtawen den liegfram skal narres fraa wos mæ Løjer for halvanden. Vi æ jo slet ett kloger end smo Bøen, haad a næer soed. De æ for gal, vi kand aaller i Verden vær et bekjæend; men hwor bliwer æ Fordiel te di Fatte saa aw, næer aalting bliwer drøwtet o rengjoer? — De æ ett aaltier hiel let o bliw klog o, men dem, der lawer æ Komedi, æder o drekke ett nok møj a æ Ti op, te der ett bliwer nowe te di Fatte; de træffe nok saa tit, men derimued er et wal da sjælden, de goer saa gal, som a høer de gek jen Stej engaang. For der blew æ Facit saaen, te æ Komediantspellere ett aljennest od hile Sylten op, men der blew forudenve en Beet o 20 Kroner.

Om di Fatte maat betaael den, ska a la væer usoed, for de véd a ett, men saamøj véd a, nowed Gøjl o Abekatstræger er et, Søren swek mæ, nærenti de goer o den Maaed. —

Digitized by Google

A tøgges no ret nok, te dem, der gier sej aw mæ de hæer Konster for di Fattes Skyld, di skuld enten lew a djer ejen Pæeng i den Ti, de stoer o — eller osse swolt ihjæl, haaed a næer soed.

No, de waar nawnlig de, der lo mæ o æ Hjaat; no komme Niels Brøndgraver, saa han kan ta ve, hwor a slap, saa komme der bejer Gaang i æ Stewel.

Aa, de véd a ett, soed Niels Brøndgrawer, a har egentlig ett de grow møj a skal ha soed, a er ett rigti ve Kulør i Awten. Moten Madsens Kjeld har drillet mæ lidt, dyw er en, o nowed løs Skidt er et; a foer aw o te en Spand Saaend ewer æ Hued, o de er ett saa hiel morsom, en véd aaller, hwornæer de hile kan kom. — O saa sidder en jo o foer Griller dernier en 30 Al under æ Joer.

No, men a lowet jo i Gaaer Awten o fortæel Jer nowed fra mi Ungkaalsti, o de maa a jo heller hold, saa behøver en jo ett o go o fortæl Historier for Jer, ætter en er dø.

Den Ti, a waar ung Kaael, da waar der Kaael te, o a waar, nær a hejsen sjel skal sej et, ett jen aa di ringest. — A vel væer en evig Asen, om a nowe Sind waar forknøt, nej, det waar der ett nowed der hied, o de waar de, der rejet mæ saa tit. — Næer der waar nowed, der skuld gjøres, saa støj a ett o skulket o luret ætter te ander skuld forettet, nej, a tow blunend ve gelik,

Digitized by Google

o saa lod a ander kom, nær dje Ti waar, de kund Folk li; a waar en Fyr, de kund brug, o derfor haad a et osse aaltier te Vens, baade mæ stuer o smaa, baade mæ di grow o di grow fien.

Kom a te Ligesser eller saaen nowed, saa daanset a uafladle, der waar aalde en tør Trewel o æ Krop o mæ; men a gjoer ingen Uskjel imæld æ Piger, enten di waar lam eller stram, en Vending fæk di aald, o dem, der waar mest ville, fæk tow.

A waar Staaldkaael i 10 Oer ve æ Kroemand i Kraustrup. De waar ett for de, der waar de grow møj o tien i æ Staald, men a waar jo o en Maaed mi ejen Mand, o forudenve saa haad a et grow godt ve di hæer gammel Krofolk, saa derfor blew a der osse saalæng, som a gjoer. De haad moskisi ett waan umulig, te a kund ha blewen der aald mi Daw, nær a ejsen sjel vild ha gjoer lidt for et, men de vild a ett. — A gjoer, hwa a sjel tøt, der waar rele o rigte, o de staaer en si ve, sjel om en somtier kund ha stuer Lyst te o vri let ve æ Relehied. — A kund saamænd gjaen fortæel Jer et, ett fordi a just holder saa grow møj aa o høer mæ sjel snak om et; — nej, men der kund gjaen væer nowe a di ung, som hæer er te ste, te der kund ha godt aw o høer et. O kan en, mæ hwa en haar oplewet, gjør nowed for, te ander Folk kan bliw kloger, end en sjel haar waan, o gjør et bejer end en sjel har gjoer et, — saa skal en ett

Digitized by Google

spaaer o et. — Sagen waar den, æ Kromand haad en Dætter, o han haad heller ett mier end den sam, hun waar saaen en sjælden lille gemytle o fortræffele Pig, saa vi kom aaltier saa hiel udmærket godt ud aa et.

Vi gjoer en stuer Klat a hverander, mæ o Marie — hun hied nemlig Marie.

O a vel wæer et evig Asen, om der ett te jen Ti waar gued Udsigter te baade de jen o de andt. — De kund baade rejn o sne; men de gjoer ingen aa æ Diel. — Kort o fortæl — a spuer hind aalder om et, for a waar ett regte sikker o mæ sjel, o saa omsier blev hun forlowet mæ en Gordmandssøn fraa æ By aw. De waar en skekle gued Parti, saaen hwa Pæengsager anbelanget, o forudenve waar han en regti raaer o flink Kaael. — Han waar nowed stilfærdig aa si. Han soed ett de grow møj, men hwa han soed, waar der gjaen Kjæn i.

Marie derimued, hun waar aalti snaksom, livle o munter, hun snakket en Raj hen, med hwem hun traf o. — O skuld jet væer, saa brugt hun maaskise nok hind Mund lig lidt nok te o ti stil mæ. — De er der jo flier end hind, der haar lejen aw o lier aw ino.

Folk mjendt, di passet regte godt sammel, o de mjendt a i Grunden osse; men hwodan de gek o ett gek, saa opdawet a inden laang Ti waar gawen, te Marie waar i mæ o bliw kiw a Kjærlehied. — Hun fæk Skrupler, o a kund

Digitized by Google

tydle mærk, hun gjoer mier ud a mæ end a hind Kjærest.

De haad a, næer a skal væer hiel rele, ett saaen vier nowed imued, for a haaed sjel en øm Stej o den Knokkel, men o den anden Si kun det aaller faald mæ i Tanker, o go ind imæld Bark o Træ, — især da han osse waar mi gued Ven. Saa møj Samvittehied haaed a da, o de waar hiel godt a mæ, — for mæ sjel o tøk. For i de Kapittel er en jo imældstuend knap nok si ejen Værre. Vi er jo aaldsammel Minnesker.

Saa jen Daw, mæ o Marie waar jen hjem, slap et ud for hind, hwa der waar i æ Vej.

Vi sad o snakket fortrolle sammel, o saa soed hun et, som de waar: Hun waar kiw a Kjærlehied; men forræsten kund hun ett gi ander Grund end den: Hun tøt hun holdt forlidt a ham.

A saad hiel rolle o ly o et, o saa soed a te hind, o de trower a nok æ nowed næer de bedst a haar soed i aald mi Daw: Do tøgges, Do holder forlidt a ham, Marie; ja saamænd, de kan gjaen væer; men ve Do, hwa a trower, ætter de a kinder te Dej?

A trower, te Do, mæ di let bevægle Sind, vil kom te o tøk de sjelle saaem om igjen, hwis de hæer goer ewerstyer — o Do bliwer forlowet mæ en anden, som Do natulivis i æ føst tøkkes, Do holder møj mier aw. Ætter min

Digitized by Google

Mening vil di Tanker kom ewer Dej igjen, — o te de jo saaem Maaed, hwis Do, som sagt, skuld bliw forlowet igjen, for der er flier end Dej, der haar waan i den Fristels. — Men hwa trower Do no egentlig, der er de bæst, enten o fo jen Do holder for lidt aa, eller fo en anden der holder for lidt a Dej? — Der er manne, der haar slaapen de føest, for o tej de siest, men trower Do, di haar gjort regte, for a trower et ett. Do er forlowet mæ en døgte o skekle o rettænkend Minnesk, der holder urimle møj a Dej. Hold fast o ham, de vil a raad Dej te, som en gued Ven a Dej. Hows o, te vi Minneskensbøen haar saaen grow Hang te o underwodier, de vi haar, o lisaadan te o ewertaksier de, vi ett har nøj ino. Derfor er der vistnok saa fo a vos lykle, som der er. De haar vi godt aa o tænk lidt o somtier.

Marie svaaer mæ aalder et Uer, men gik stiltiend, grædend ud. De gjoer mæ undt o sie, men a baer mæ liegfuldt ad, som a buer o skuld.

En hal Oers Ti ætter blew di giwt, o haltride Oer derætte igjen døe Marie. De waar moskisi de bæest for hind. Hun waar godt te Frej mæ o gaa herfraa, o de waar jo godt, da hun ett kund bliw hæer længer.

No, de waar de, a tøkkes egenlig, der maat kund væer møj mier o fortæl fraa mi Ungkaaelsti, men undle nok, no lig i den hæer gue Law kan a ett kom o ett, a er som sagt ett regte ve æ Kalun i Awten. Men, søde Bøen, hwor de

Digitized by Google

ellers gek, der waar Gaang i dem Stewel; men a trot for tiele aa em, de waar en Fejl, de fæk for haste Æend.

For de gik mæ o mi Kuen, som det goer di fliest, vi waar dom nok te o go hen o giwt wos i en ung Aalder. Saa waar den Stuerhied forbi.

For Præst o Dejen di maa syng saa høt di kan o foer Betalling for. »O Ægtestand, du højst lyksalig est!« saa sejer a endda: Der er Maaed mæ æ Lyksalighied. En haar ett o foer aalde bejer end en haad ett i si ung Daw, hwerken Piger eller Kaael, de skal enhwer sand mæ mæ, der tør vow o sej si rene Miening.

De er føst om Monneren ætter æ Brollopsdaw, en byer Verden regte Gumaaren.

Saa begynder Livet egenlig føst regte.

Saa wanker der tit Kager, en aalder haar smagt føer, o no er der ett o gyer, nier skal di.

Mi Løk waar no forræsten bejer end mi Forstaaend, for aald ander Kummer ufortaald, saa er min retnok hiel ekstra.

Hun passer saa møj gewaltig godt te mæ. For hun haar et godt Humør o kan ta et akkuraat som æ Kjerre kand gi et.

Men haad hun ett kund de, saa forstoer a heller ett, hwordan de skuld ha gawen. For næer en bliwer giwt o foer en Diel Bøen, saa kommer en minsanten te o slo nowed igjennem æ vi soeld, ellers taer et æ Vejer hiel fraa jen.

Digitized by Google

Men a vil væer et evig Asen, om de ett er knusende dom, o' go hen o giwt si tile, o ett mindst for æ Kwindfolk. Prøw kun o spør dem ad, di ung Kunne, næer di haar waan giwt i nowe Oer o sidder muret ind mæ en Flok skrigend Bøen. Andt haar di sjælden te o opliw dem, o te o opstiw dem haar di jo ett møj andt end den nederdrægtige Koset. Prøw o spøer dem ad, om di ett haar fortrøt de Giwteri, o a skal low Jer for, di 8 a di 10 skuld swaaer et højt o tydle Jow, naar di tur wow et, o di vidst, de kund hjælp dem nowed. Men er et saa ett undle, der er ingen, næst ætter Præst o Dejen, der er mier ivre te o syng: »O Ægtestand, du højst lyksalig est« end saaen stakkels, forpint o opslidt Minnesker. — A ka ett forsto, hwa de leger i. — Vi sejer jo nok, te fælles Skaad er trøstle. De kan væer, de er derfor, de er saa ivre o o fo ander Minnesker i den saaem Klees, som de sjel er. A kan snaaer ett tænk mæ ander Grund; men de er saamænd en sølle. — Aa, a glemmer aalle i de føest Oer, da de knev saa haardt fo wos. — Manne Bøen fæk vi, o skidt mæ æ Fortjenest waar et. —

For mi ejen Part tøt a endda de kund go nowelund an. En anden kommer jo da ud imæld Folk o kan træk frisk Luft engaang imæld. Men hwordan æ Kunner onder saaen Omstænigheder holder et ud, de begriver a ett. — Natro foer de møj aa æ ti grow lidt aw, o om Dawen

Digitized by Google

skal de jo go inden Døer o sans o bewel mæ di hæer kjæer Bøen ve æ Si o aald de andt, der er o gyer. Om Awtener skal de sy o stop for o hold æ Pjalter sammel. Knap mæ æ Føe æ et jo tit. — De er ett te o forsto, hwordan di holder et ud. — O hwa Fornywels haaer di saa, der kan jo go baade hal o hiel Oer, te de saa godt som aalder kommer uden æ Døer, te der er væer o taael om. — — — Saa a tøkkes, te æ Kwindfolk kund ha gued Grund te o betænk si lidt mier o de Giwteri ætter Daws, som de haar gjoer te de hæer. De maa væer haardt, o de er osse stræng for en Mand o sie o, der baade kand si et o føl et, men ett afhjælp et.

A kand snak mæ om et, for a haar prewet lidt aa et. A glemmer aalle en fjæer Jueldaw i den Ti. Arbejd waar der ett nowed aw, o vi haad ett møj mier o brænd o bid, end en fjaer Part a ingen Ting — o de er ett de grow møj.

De waar, kort o fortæel, lig ve o slo sammel for mæ. Haad mi Kuen ett waaen mier sej den Gaang, end a waar, saa haad et nok ett sie saaen ud for wos den Daw i Daw, som de gjoer. Mi Kuen stield som sagt tefrej o mæ, o waar sikker o, de skuld klaar op. — O hun fæk Ret, som hun saa tit haar faan. — De ga sej te o knyg saa møj forfærdle, o saa ga et Arbejd o æ Baaen mæ Snekaasten. O de waaer ve næsten en hiel Monet. — A tjent Pæeng, o vi kom ewer æ Knag for den Gaang, o de waar godt de saaem.

Digitized by Google

Hen i æ Foraar kom a i mæ de hæer Kielgrawen, o sin den Ti haar vi aalle manglet nowed te Legemets Næring o Nødtørft. — De haaer saamænd gawen hiel godt for wos. — Men de ænder vel sawt mæ engaang, te en bliwer der nier. — No, nær en sjel gjør hwa en kan for o undgo et, saa foer den Gammel der op o sørre for Ræsten. Vi æ jo aald sammel Woherre en Dø skylde. Saaen soed æ Brøndgrawer. Gud véd, om de skuld lisom had anet ham, te inden næste Suel gek nier, skuld de han spoj go i Opfyldels. Jo Gud véd et, men vist er et, te æ Daw ætter skod Moten Madsens Kield sammel om ham. Han kom aaller lewend op mier. — Ok ja, saaen goer et, ingen a wos ved, hwor næer si Ti er kommen.

Ett saa snaaer haad æ Brøndgrawer faaen den siest Uer ud aa æ Mund, før Niels Nielsens Dreng rovt: »Skal a ett, skal a ett lieg i en Haandvending fortæl Jer en hiel eller halanden undle Indretning aa en sandfærdig Historre, hwa, hwa, hwa? — Huede waar han, gu Knejt, beløven o beløst som baare Pokker, saa vi kund nok ha Løst te o hoer, hwa de waar han sod ind mæ. Han fæk æ Bevilling o æ Faatælen, o saa begyndt han mæ saaen en Fos o Faasorenhied, som om han ett haad bestilt andt end fortæl Historre lieg fraa den Daw, han blew føj.

»Ja, de waar den Vinter, der waar saa ewerflødig manne Vildgjæs, da tjænt a nier i Tewkjær

Digitized by Google

o den anden Sid Vejl ve en Mand, dæ hied Per Thomsen. De waar en knaasrig Kaael, den Per Thomsen, men liegfuldt, den Vinter, a waar ve ham, haad et nær tejn æ Brum fraa ham.

Faa a ska sej Jer, da haad han den nederdrægtige Uheld, te di fliest aa hans Kreature døe faa ham. De waar saa møj unæwnle undle. De begynt mæ æ Høns hen i Januar Monet; faa jen Maan, da a, som a plejet, støj ud i æ Goer mæ en Fjerrinka Byg i æ Fawn o rowt: »Kylle, Kylle, Kylle, Kylle, Kylle«, saa kom der slet ingen, o de waar ett saa sær, faa di lo døe aaldsammel ind i æ Hus, undtejn 5 Kokkemænd. Di støj i en Hjøn o krøw sammel o soed aaller et Uer, o saa æ Daw ætter døe di osse; saa waar de forbi.

Saa døe der 23 Ænner, 5 størrings Svin, en gammel Onne, o saa begyndt et imæld æ Køer. De waar nowed faafærdele faale nowed; i 4 Daw døe dæ, Søwrenmæ, 5. Vi haad natulevis Dyrlæger, ja, vi haad saagal 4 ad æ Smæk o jen Daw. Men de hjaalp aaller et Hak. Den Daw, di hær fier Dyr-Doktere waar der, blew der tow syk, o di døe føer di drow aw. Di kund aaller gyer de mindst ve'et. Di spraat dem endda fuldstændig op, o keg mæ fier Par Briller grow vis o æ Sager; men di kund mæ aald djer Briller ett si mier, end vi ander kund mæ di baaer Øjen. Di kund si di waar døe, o de kund vi ander aasse; men hwa di waar

Digitized by Google

krepieret aw, de kund di ett udtaael dem om, faa de vest di ett, aaller ud aa æ Stej. Vi waar lisaa klog, da di drow aw, som da di kom, de waar jet o de saem.

Saa blew vor Mand ændle kiw a de Narværk, o saa kjoer han, aaldt hwa æ Hæest kund rænd, nier i æ Frederis Ejen o hendt en klog Mand. O lig da han kom ind i æ Goer mæ ham, blew den sywend Kow syg. De waar en stue røbroget Rompel, saamøj en Kraftens Dyr. Den kund gi si 10 Kanner Mjelk di ni Moneter a æ Oer.

Men ett saa snaaer waar æ klog Mand kommen, før han ga si i Law mæ en. O den kom si osse udden vier Vrewl. O sien den Daw doe dæer ett flier.

Hwa han gjoer ve'en, de véd a ett, o de waar dæ heller ett et kristen Minnesk dæ fæk o ved; for han waar klog nok, gu klog Mand. Han waar jen i æ Staald. De jennest a véd, æ, te han brækket træj Kampstien op lig innen for æ Yderdør, o lo dem hiel forsigte nier igjen. Aa de sneg a mæ endda liegfram te o fo o sie, faa a loed mæ o æ Lyw udden for æ Døer, o keg ind ad en lille Hol, der waar lawet te æ Høns kund go ind ad. Men de waar, som sagt, de jennest a so han gjoer, o de skuld en jo ett tøk, kund gjør et. Der maa ha waan flier Konster ve de.

Wo Mand presset endda ham — æ klog

Digitized by Google

Mand —, te han skuld sej, hwem dæer waar Skyld i æ Skaad. O de soed han, de kund han godt, men vor Muer vild o ingen optænkele Maader ha et; for, som hun soed, no waar et jo lieggodt skie. Revangs kund en ett fo liegfuldt, o saa waar et aalle væer o ha de o ærk si ewer teligmæ. De mjent æ klog Mand osse, o saa gek et saaen, vi fæk ingen Ting o ved om et.

Men der døe, som fortoel æ, ett flier. Aaldting kom i si gued gammel Gæng igjen. Jow, de æ sand, a haad næer glemt o fortoeld de aaller vigtigst, før æ klog Mand drow aw, soed han te vor Muer, te hun maat aaller gi en gryssen Mjelk væk, forinden hun foest haaed kommen — hiel stiltiend — fier Saaltkjenner i et.

De gjoer hun natulevis heller ett sien den Ti. Ett mæ fri Ville o Forsæt da. For der waar retnok jen Daw, da gek hun, Søvrenmæ, hen o tow fejel, o kom fier Kjænner Sokker i i Stej faa Saalt. O de waar hun næer ve o go i Grawn ewer. Men vi mærket da no egentlig ett te, te de gjoer soen vier nowed. Saaen gek de, o de waar undle gedult o mistænksom, de saem; men sand o sekker æ et.

Den saem Mand, a tjent ve dernier, han haad da saa moj et Par undele Husfolk. Maagen te dem trover a ett der finnes i den hiele vide Verden. No skal I baarestens si Løjer o en lam Kat.

Æ Mand han hied Niels, o han waar da

Digitized by Google

saa møj grow rolle aa si, især ve æ Si o hans Kuen Kjesten; faa de waar saa møj en lie Kjælling, en regte Rabbenskrald o Riwjan. Kort soed, saa møj en gale Asen. Niels haad, Søvrenmæ, ett godt o gjør mæ hind, de æ vis. Men Pokker forsto, han lest sej endda omkring ve hind. Hwodan han kund fo æ Vejr faa hind, forstor a ett; men han waar saa møj grow rolle a si, han waar snaaer ett te o fo vre, men blew han et endele laandt om læng, saa gruned'et osse nowed, saa fæk Kjesten Klø, saaen de waar kjæen, hwo de kom, o de trænd hun osse te.

Han waar en undle Kompen. Saaen kom han ind te wos en Maaen tile, den Vinter de waar saa møj hunde koldt. O en kund si o ham, te han frøs, enskjønt han waar got faasynt mæ Klejer, o haad stuer Træskostewel o Loffer o. — Vi sad ve wor Dower. — »Do frys nok, Niels«, soed wor Mand. »Ja, saa møj forfærdle. Tænk Jer en Gaang, no haaer a endda baade mi Træskostewel o mi Lofter o, o saa frys a, Saten tej mæ, endda mi Øre«.

Aa Gu, hwo vi grint a den Faaklaaring, a fæk æ Mjælkegrød i gal Hals, o a maat rend ud fraa mi Dower.

Men æ Kjælling, hun waar hiel ufaalignele. Hun snakket uafladele, o snewlet faafærdle, o ewertrowisk waar hun, saa møj woldsom, te enhwæer Hund o Kat kund kyes hind.

Jen Daw waar hun om o hjælp wos en

Digitized by Google

Hejse ind, o saa fortoeld hun mæ o æ Avlskaael: »Ja, de goer sku ett regte manne Stejer. Om o æ gammel Mølvej i den her Huling æ et da no saa møj gal.

Saaen gek Niels o wor ældst Dreng der igjemmel den anden Awten. Hiel peg mørk waar et, en kund ett sie en Haaend for si. O saa lieg aa jen Gaang strøg der en stue swot Hund, — udden Hued, mæ æ gluend Taang ud aa æ Hals, — forbi dem.

Niels so et jo nok, men han waar sku klog nok te aa ti stil; han haar waan ilaw mæ den Slaws Sager føer. Men saa sejer æ Dreng — han æ jo it saa forfaren —: »Faaer, so Do et?« Niels soed aaller et Uer; men æ Dreng blew ve flier Gaang mæ de hæer: »Faaer, so Do et?«

Saa swaaer hans Faaer, som ret waar: »Luk di Snut, din Satans Dreng, o løs di Fadervor!«

Men liegfuldt, da di kom hjem, saa rest æ Dreng ewer æ hile Krop, o waar kriedendes hvid i æ Hued. De æ ett te o ha mæ o gyer, saaen nowed ewerjordisk Kram; de skal en hold si udden ve. Men hwodan de kand væer, aald wo stakkels Bøen di kand baade sie aa høer aald gedult o usynle Ting. De æ en faale Sag«.

Men den særest Historre, a haar høer om hind, passiret jen Gaang, hun haad hat en Battalie mæ hind Naabokuen. Di haaed slawnest, te Hoer o Man røg aa dem. O ett saa snaaer waar di færre mæ et, før Kjesten snup hind Sallem-

Digitized by Google

bog, o løst høt, te Trøst o Opmuntring faa si sjel, saaen de swaaer igjen i æ hile Hus:

»Det er en Sag at mærke,
til Trøst i Kampens Tier,
de svage bliwer stærke
i haarest Kamp og Strier!
Jo wærre det gaar til,
desmere skal Du vinde
og større Kraften finde,
naar Du kun stride vil!«

»Ja, stride vil a. Hun ska fo hind ejnt Blud o si, den nederdrægtige Kwind, nærensti de goer om igjen. De véd den søde Gud hun ska, ja«.

»Jow, de waar et Par undle Minnesker baade Niels o Kjesten, de æ sikker«.

»No, de waar de«, soed Søren Olesen, da æ Knejt waar færre. »Ja, Do kan bliw gued, nær Do bliwer gjemt lidt, mi Dreng«. — »Jamen de waar minsandten sand«, soed æ Dreng, »trow mæ no, a banner«.

»Ja, natulevis waar et sand, der æ jo heller ingen, dæer snakker om andt; men hwem vil no ha Ordet? A tøkkes, Do stoer aa sie saa smørre ud, Kræsten Klausen, haar Do nowed o æ Samvittehied, saa kom blot mæ et«.

»Jow, jow, nok sand, taal aaller om; men a kom lieg i Tanker om, ve o høer gutten Knejt, te a haad egenlig den anden Daw — ja, hwa

Digitized by Google

skal en kaald et, en lille grinagtig Affære mæ Hanne Mouensen, som I moskisi gjaen kund ha Løjer aw o hoer.

I kinner hind jo nok, o véd saa nowed næer, hwordan hun er: Skre som skaglet Hør. — O saa wander hun jo Møs lig hwer andt lidt, møj aa æ Ti, næer en aaller minst skuld tøk, der waar Orsag te et. — Di sejer jo, hun taer sej en Taar ewer Tørsten som sind — o de skal wol gjaen vær sand.

Jow, hwem Skam waar de da no, der gjoer hind saa møj splintrende gal engang mæ o sej te hind, da han waar kiw aa o hoer o hind Tuden. — Høer Hanne, Do skuld da no egenlig ett saaen sto o hæld de gued 8 Grades Brændevin ud a æ Øjen. — A kand ett hows, hwem de waar, der soed et, men gal blev hun saa møj utegivele.

No, men de kommer ett de hæer ve, a vild fortæel. — Nej, men hun kom et Ærend ewer te wos den nanden Daw, o saa sejer hun mæ hind aaller sødest Smil: »Gudaw, Kræsten, aa sikken et dejle Vejer, Wohæe haar let wos faawn. Gud welsign ham for et. Men a kand fortæel Nyt, Kræsten, — a kand fortæel Nyt — tænk Dej baresten, mi Søn Mikkel er kommen hjem fra Amerika. — O Do skuld lig sie saaen en fien o fornem Minnesk, han er blewen — (græder) — ak Gud ja, de er undle o tænk o. — Han drow saamænd aw for 3 Aar sien, saa ussel o arm

Digitized by Google

som en Kjerkerot, o no er han kommen hjem, som en hiel indvendig Amerikaner, mæ Gulduer, Guld-Kjæed, Diamant-Ringer, gumilastigums Stewel, o Krøs for æ Bryst, hiel nier te æ Bowslinning«. — Ja, men de er jo da ett nowed o græd ewer, Hanne. — »Jow, for de haar tejen o ham, Kræsten, de kan Do vær mukken om. — Han sier snaaer ud, som om han haad waaen lewend begrawet i aald den Ti. — O saa kand han snaaer ett snak et dansk Uer mier. Han snakker Engelansk uafladle. Han sejer ett møj, kun nowe falle Uer. Spøer a ham te Eksempel om, hwordan han haar haad et derewer, saa sejer han well, well! — O spør a ham, om han wil ha en Pandkaag mier, saa sejer han osse well, well eller jes, jes. — Han sejer, kort sagt, snaaer ett andt end well, well o jes, jes. De er nemlegen Engelandsk, de bruger di saa urimele møj derewer i Amerika. A kand forsto ud aa et, te næer di kand sej de, saa kand di gjøer dem forstole, o nowed næer klaar dem aalstejer i de fremmet.

Jow, er et ett grow, Kræsten?

Jow, jow, nok sand, taal aaller om, — de kinder vi saa niw fraa dem, der kommer hjem; men haar han hejsen tjendt nowed derind? — spuer a om, a skuld jo te o træk lidt fraa, for o fo de miest ud aa et, a kund. — »Tjendt, ja Do kand band o, han haar tjendt, Kræsten. Ok herrejøsses, tænk Dig blot, han

Digitized by Google

haar saamænd kjøwt ewer 100 Agre Land a Regiringen, — hiel ind ve di Vild, Gud forsto hwor han haar faaet Pæeng fraa te et, — (grædende) Woherre bewaaer ham te di ett æder ham for mæ, di Vild, for de skal di væer slem te, de Kraftens Tøj.« — Aae, de er wol ett saa gal, di taer wol ett saa stuer Støkker. —

»Stuer Støkker, — jow, Do kand lig sej et, — di taer dem, der er støer end han er, Kræsten«. Saa aa — ja, saa kand et wal bliv slem nok ve ham? »Ve hwem, ve min Søn? — nej, de haar sku ingen Nø. — Do skal ved, Kræsten, han goer aaltier mæ Gebøs ve si. De haar Do nok ett tejen Dej i Awt for. — Han haar en lille fine Gebøs, saa møj en søde lille Snork, der skyder 6 a æ Smæk. De goer som Kjæp i Hjul, — jen aa æ Vej o en nannen i æ Stej«.

Jow, jow, sand nok, taael aaller om, saa haar et jo ingen Nø, Hanne.

(Grædende) »De kand ha Nø nok, Kræsten, tænk i et fremmed Land, ind ve di Vild, de swolten Kram o saa mi jennest Søn«. –

Nok sand, taal aaller om, men han haar jo æ Gebøs, soed Do jo. —

»Jow, de haaer han jo retnok, men, hwis di no oed ham ligfuldt o en Maaed, hwa saa?« —

Ja, hwa saa, saa waar et wol sawt ewer mæ ham, — de — waar et wol, men de maa han jo sie o ta si i waaer for. Do soed jo, han sier mavr o sølle ud — Hanne. — De kan moski

Digitized by Google

gjaen vær hans Held, for di Vild, di er sku klog nok o djer Vis. Di taer da nok di fied føst. — Hwordan, er han no sjel baang for di skal snup ham, for saa maat han jo heller sie o bliw derfraa. — Hwa sejer han? — »Hwem, mi Søn, nej han er misæl et baang for saa lidt. — Han sejer ett andet end well, well o jes, jes!« — No, ja, ja, saa gor et osse nok, well, well. En skal jo aaltier how de bæst, Hanne. — Men, hwordan goer et Dej no egenlig mæ hans Forplejning, de er slet ett saa næm for Dej. — Han er wol sawt et waan te o lew ve dew Nodder. —

(Grædende) »Nej, de haar Do Ret i, Kræsten, Do er en betænkle Minnesk, Kræsten, — de er snaaer de, der kniber mæ haarest mæ. — No haar a i trej Daw holdt et uafladle mæ sød Sup o Pandkager. — O tænk Dej, saa er han endda ett tefres. A græd ewer et, de æ vis a gjoer — a kund ett driw et vier. — Han vild ha engelandsk Beff. — Men de kand Do nok forsto, de kund a ett indlad mæ o — o law saaen udenlandsk Saager, o saa blew vi jens om, han maat heller ta hans Kost i æ Kro. O de gjør han no, endskjønt de skjær mæ i Hjaat hwær Gaang a tænker o et. De er ett saa næem, Kræsten, der er nowed i æ Vej for wos aald — —«.

Saa gaa Hanne sej te o tuedskroel, o a lest aw ud ad — for no kund a ett hold mæ længer. - - Da Kræsten waar færre, fek vi en stejt Ævel

Digitized by Google

i Omgaang. O saa fek Powel Præst æ Snaktøj o Gaang.

Mads Kusk, han haar fortoeld Jer, hwordan han er kommen ve hans Kusknawn, o no skal a for en Ordens Skyld fortæel Jer, hwordan a er kommen ve mi Præstnawn, a haar aaller i mi Daw standen o en Prædikstol, landt minder prædket, men iliwel kaalder I mæ Powel Præst. — Blot fo de a haar tjent som Awelskaael o Kusk i nowe falle Oer ve en Præst. Saaen kand nowe kom hiel let o uforskyldt te en Titel, som ander maa strit haardt for i manne Oer.

A tjendt, som I véd, ve gammel Pastor Kemp i, la mæ sie, nowed nær 7 Oer. De waar en sjælden Herrens Mand i gammel Kemp.

Saaen for o si te skuld der ingen sej, te han waar Præst. — Han waar o snak mej lisom en nanden Minnesk. — O han waar teligmæ en jæwn o ligfram Mand i aald hans Væsen o Værken.

Han waar skam heller ett baang for o arbejd mæ æ Hinder, de maa I ett trow. — Han sawet o klowet f. Eks. sjel aald hans Fawnbrændsel, o kjoer wi Kuen ind, saa waar han en sikker o polidle Mand te o Aaforken, hwor saa sin en saat ham, men de kund a netop saa sjelden godt li ham for. For en kan jo ligfram bliw hiel kyw o lie aa sie o di hæer fien forlost Præst, der gaar omkring, indpakket i gejstlig Velærværdighed, o gier Worherre i de smo, ewer

for enhwer især. Ja, de er sikker, a kand bliw hal ærgelig o utepas, nær a træffer saaen en Minnesk, som en kand sie o, de føst en kand øjen ham, te han er Præst, for no slet ett o snak om, hwor tydle en kand hør et, de føest han lukker æ Mund op. — Nej, men a kand o den nanden Sie bliw glaj o godt tepas ve o træf en Præst, som ett kand sie andt o, end te han er et Minnesk, lisom ander ordenlig o skekle Minnesker. For de minder mæ saamøj om gammel Pastor Kemp, saaen waar han, o saaen som han waar, holdt a møj a ham. — For han waar en sandhedskjærlig, trofast gammel Mand, waar han. —

Han holdt aaltier kort Prekner — de gjoer Kemp, o de tøt a godt om. For er en Preken gued, behøwer en jo ett o væer saa laang, — o duer en ett, saa kand en jo sawt væer laang nok. — A trower no, han gjoer hans støst Gawn ve o go omkring o snak mæ Folk inden Døer, hjem ve dem sjel, nær di gjek i djer ejen Tommerom. De virket bejer o dem, trower a, som hwis han haad preket for dem baade Natter o Daw.

Han kom te Folk som djer Ligemand. Der waar ingen, der kom i Tanker om o gjøer Anstalter, o ry tesi eller bak op, forde Pastor Kemp lod si sie. — Nej aldrig, de fold dem aaller ind. Di haad saaen o æ Fornemmels, de passet ett. - - Men nær han gek saaen o snakket mæ

Digitized by Google

Folk om baade de jen o de andt, saa fald der liggodt ett saa sjælden et godt Uer aw, der blew hængend ve dem, o gjoer si Virkning, nær æ Ti kom. — O den Fremgaangsmaaed trower a hiel sikker æ Præst no te Daws skuld leg dem lidt ætter. For nær Folk kommer te Kjerk eller ve ander højtidele Lejlighider kommer sammel mæ æ Præst, saa er di gjaen i djer Kjerkeklejer, baade o den jen o den nanden Maaed. — Saa stiller di dem saa andægte an o gjør dem saa kræwlend o krum, te de er grem o sie o. —

For kwa kan et hjælp de Skaveri. —

Der waar nowed i, hwa gammel Kemp soed te Trinne Tammeses æ Postkuen. Hun waar da saa møj læstle te o band. Hun soed Fannen tamæ te hwer anden Uer. O saa soed Kemp engaang te hind: Hør Trine, jeg synes ikke, De skulde bande saa meget! — Nej, de haar Di da rigte Ret i! swaaer Trine. — A tøkkes Fannen-tamæ osse a passer o hwer Gaang a taaler mæ dem, Hr. Pastor, men lig møj hjælper et. —

Naa — ja — naar De ikke bryder Dem om at lade være med det, undtagen naar De taler med mig, saa kan det snart være det samme.

Nej, nær Folk ett bryer si om Guds Uer o Krestendom te ander Sind, som nær di snakker mæ æ Præst, saa er der ett møj ve et. — No, hwa a egenlig vild fortæel, war den hær gammel Pastor Kemp; han haad osse den Waan o tænk

Digitized by Google

højt somtier; men de waar kun imældstuend, nær han blew møj iwre, eller der waar nowed, der lo ham o Sind ewer pas. A haar kun høer et jen Gaang i den Ti, a waar ve ham, men det waar no forresten osse hiel pudsig. — For da holdt han en hiel fuldstændig Taael for mæ, o de waar jen, der waar Klem i, o de villest waar, te a, paa Grund af indtrufne Omstændighider, vist nok waar de jennest Minnesk, der fik den o høer. — De er jo no aallere manne Oer sin. De waar den Gaang, æ Jaenbaaen kom te kyren her ud ad. Kongen, han skuld jo kom, o der blew stuer Staas we aalle Stationer. — Aald Stejer gjoer di jo Rejning o, te æ Tog skuld hold, saaen der kund bliw Lejlighied te o sej et Par borgerlig Oer te hans Majestæt. Den Rejning gjoer vi osse ud ve wos. Æ Station waar pyntet saa fien, te de waar grow. O gammel Kemp waar tesoed om o hold en lille ekstra gued Taael te Kongen. — No, da æ Daw kom, o da æ Ti waar der, saa kjoer Pastor Kemp o mæ løs ætter æ Station. — Han spekuliret o gutten Taael, de kund a nok mærk. O vi waar ett saa snaaer kommen ud o alfaar Vej, før han begyndt o snak højt mæ si sjel om et. — O de blew ett ve jen Gaang, men han holdt den hæer Taael for Kongen ett minner end trej Gaang, innen vi kom te æ Station, saa a haaed gued Lejlighid te o lær ham æ Konst aw.

A kund for den Sags Skyld godt ha holdt

Digitized by Google

æ Taael, hwis Kemp haad faan Forfald lig o æ sidst, for a lær en uerret, o saavidt a ino hows, saa ly en lig akkuraat saaen:

»Deres kongelige Majestæt!
»Gold er den Jord, som Lyngen bæer,
Guldhøst ikke der vanker!«

Men herude i Lyngens Hjem boer et trofast Folkefærd, der frygter Gud, ærer Kongen og elsker Fædrelandet og Friheden. — Dette jævne, tarvelige Folkefærd byder Deres kongelige Majestæt hjertelig Velkommen! Og ikke alene ved denne festlige Lejlighed tillader denne Egns vestjydske Bønder sig loyalt og ærbødig at fremstille sig for Deres kongelige Majestæt; men vi knytter til dette Møde et godt kjendt, alvorligt forpligtende Ord:

»Naar Tiderne ere onde,
kald, Konge, paa din Bonde!«

Gud velsigne Deres Majestæt og vort elskede Fædreland!«

Saaen waar æ Taael, o a tøkkes en waar gued, men deswaer fek Kongen en ett o høer. For ætter te vi haad standen o vindt en stiw Stund o æ Perong, saa manne, som der o nowe mulige Maader kund presses sammel, vi waar lig ve o klem hwerander fuldstændig flaaed, saa kom æ Tog o kjoer hiel sinde forbi wos. — Den holdt ett. —

Vi rovt Hurra, som vi waar bestilt te et,

Digitized by Google

men lang i æ Hued blew vi, for vi blew skuffet, o de gjoer gammel Pastor Kemp osse, o de waar møj. — Da æ Tog waar væk, surret han si lig om o æ Hæl o soed: »det kom vi let over!« Men saa soed han heller ett mier den Daw, saavidt a véd. Han waar værkle, o de waar der gued Grund te. For di sejer, de skal væer saa møj nowed grime nowed o brænd ind mæ en Taael, o de vil a gjaen trow. —

No er a jo imidlerti kommen aw mæ min, saa haar a jo ett nowed o klaw ewer. Men er der no ander, der haaer nowed o æ Samvittehied, der brænder ind, saa kand di godt kom ud mæ et for mi Skyld. — Ja, no er et nok hejsen snaaer forbi — baade mæ Brænden o Tejelownssjow o de Hile — soed Søren Olsen. — No, æ Klok er liggodt ett saa ewerstilt manne; er der jen, der haar en lille gemytlig Historre o gi wos te Slutning, saa la wos fo en.

Ja, da maa a jo snaaer heller — søed gammel Knud Knudsen — gi Jer en lille pudsig Historre, te Awfuering. De æ om, hwodan mi gammel Naabe Per Rask fek en Gjæsteretsstævning hiel ufaaskyldt. De waar en undle Mand i Per Rask, aaldti vild han imued æ Strøem, o drilsk waar han som fedlet Foer, nær de kom ewer ham, men som Naabe betragtet, kund en elles ingen fo viller. Han waar en tjænnestville o raar Mand o manne Maader. Men han lo møj a æ Ti i Krambolasi mæ æ Sownraad, faa han

Digitized by Google

pilket somsind ve djer Alvidenhied o Almawt, o de kund di natulevis ett ha. Han waar sku ett næem o tejes mæ, P. Rask, faa han haad jen Fordiel frem faa manne Minnesker; han waar snaaer ett te o fo gal i æ Hued o nowe mulige Maader, o dærve haaed han en grow Evertaw. Faa jo galler di Ander blew, jo mier rolle blew P. Rask, saa han waar en slemme Dreng o ha mæ o gyer.

Saaen i hans Snak, da waar han da saa møj medgyerle, faa han soed aaltier — hwa saa sien Folk soed te ham, o enten han waar jens mæ dem eller ett: »Jow, osse de, jow«. »Imidlerti«, kom saa retnok ibag ætter, o de ga grow tit Sagen en hiel anden Vending.

Saaen waar han f. Eks. jen Gaang o Kjerkesyn mæ æ Præst, o æ Præst han waar stemt for, te den jen Si aa æ Kjerk skuld nier, faade han tøt en træend te et, da en waar baade vind o skjæv. »Synnes De ikke ogsaa vi skal have den ned, Per Rask?« spur æ Præst. »Jow, osse de, jow. Imidlertid, den haar standen saaen saalæng a kand hows, o den kand natulevis sto læng ino.« Æ Muer kom ett nier. —

P. Raskes Goer lo lig ve æ Stasjon, o laangs mæ hans Haw waar en stuer Opfylding lig ud for æ Stasjonsvej. O den hæer Opfylding waar der sat nowed Rækværk, faa de Folk ett om Awtener, nær de waar mørk, skyld kyer elle go o æ Hued nier i P. Raskes Haw.

Digitized by Google

Men saa træffer et si liggodt jen Gaang, mens den hæer Stationswej waar under Grundfaabejring, te et Par Hæst fraa æ Stasjon løv løvsk o lig igjemmel æ Rækværk o nier i P. Raskes Haw. Æ Rækværk waar natulevis spoliret o ølejen. Stomper o Støkker lo te aald Sier, saa de so grow ud.

No træffer et si hwerken waer eller bejer, end te æ Vejassistent, der haad æ Tesyn mæ æ Vejarbed, kom tedriwend kort ætter, lig som P. Rask mæ et swejen Grin støj o keg o de hæer Maskeriren. Men a maa ett glem o faatæl, te æ Vejassistents o P. Rasks di waar ett saaen saa grow gued Venner. Di kund, kort o faatæl, ett li hverander. Æ Vejbetjent soed, P. Rask waar en nederdrægtig Krakiler. O P. Rask soed, te æ Vejmand waar saaen en lille hvir o snutte Fyr. No, æ Vejbetjent kom jo saa, som a før faatold, lig ide P. Rask støj o so o Ødelæggelsens Vederstyggeligheder. O han begønt straks, udden Omtanke, o bus løs:

»Hva æ de for noget Svineri, her æ lavet?«

»Ja, hwa er et, hwa er et, de sier jo ett vier godt ud. Imidlertid, de gik endda«.

»Gik endda, ja, det tror Pokker, i Brokkassen der kan alting gaa.«

»Jow, osse de, jow. Imidlerti.«

»Ja, imidlerti, imidlerti, den Snak kjender vi nok, men det kan vi ikke have, P. Rask. De skal faa det gjort istand, og det lidt hurtigt.«

Digitized by Google

»No, skal a de!«

»Ja, Gu skal De saa; vi kan ikke have det liggende saaledes.«

»Nej, saamænd, de kand nok vær. Imidlerti, haster et saa haardt?«

»Om de haster, ja, det er da klart, baade Kjørende og Gaaende kan jo brække Halsen.«

»Jow, osse de, jow, de kand di, de haar en høer føer; der er saa gal dem, der næsten ligge nier te et. Imidlerti, a trower no liggodt ett, te a foer et i Stand.«

»Naa, ikke det, da skal jeg sku snart lære Dem til det.«

»No, mjen Di de, ja saamænd. Imidlerti, de er ett saa hiel næem o læer gammel Hund Konster.«

»Aa, det gaar nok, min fine Ven, giv De kun Tid. De faar øjeblikkelig en Gjæsteretsstævning paa Halsen.«

»No, ja, osse de, jow. Imidlerti, mi Hals er skikle stærk, saa den holde wol te de mæ.«

»Det bliver Deres Sag. Jeg har ikke Tid til at høre længer paa Deres Vrøvl; nu kommer Toget, og jeg skal med. Men De kan rette Dem efter, at De bliver stævnet. Jeg vil ikke finde mig i Deres Krakileri.«

»No ja, Di ska o ingen optænkle Maader faabi Dem faa mi Skyld; vi træffes jo nok ve Lejlighied en nanden Gaang.«

Nowe Daw ætter saa komme æ Stævnings-

Digitized by Google

mænd rele nok mæ en hiel net Beskriwels ewer P. Raskes Sønder, hwodan han haad waan opstranasig imod gutten Vejmane. O hwor manne Uløkker der kund skie ve, te de hæer Rækværk waar gawen i Støkker. O der støj natulevis, de waar P. Raskes Skyld tehov.

Han skuld betaael 25 Daaler for æ Rækværk o saa alle Sagens Omkostninger, o Gud véd, hwor møj mier.

No, P. Rask soed æ Stævningsmænd Tak faa gued Underretning, o ga dem et Glas Øl o en Dram a Borkes de bæjst, o saa gek di. Men han waar jo imidlerti blewen noved værkle ewer de hæer Anstalter, o han lowed si sjel for, han skuld nok si o træk æ Vejmand Sagen ud; faa han kund jo da begrivelevis ett gjør ve, te Anneres Hæst haad løven løvsk, o haad spolieret de hæer Rækværk.

Æ Daw kom, di skuld mød i Retten, o di mødt osse begge. Herredsfogden, de waar saa møj en gammel faale flink Mand, han waar der sjel. P. Rask soed Gudaw; Herredsfowden soed osse Gudaw; men æ Vejmand soed aaller et Muk. Han soed blot o keg saa gal, som et Minnesk ka kig.

De waar ett læng, saa begøndt Fowden: »Hvad er det for noget, Per Rask, hvorfor er De nu saa stridig med det Rækværk? De er jo da ellers en fornuftig Mand og maa jo kunne

Digitized by Google

indse, at De ikke kan slippe for at gjøre det omstridte Rækværk i Stand.«

»Jow, osse de, jow, Hr. Herredsfowed. Mi Faanuft haar a jo, Gu ske Low; men, imidlerti, a kand ett indsi, hwofaa a ska gyer æ Rækværk i Stand.«

Saa fuer æ Vejmand op, o ga si te o himmel løs, op a Veger o nier a Døer. »Nej, det sagde jeg nok, der er aldeles intet Udkomme med den Krakiler, lad bare Sagen gaa til Doms.«

»Ja, osse de, jow; imidlerti —«

»Nej, nej,« soed den Gammel, »vil De nu bare sætte Dem ned, Assistent og tie stille, saa skal jeg og P. Rask nok komme ud af det. Naar De har faaet Rækværket i Stykker, P. Rask, saa er De jo da virkelig ogsaa nærmest til at gjøre det i Stand.«

»Jow, osse de, jow; imidlerti —«

»Ja, ser vi det, det vidste jeg nok. Altsaa, Rækværket skal De istandsætte, og Sagens Omkostninger vil jeg saamænd foreslaa Dem at dele, for at faa Ende paa Sagen. Det er dog kjedeligt med den Stridighed. Er De enig med mig om det?«

»Jow, osse de, jow; imidlerti, a tøkkes ett om o go ind o et.«

Men saa kund æ Vejmand ett styer si længer, han begøndt igjen o rov o, te Sagen skuld te Doms.

»Ja, ja, ja,« soed den Gammel hiel værkle,

Digitized by Google

»det kan vi altid naa; men jeg forstor sandelig ikke Deres Stilling til Sagen, min kjære P. Rask. For De erkjender vel dog, at det er Dem, der har ødelagt Rækværket?«

»Nej, saagu, om a gjør, Hr. Herredsfowd.«

»Ikke det, ikke det; men var det da ikke Deres Heste, der løb løbsk og spolerede Sagerne?«

»Nej, Fanden pisk mæ, nej, trow mæ no, a bander!«

»Ja, men saa angaar jo Sagen slet ikke Dem.«

»Nej, de faastor si; de mjen a osse, men de ga æ Hwirpind si jo ett en Gaang Ti te o fo Relehied o. Han kand jo knap sie si ejen Snud faa Snuttehied, den Snørstøwl.«

»Hvad er det saa for noget Vrøvl, Assistent. Sagen angaar jo slet ikke Manden; men hvorfor sagde de ikke det, P. Rask?«

»Ja, hwofor, hwofor? imidlerti, en skal jo ett sej aalt, hwa en véd, Hr. Herredsfowed, o faaresten saa haar der jo ingen spuer mæ om et før.«

»Ok, sikke noget, sikke noget man maa spilde sin Tid med. Ja, saa maa De søge rette Vedkommende, Assistent; men De faar virkelig denne Sag betræffende en Mulkt for unødig Trætte.«

Saa skuld I hejsen ha sit æ Vejmand. Han sad akkuraat som en Kylling begge Vinger waar hugget aw, o kund hwerken bræg elle fo Laaem. P. Rask derimued, han griend saa smørre aa et, o saa soed han te æ Vejassistent: »Ja, a twilt

Digitized by Google

nok o, min gode Mand, te hwa a tawt i Walsen, de kund a tej i Kjæden. — Faawal o Tak.

Jow, osse de, jow, soed Søren Olsen, no er vi jo saa færre mæ de Tæjelownssjow. — Imidlerti — vi haar jo egenlig haad et hiel Howres di trej Awtner.

»No vil a sej Jer Tak aald sammel o saa maa I ha Gunat« —

»Jow, osse de, sjel Tak, Soren — Gunat — imidlerti«. —

Digitized by Google

Digitized by Google